

Det internasjonale institutt for Strategiske Studier

IISS

MILITÆR- BALANSEN

1976-
1977

Norsk utgave ved Den norske Atlanterhavskomiteé

MILITÆR- BALANSEN

1976-
1977

Utgitt av
Det internasjonale institutt for strategiske studier (London)
Norsk utgave ved Den norske Atlanterhavskomiteé
Oversatt av Odd Gunnar Skagestad

OSLO — 1976

Det internasjonale institutt for strategiske studier ble grunnlagt i 1958 som et senter for informasjon og forskning om problemer vedrørende internasjonal sikkerhet, forsvar og rustningskontroll i atomalderen. Instituttet har en internasjonal sammensetning, både når det gjelder Rådet, staben og medlemsmassen. Medlemmene kommer fra over seksti land. Instituttet er uavhengig av regjeringer og står ikke frem som talerør for noen spesielle interesser.

Instituttet er opptatt av strategiske spørsmål – ikke bare med de militære aspekter ved sikkerheten, men også med de sosiale og økonomiske utspring og politiske og moralske implikasjoner ved bruken av og tilstedeværelsen av væpnet makt: Med andre ord med de grunnleggende problemer for fred.

© The International Institute for Strategic Studies 1976

© (Norsk utgave) Den norske Atlanterhavskomiteé 1976

Alle rettigheter forbeholdes. Ingen del av denne publikasjonen kan bli gjengitt, lagret i noe gjengivelses-system eller bli overført i noen form eller på noen måte, det være seg elektronisk, mekanisk, fotokopi, båndopptak eller noen annen måte, uten forhåndstillatelse fra Den norske Atlanterhavskomiteé. Slike henvendelser rettes til Den norske Atlanterhavskomiteé, Akersgt. 57, Oslo 1.

ISBN 82-90161-06-9

Innhold

	<i>side</i>
Innledning til den internasjonale utgaven	V
Innledning til den norske utgaven	V
Til leserne	VI
Forkortelser	IX
Nasjons-register (alfabetisk)	X
DE FORENTE STATER OG SOVJET-UNIONEN	1
Strategiske våpen	1
Styrker med generelle formål	2
De forente stater	4
Sovjetunionen	9
ALLIANSENE OG EUROPA	13
<i>Warszawa-pakten</i>	13
– Traktater	13
– Organisasjon	13
– Oversikt over de enkelte land	14–18
<i>Den Nord-Atlantiske Traktat</i>	19
– Traktater	19
– Organisasjon	19
– Politiske tiltak	22
– Oversikt over de enkelte land	22–36
<i>Øvrige europeiske land</i>	36
– Oversikt over de enkelte land	36–41
MIDT-ØSTEN OG MIDDELHAVSOMRÅDET	42
Bilaterale avtaler med utenforstående makter	42
Multilaterale avtaler som omfatter utenforstående makter	42
Tiltak innen selve regionen	43
Oversikt over de enkelte land	43–51
CHINA	52
Kjernefysiske våpen	52
Konvensjonelle styrker	52
Bilaterale overenskomster	53
Bruttonasjonalprodukt	54
Forsvarsutgifter	55

	<i>side</i>
SAMMENLIGNING AV FORSVARSGIFTER 1972–1976 (tabell)	56–57
DEN MILITÆRESTRATEGISKE BALANSE MELLOM NATO OG WARSZAWA-PAKTEN	58
<i>Land- og luftstridskrefter</i>	58
– Landstridsenheter	59
– Mannskapsstyrker	60
– Forsterkninger	61
– Utstyr	64
– Forsynings-siden (logistikk)	65
– Fly	65
– Operasjonsteaterets kjernefysiske våpen	66
– Endringer over tid	67
– Oppsummering	68
<i>Gjensidige styrkereduksjoner (MFR)</i>	68
STYRKEFORHOLDET I NORD-EUROPA	71
Innledning	71
Nord-Norge/Kola-området	71
Sør-Norge og Østersjøutløpene	72
Forsterkningsmuligheter	73
Sverige og Finland	74

Innledning til den internasjonale utgaven

Militærbalansen er en årlig, kvantitativ vurdering av de militære styrkeforhold og forsvarsutgiftene for land over hele jorden.

Den vurderer fakta om militære styrkeforhold slik de forholdt seg i juli 1976. Utvikling i styrkenivå og våpenutrustning ut over denne tid er ikke tatt med dersom det ikke uttrykkelig fremgår av teksten. Studien bør ikke anses som en fyldestgjørende veiviser til den militære styrkebalanse; fremfor alt reflekterer den ikke geografi, sårbarhet eller effektivitet, med unntak av de vurderinger

som er gitt i den delen av studien som omhandler forholdene i Europa.

Instituttet tar på seg det fulle ansvar for de fakta og vurderinger som er gitt i studien. Man har søkt, og i en rekke tilfeller fått utvirket, et samarbeid med regjeringene i de land som denne studien omhandler. Ikke alle land har vært like samarbeidsvillige, og noen tall har nødvendigvis måttet baseres på anslag. Instituttet skylder å takke et stort antall av sine egne medlemmer og rådgivere som har hjulpet til med å skaffe frem og kontrollere materialet.

London i september 1976.

Innledning til den norske utgaven

Med dette offentliggjør Den norske Atlanterhavskomiteé den norske utgaven av *Militærbalansen* for 1976–1977 i samarbeid med Det internasjonale institutt for strategiske studier i London.

Det har også denne gangen vært nødvendig å foreta en utvelgelse av stoffet og en har rimeligvis konsentrert seg om de deler som direkte eller indirekte virker inn på norsk sikkerhetspolitikk. I forhold til fjorårets utgave er det skjedd en utvidelse av stoffet, idet en denne gangen har valgt å ta med en oversikt over Kinas militære potensial.

Den internasjonale utgaven av *Militærbalansen* inneholder tradisjonelt ingen vurdering av sikkerhetspolitiske forhold i NATO's nordområde. I forståelse med I.I.S.S. er det i årets utgave tatt med en

slik militærstrategisk vurdering som er utarbeidet i Norge på oppdrag av Den norske Atlanterhavskomiteé.

Vårt ønske er at publikasjonen vil få den mottakelse som alltid kommer den internasjonale utgaven til del og at den foruten ved våre utenriks- og forsvarspolitiske institusjoner og institutter, presse og andre massemedia også vil finne sin anvendelse i annen offentlig og privat sammenheng. Dette gjelder ikke minst i det politiske liv for øvrig, fagbevegelsen og i undervisningssystemet.

Mag. art. O. G. Skagestad har forestått redigeringen og oversettelsesarbeidet av den norske utgaven av *Militærbalansen*, med sakkyndig bistand av Atlanterhavskomiteéens sekretær, E. Ellingsen.

Oslo, i november 1976.

Til leserne

Regioner og land

De viktigste geografiske regioner, hvorav en del er utelatt i den norske utgaven, er tatt med i innholdsfortegnelsen. En alfabetisk liste som viser hvor opplysningene om hvert enkelt land kan bli funnet, er gjengitt på side X. I den grad variasjonene for hver enkelt nasjon tillater det, følger oversikten for hvert land en felles oppstillingsform: Generell informasjon om befolkning, militærtjeneste, totale militære mannskapsstyrker, bruttonasjonalprodukt (BNP, oppgitt i US dollar) og det nåværende forsvarsbudsjett blir fulgt av separate avsnitt som omhandler de viktigste forsvarsgrener (hær, marine, luftvåpen). Hvert av disse avsnittene inneholder, i de tilfeller opplysninger er for hånden, underavsnitt om reserver og, hvor det er relevant, om deployeringen av styrker av en viss størrelsesorden.

Forsvarspakter og avtaler

En kort orientering om multilaterale og bilaterale pakter og militære støtteavtaler innleder hvert av studiens regionale avsnitt. Forsvarsbistand som er gitt ved mindre formelle arrangementer er også tatt med. Overenskomster som bare dekker økonomisk hjelp er ikke tatt med.

Forsvarsutgifter

Tallene som er oppgitt for forsvarsutgifter er de siste tilgjengelige. En har måttet anslå forsvarsutgiftene for Sovjetunionen.

Bruttonasjonalprodukt (BNP)

BNP-tallene er vanligvis oppgitt i forhold til nåværende markedspriser (for øst-europeiske land er faktoromkostninger anvendt). Hvor tall ikke har vært tilgjengelige fra offentlige kilder, har en foretatt anslag, og tabellen som er gjengitt på s. 56-57 benytter såvel publiserte som anslagsvise BNP-tall. Der det har vært mulig, har en benyttet De forente nasjoners system for nasjonalregnskaper, og ikke nasjonale tall, for å oppnå en størst mulig grad av

sammenlignbarhet. For Sovjetunionens vedkommende er BNP-anslagene gjort i rubler, og man har fulgt R. W. Campbell's metode som beskrevet i «A Shortcut Method for Estimating Soviet GNP» (*Association for Comparative Economic Studies*, vol. XIV, no. 2, Fall 1972). De øst-europeiske lands BNP ved faktoromkostninger er avledet av Netto-Materiellproduktet, idet man bruker et justerings-parameter fra T. P. Alton, «*Economic Growth and Resource Allocation in Eastern Europe*», Joint Economic Committee, 93rd Congress, 2nd Session (Washington: USGPO, 1974).

Valutakonvertering

For å gjøre sammenligningen enklere, er nasjonale økonomiske talloppgaver blitt omregnet til US dollar, idet man har brukt valutakursene i annet kvartal for vedkommende år. I samtlige tilfeller er de omregningskurser som er benyttet, oppgitt i forbindelse med oversikten for hvert enkelt land, men kursene vil ikke alltid være anvendbare for kommersielle transaksjoner. For Sovjetunionen er det gjort et unntak, da den offisielle vekslingskurs vanskelig kan brukes når en omgjør BNP-anslaget i rubler. Det er foretatt ulike overslag for å komme frem til en ritkigere omregningskurs, men disse har vært beheftet med så store svakheter at det ikke er forsvarlig å bruke dem her. Den offisielle kurs er imidlertid oppgitt under avsnittet for Sovjetunionen sammen med en anslått omregningskurs. Ytterligere unntak er visse øst-europeiske land som ikke er medlemmer av IMF samt Romania (som er medlem av IMF). Her har en benyttet konverteringskurser som beskrevet i Alton's ovennevnte studie.

Mannskapsstyrker

Med mindre annet er oppgitt, gjelder de oppgitte tall for mannskapsstyrke stående styrker, regulære og utskrevne. En indikasjon på størrelsen av milits, reserver og paramilitære styr-

ker er også tatt med i oppstillingene for de enkelte land, der dette har vært på sin plass. Med paramilitære styrker mener man her styrker hvis utstyr og trening går ut over det som kreves for sivile politioppgaver, og hvis oppbygning og kontroll antyder at de kan være brukbare til støtte for, eller istedenfor, regulære styrker.

Utstyr

Tallene for militært utstyr for de enkelte land dekker de totale beholdninger, med unntak av kampfly, der en vanligvis viser skvadronstyrken i første linje. Med unntak av tilfeller der det motsatte uttrykkelig er slått fast, er marinefartøyer på mindre enn 100 tonn ikke tatt med. Med kampfly menes bare bombe-fly, jagerbomberfly, angrepsfly, avskjærings-

fly, rekognoseringsfly, counter insurgency fly og væpnede treningsfly. Helikoptre er ikke inkludert i begrepet.

Styrken på militære enheter

Nedenstående tabell gir den gjennomsnittlige oppsetningsstyrke for de større militære enheter som blir brukt i teksten. Tallene bør bli behandlet som omtrentlige, da organisasjonsmønsteret for militære styrker er fleksibelt og enhetene kan forsterkes eller reduseres. Det er således ikke noe i veien for at bemanningen av enhetene kan være godt i underkant av de nivåer som her oppgis. I den norske oversettelsen har man valgt å ta med hele tabellen selv om ett av landene ikke er behandlet i den foreliggende forkortede utgaven.

	Divisjon					Brigade				Skvadron
	Pansret		Mekanisert		Luftbåren	Pansret		Mekanisert		
	Mann	Stridsvogner	Mann	Stridsvogner		Mann	Mann	Stridsvogner	Mann	Stridsvogner
USA	16 500	324	16 000	216	15 000	4 200	108	4 500	54	18-24
Sovjetunionen	11 000	316	14 000	266	7 000	3 000 ^{a)}	95 ^{a)}	2 500 ^{a)}	40	10-14
China	10 000	270	12 000 ^{b)}	30 ^{b)}	9 000	1 200 ^{a)}	90 ^{a)}	2 000 ^{a)}	-	9-10
Storbritannia ^{c)}	12 500	300	12 000	300	-	4-5 000	100	4-5 000	50	8-15
Forbundsrep.										
Tyskland	14 000	300	15 000	250	8-9 000	3 550 ^{d)}	108 ^{d)}	3 900 ^{d)}	54	15-21
India	15 000	200	17 500 ^{b)}	-	-	6 000	150	4 500	-	12-20
Israel	-	-	-	-	-	3 500	80-100	3 500	36-40	15-20
Egypt	11 000	300	12 000	190	-	3 500	96	3 500	36	10-12

a) Styrken av et regiment, som er den tilsvarende enhet i den sovjetiske og kinesiske kommando-struktur. (Uttrykket «regiment» blir imidlertid ofte brukt, særlig i vest-europeiske land, for å beskrive en avdeling på bataljons størrelse og blir benyttet på denne måten i *Militærbalansen*.)

b) Infanteridivisjon.

c) Storbritannia overveier å avskaffe brigade-enheten og å ha panserdivisjoner med lavere bemanning enn angitt ovenfor, videre å innføre en ny infanteri-enhet på omtrent brigadestørrelse, med betegnelsen Feltstyrke («Field Force»).

d) Foreslåtte nye panserbrigader vil ha 3 026 mann og 99 stridsvogner, mekaniserte brigader 3 730 mann og 66 stridsvogner.

Divisjonsstyrken dekker bare avdelingen som fast inngår i organisasjonen, og omfatter ikke støtte- og forsyningsavdelinger utenfor divisjonsstrukturen. Warszawapakt-enhetene og -skvadronene har samme styrke som for Sov-

jetunionen. NATO-enheter og -skvadroner som ikke er tatt med i tabellen, har tilsvarende tall som for Forbundsrepublikken Tyskland hvis ikke annet fremgår av teksten.

Forkortelser og uttrykk

En liste over en del forkortelser som forekommer i teksten, er oppstillet på neste side. Til hjelp for leserne er dessuten visse viktige forkortelser forklart påny når de dukker opp i teksten.

I den internasjonale utgaven av *Militærbalansen* forekommer en del steder beteg-

nelsen «dual-based» («dual-based brigades», «dual-based formations», «dual-based squadrons»). Det dreier seg her om enheter som normalt er fysisk stasjonert i USA, samtidig som de har et ekstra sett materiell forhåndslagret i Forbundsrepublikken Tyskland. I mangel av noe bedre uttrykk er «dual-based» her oversatt med «dobbel-basert». Forøvrig viser en til notene.

Forkortelser

AAM	«Air-to-air missile», dvs. luft-til-luft rakett.	MUREFAAMCE	«Mutual reduction of forces and armaments and associated measures in Central Europe», dvs. gjensidige reduksjoner av styrker og rustninger samt ledsagende tiltak i Sentral-Europa.
ABM	«Anti-ballistic missile», dvs. rakett-vern-rakett.	SAGE	«Semi-Automatic Ground Environment», dvs. halvautomatisk bakke-miljø-system.
AEW	«Airborne Early Warning», dvs. fly for tidlig luftvarsling.	SACEUR	«Supreme Allied Commander, Europe», dvs. Den allierte Øverstkommanderende i Europa.
ASM	«Air-to-surface missile», dvs. luft-til-bakke rakett (til lands), evt. luft-til-overflate rakett (til sjøs).	SALT	«Strategic Arms Limitation Talks», dvs. forhandlinger om begrensninger i strategiske våpen.
ASW	«Anti-submarine warfare», dvs. anti-ubåt krigføring.	SAM	«Surface-to-air missile», dvs. bakke-til-luft rakett (til lands), evt. overflate-til-luft rakett (til sjøs).
AWACS	«Airborne Warning and Control System», dvs. luftbårent varslings- og kontrollsystem.	SHAPE	«Supreme Headquarters, Allied Powers in Europe», dvs. det øverste hovedkvarter for de allierte makter i Europa.
BMEWS	«Ballistic Missile Early Warning System», dvs. Tidlig varslingsystem for ballistiske raketter.	SLBM	«Submarine-launched ballistic missile», dvs. ballistisk rakett som leveres fra undervannsbåt.
BUIC	«Back-Up Interceptor Control», dvs. et system for avskjæringskontroll.	SLCM	«Sea-launched cruise missile», dvs. aerodynamisk rakett som leveres fra utskytningsenhet til sjøs.
DEW	«Distant Early Warning», dvs. tidlig fjernvarsling.	SPADATS	«Space Detection and Tracking System», dvs. system for rom-deteksjon og overvåkning.
ECM	«Electronic counter-measures», dvs. elektroniske mottiltak.	SRAM	«Short-range attack missile», dvs. angrepsrakett med kort rekkevidde.
ICBM	«Intercontinental ballistic missile», dvs. ballistisk langdistanserakett.	SRBN	«Short-range ballistic missile», dvs. ballistisk kortdistanserakett.
IRBM	«Intermediate-range ballistic missile», dvs. ballistiske mellomdistanserakett.	SSBN	Atomdrevne undervannsbåter utstyrt med ballistiske raketter.
LRCM	«Long-range cruise missile», dvs. aerodynamisk langdistanserakett.	SSM	«Surface-to-air missile», dvs. bakke-til-luft rakett (til lands), evt. overflate-til-luft rakett (til sjøs).
MARV	«Manoeuvrable re-entry vehicle», dvs. rakettskuddshoder som kan styres under slutfasen.	STOL	«Short take-off and landing», dvs. flytype som behøver kort rullebane.
MAU	«Marine Amphibious Unit», dvs. marine-amfibie avdeling.	UNDOF	«United Nations Disengagement Observation Force», dvs. FN's observasjonsstyrke i Syria.
MBFR	«Mutual balanced force reductions», dvs. gjensidige balanserte styrkereduksjoner.	UNEF	«United Nations Emergency Force», dvs. FN-styrken i Egypt.
MFR	«Mutual force reductions», dvs. gjensidige styrkereduksjoner.	UNFICYP	«United Nations Force in Cyprus», dvs. FN-styrken på Kypros.
MICV	«Mechanized infantry combat vehicle», dvs. kampkjøretøy for mekanisert infanteri.	VTOL	«Vertical take-off and landing», dvs. flytype som kan ta av og lande vertikalt (uten rullebane).
MIRV	«Multiple independently-targetable re-entry vehicle», dvs. flermåls uavhengig styrbare rakettskuddshoder.		
MRBM	«Medium-range ballistic missile», dvs. ballistisk mellomdistanserakett.		
MRV	«Multiple re-entry vehicle», dvs. rakettskuddsladning bestående av flere skuddshoder som vil kunne spres over et visst målområde.		

Nasjonsregister (alfabetisk)

<i>Land</i>	<i>side</i>	<i>Land</i>	<i>side</i>
Albania	36	Luxembourg	32
Algerie	43	Marokko	49
Belgia	22	Nederland	33
Bulgaria	14	Norge	33
Canada	25	Polen	16
China, Folkerepublikken	52	Portugal	34
Danmark	27	Romania	17
Egypt	44	Saudi-Arabia	50
Finland	36	Sovjetunionen	9
Forente Stater, De	4	Spania	38
Frankrike	28	Storbritannia	23
Hellas	31	Sudan	50
Irak	45	Sveits	39
Iran	45	Sverige	40
Irland	37	Syria	51
Israel	46	Tsjekkoslovakia	14
Italia	31	Tyrkia	35
Jordan	47	Tyske Demokratiske Republikk, Den	15
Jugoslavia	37	Tyskland, Forbundsrepublikken	29
Kuwait	47	Ungarn	16
Libanon	48	Østerrike	41
Libya	48		

De forente stater og Sovjet-Unionen

Strategiske våpen

De forente stater og Sovjetunionen har hver især fortsatt med å modernisere, og i enkelte tilfeller å utvide, sine offensive styrker innen de grenser som er trukket opp av den fem-årige Interim-avtale av 1972, idet de ikke har lyktes i å bli enige om betingelsene for en ny ti-års overenskomst som ble skissert i Vladivostok i 1974.

DE FORENTE STATER, som har fullført den innledende deployering av 550 *Minuteman 3* interkontinentale ballistiske raketter (ICBM), hver med 3 stk. MIRV (dvs. flermåls uavhengig styrbare stridshoder), har konsentrert seg om forbedringer med hensyn til styring, målendring og silo-hardhet for landbaserte ICBM, inklusive de 450 enkelt-stridshoders *Minuteman 2* og 54 enkelt-stridshoders *Titan 2*. Planer om å anskaffe ytterligere 60 *Minuteman 3* er blitt bifalt av Kongressen, og forskningsarbeide har fortsatt med hensyn til et MIRV-stridshode med høyere effekt, den 370 kilotonns Mk 12A. Man har også fortsatt utviklingen av komponenter for en ICBM med høyere nyttelast, med særlig vekt på et land-mobilt utskytningssystem og et terminalstyrt stridshode, for deployering i 1980-årene.

På sjøen er den programmerte deployering av 496 *Poseidon* ballistiske raketter som leveres fra undervannsstilling (SLBM), hver med 10-14 MIRV, i 31 undervannsbåter, blitt fullført. Utviklingsarbeidet har fortsatt med hensyn til *Trident 1* SLBM, med en rekkevidde på 7400 km, samt den 24-rørs *Trident* undervannsbåt. Begge skal være operative i 1978. Ti *Trident* undervannsbåter er planlagt, men bygging av et ytterligere antall ubåter er ikke utelukket. (Anskaffelsen av *Trident*-ubåtene vil følge en tempoplan på 1-2-1 stk. pr. år.) *Trident 1* SLBM skal også fra og med 1978 bli installert istedenfor *Poseidon* i 10 undervanns-

båter. Med den fulle deployering av de 8-MIRV *Trident 1*, vil antallet amerikanske rakettsridshoder kunne overstige 10 000 i midten av 1980-årene. Utviklingen av *Trident 2*, en SLBM med en rekkevidde på ca. 9700 km og med 14 MIRV, har fortsatt. Man har likeledes fortsatt forskningsarbeidet med hensyn til et manøvrerbart stridshode med betegnelsen Mk 500 Evader. I løpet av året ble det utført tester med aerodynamiske raketter for levering fra utskytningssenheter til sjøs (SLCM), som er konstruert for utskytning såvel fra overflatefartøyer som fra ubåt-torpedorør. En terminalstyrt strategisk versjon med rekkevidde 3200 km er planlagt for begynnelsen av 1980-årene.

Moderniseringen av B-52G/H bombeflystyrken har gått videre. Tre prototyper av B-1 med svingbare vinger gjennomgikk testflyvninger, og det ble bevilget penger for å sette produksjonen igang. En styrke på 241 stk. er planlagt. Det ble også utført tester av aerodynamiske raketter for levering fra utskytningssenheter i luften (ALCM), med henblikk på deployering ombord i B-52.

Efter at *Safeguard* ABM-komplekset ved Grand Forks i North Dakota var blitt operativt i 1975, ble anlegget inaktivisert, med perimeter-mottagelsesradaren fortsatt operativ som et tidlig varslingsystem. Antallet avskjæringsjagerfly for luftforsvar ble ytterligere redusert. Utviklingen av en ny varslingsradar for bombefly og raketangrep fortsatte. Likeledes fortsatte man utviklingen av den såkalte Advanced Airborne Command Post samt *Seafarers* ubåt-kommunikasjonssystem, for å forbedre strategisk kommando og kontroll.

SOVJETUNIONEN har fortsatt deployeringen av nye ICBM med stor nyttelast. Den totalte ICBM-styrke gikk i årets løp ned til 1527 stk., idet eldre ICBM ble erstattet med nye SLBM. Minst 80 nye ICBM ble

imidlertid deployert, inklusive SS-18 (i versjoner med henholdsvis 5-8 MIRV og med to enkelt-stridshoder) samt SS-17 med 4 MIRV og SS-19 med 6 MIRV (også testet i versjoner med ett enkelt stridshode). Vladivostok-retningslinjene satte en maksimalgrense («tak») på 1320 stk. når det gjelder MIRV-utskytningsenheter. Hvis Sovjetunionen deployerer nye ICBM opp imot dette antall, vil landets rakettsstridshoder kunne telle over 7500 stk. i begynnelsen av 1980-årene. Den mobile SS-X-16 ICBM og en avart med kortere rekkevidde, den MIRV-utstyrte SS-X-20 IRBM (dvs. ballistisk mellomdistanserakett) har befunnet seg på utviklingsstadiet. Programmer har også vært under utvikling for en ny generasjon landbaserte raketter.

Sovjetiske SLBM ble øket til 845 stk. i 78 undervannsbåter. 785 teller med i forhold til de eksisterende maksimalgrenser eller «tak» som SALT-avtalen setter. Det ble sjøsatt fire forstørrede *Delta-II*-klasse undervannsbåter, hver med 16 stk. SS-N-8 med vel 7700 km rekkevidde. (*Delta*-klasse ubåter blir bygget i et tempo på 4-6 stk. pr. år.) SS-N-X-12, en erstatning for SS-N-3 SLCM med maksimal rekkevidde 800 km, er rapportert å være under utvikling, likeledes en ny SLBM med vel 960 km rekkevidde, som har fått betegnelsen SS-N-X-13.

Deployeringen av *Backfire B* (som er utstyrt for drivstoff-etterfylling i luften) til Det Langtrekkende Luftvåpen og Marinens Luftvåpen har fortsatt. En ny luft-til-overflate rakett for *Backfire*, AS-6, er tydeligvis blitt testet i løpet av året.

Luftforsvarsstyrkene ble modernisert, med fortsatt anskaffelse av nye bakke-til-luft raketter og *Foxbat* og *Flagon E* avskjæringsjagerfly. De 64 ABM-utskytningsanlegg rundt Moskva har forblitt operative, og konstruksjon av to over-horisonten radar-anlegg har begynt.

Styrker med generelle formål

Personellantallet i de amerikanske væpnede styrker har gått ned med 43 000, mens antallet for Sovjetunionens vedkommende har

øket med 75 000. Den stadige forbedringen av de konvensjonelle styrker har fortsatt på begge sider. De forente stater har arbeidet videre med sine planer om å øke antallet hærdivisjoner fra 13 til 16, med ytterligere 2 brigader overført til Europa, hvorved styrken der vil tilsvare 5 divisjoner. Sammenlignende tester av tre nye stridsvogn-prototyper (to amerikanske og en vest-tysk) ble satt igang, og utviklingen av et kampkjøretøy for mekanisert infanteri (MICV) fortsatte. Man har opprettholdt et høyt tempo i anskaffelsen av *TOW* og *Dragon* styrte panservernvåpen, og anskaffelsen av helikoptre utstyrt med styrte panservernvåpen har fortsatt. Utvikling av forbedrede versjoner av *Pershing* og *Lance* bakke-til-bakke raketter ble påbegynt.

Sovjetunionen har anskaffet enda flere BMP pansrede kampkjøretøyer og T-62 stridsvogner og har begynt deployeringen av en ny stridsvogn, T-72. Selvdrevne 122mm og 155mm kanoner, nye lavtflyvende bakke-til-luft raketter samt helikoptre med styrte panservernvåpen er gått inn i oppsetningene.

Nummer to i rekken av amerikanske atomdrevne hangarskip, *Nimitz*, ble operativt i 1976, men den amerikanske marines totale hangarskip-styrke ble redusert til 13 i og med at to skip av *Hancock*-klassen ble trukket i opplag. For å reversere nedgangen i marinenes størrelse har man prosjektert åtte nye fregatter med styrte raketter (FFG-7), og studier er blitt påbegynt for å utvikle en atomdrevne slagkrysser som vil kunne bruke luftforsvarssystemet *Aegis*. Avansert utvikling av anti-skips rakettenes *Harpoon* og *Condor* har fortsatt.

Sovjetunionen har påbegynt konstruksjon av et tredje hangarskip av *Kiev*-klassen, mens de første utførte prøver til sjøs med VTOL-fly ombord. Overflatekampfartøyer og undervannsbåter er blitt modernisert med anskaffelse av antiskips-raketter som er mer presise, men har kortere rekkevidde, samt avanserte torpedoer.

De forente stater har fortsatt deployeringen av luftvåpenets F-15 og marinenes F-14 jagerfly, og anskaffelsen av nærstøtteflyet A-

10 er begynt. Avansert utvikling av luftvåpenets F-16 fortsatte, og innledende arbeide er blitt påbegynt med FX-18 for marinen. Flyet E-3A for luftbårent varslings- og kontrollsystem (AWACS) er berammet å bli satt i tjeneste i slutten av 1976.

Den sovjetiske betoning av bakkeangrepsrollen ble demonstrert i og med deployeringen av MiG-21 *Fishbed J*, MiG-23 *Flogger D* og Su-19 *Fencer* jagerfly.

DE FORENTE STATER

Befolkning: 215 310 000.
 Militærtjeneste: Frivillig.
 Væpnede styrker i alt: 2 086 700, inkl.
 110 500 kvinner.
 Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
 \$ 1498,8 milliarder.
 Forsvarsutgifter 1976-77: \$ 100,1 milliarder.¹⁾

Strategiske kjernevåpenstyrker:²⁾

OFFENSIVE:

- (a) *Marinen*: 656 SLBM i 41 undervannsbåter.
 31 SSBN (*Lafayette*-klasse), hver med
 16 *Poseidon* C3.
 10 SSBN (5 *Washington*-, 5 *Allen*-klasse, hver
 med 16 *Polaris* A3.
- (b) *Den strategiske luftkommando*:
ICBM: 1054.
 450 *Minuteman* 2.
 550 *Minuteman* 3.
 54 *Titan* 2.
- Fly*:
 Bombefly: 453 i 26 skvadroner.
66 FB-111A i 4 skvadroner	} med 1500 SRAM. ³⁾
151 B-52G i 11 skvadroner (skal bli 10)	
90 B-52H i 6 skvadroner	
- 75 B-52D i 5 skvadroner
 Øvingsfly: 24 B-52F, 47 B-52D.
 Tankfly: 583 KC-135 i 39 skvadroner.
 I opplag eller reserve: 153, inkl. B-52D/F/G.
 Strategisk rekognosering og kommando: 18 SR-
 71A i 1 skvadron; U-2C/K; 4 E-4A/B (ytter-
 ligere 3 er bestilt), 28 RC/EC-135.

DEFENSIVE:

Den Nordamerikanske Luftforsvarskommando
 (North American Air Defence Command –
 NORAD), med hovedkvarter i Colorado Springs,
 er en felles amerikansk-kanadisk organisasjon.
 USA's styrker under NORAD er i Forsvarskom-
 mandoen for Luftrommet (Aerospace Defence
 Command; ADC).
ABM: *Safeguard* system (rakettene i ferd med å bli
 inaktivisert).
Fly (kanadiske og taktiske avdelinger ikke medreg-
 net):
 Avskjæringsjagere: 331.
 (i) Regulære: 6 skvadroner med 141 F-106A.
 (ii) Luftvåpenets Nasjonalgarde: 4 skvadroner

med 80 F-101B (i ferd med å utgå), 1 skvadron
 med 20 F-4C, 6 skvadroner med 90 F-106A.
 AEW-fly⁴⁾ for tidlig luftvarsling: 2 skvadroner
 med 10 EC-121 (vil bli trukket inn i 1979).

Varslingssystemer:

- (i) *Satellitt-basert system for tidlig varsling*:
 3 DSP satellitter, 1 over den Østlige Halvkule,
 2 over den Vestlige; overvåknings- og varslings-
 system for deteksjon av utskytninger av SLBM,
 ICBM og fra områder hvor det skytes ut raketter
 som følger en lav jordbane (FOBS).⁵⁾
- (ii) *System for rom-deteksjon og overvåkning*
 (Space Detection and Tracking System –
 SPADATS): USAF *Spacetrack* (7 stillinger) og
 USN *SPASUR* systemene; Romforsvarssenteret
 (Space Defence Center) ved hovedkvarteret for
 NORAD; satellitt-overvåkning, identifikasjon og
 katalogiserings-kontroll.
- (iii) *Tidlig varslingssystem for ballistiske raketter*
 (Ballistic Missile Early Warning System –
 BMEWS): 3 stasjoner, i Alaska, Grønland og
 England. Radarer i stand til å oppdage og over-
 våke ICBM og IRBM.
- (iv) *Tidlig fjernvarslingslinje* (Distant Early
 Warning – DEW – Line): 31 stasjoner hoved-
 sakelig langs 70° nordlig bredde.
- (v) *Pinetree Line* («Nåletrere-linjen»): 25 stasjoner
 i det sentrale Canada.
- (vi) *474N*: Oppdagelses- og varslingsnett mot
 SLBM, 4 stasjoner på USA's østkyst, 1 stasjon
 på Gulf-kysten og 3 på vestkysten (skal erstattes
 med 2 *Pave Paw* (phased array) radarer, hen-
 holdsvise 1 på østkysten og 1 på vestkysten.
- (vii) *Perimeter-mottaks radar*: 1 nordvendt
 «phased array», 3200 km system i inaktiv ABM-
 stilling i North Dakota.
- (viii) *Avskjæringskontroll* (Back-up Interceptor
 Control – BUIC): system for luftforsvar (alle
 stasjoner unntatt 1 har semiaktiv status).
- (ix) *Halvautomatisk bakkemiljø-system* (Semi-

¹⁾ Forventede utgifter for budsjettåret 1977. Bud-
 sjettmyndighet \$ 113,8 milliarder; det såkalte «To-
 tal Obligational Authority» \$ 112,7 milliarder.

²⁾ Personellstyrker inngår i forsvarsgrenenes sum.

³⁾ SRAM: «Short-range attack missile», dvs. an-
 grepsrakett med kort rekkevidde. (overs. anm.)

⁴⁾ AEW: «Airborne Early Warning», dvs. fly for
 tidlig luftvarsling.

⁵⁾ FOBS: «Fractional Orbital Bombardment
 System».

Automatic Ground Environment – SAGE) for å koordinere all overvåkning og følgning av mål i det nordamerikanske luftrom. 6 stillingsområder (2 i Canada); kombinert med BUIC og det Manuelle Kontrollsentra (MCC) i Alaska (skal erstattes av 7 Regionale Operasjonskontrollsentra, 4 i USA, 1 i Alaska, 2 i Canada. Vil bli benevnt Joint Surveillance System – dvs. Felles Overvåkningssystem – når fullført).

(x) *Bakke-radarstasjoner*: Ca. 51 stasjoner bemannet av Luftvåpenets Nasjonalgarde, i tillegg kommer Den Føderale Luftfartsadministrasjons stasjoner.

(xi) Et Over-horisonnten (OTH) Backscatter tidlig varslingsystem for fly er under utvikling.

Hæren: 782 000, inkl. 48 900 kvinner.

4 panserdivisjoner.

5 mekaniserte divisjoner.

5 infanteridivisjoner.

1 luftlandedivisjon.

1 luftbåren divisjon.

1 panserbrigade.

1 infanteribrigade.

3 pansrede kavaleriregimenter (dvs. stridsvognsregimenter).

1 brigade i Berlin.

2 brigader med spesialoppdrag i Alaska og Panama.

Hærens flyvåpen: 1 luft-kavaleri kampbrigade, selvstendige bataljoner og kompanier tildelt hovedkvarteret for taktiske transport- og sanitetsoppdrag.

6 *Honest John* og *Pershing* og 8 *Lance* bakke-til-bakke rakettbataljoner.

Stridsvogner: Ca. 10 000 middelstunge, inkl. 3300 M-48, 5900 M-60 (M-60A2 med *Shillelagh* styrt panservernvåpen), ca. 1600 M-551 *Sheridan* lette stridsvogner med *Shillelagh*.

Pansrede kampkjøretøyer: Ca. 21 000 M-577, M-114 og M-113 pansrede personellkjøretøyer.

Artilleri og raketter: Ca. 3000 175mm selvdrevne kanoner og 105mm, 155mm og 203mm selvdrevne haubitser; ca. 2500 tauede 105mm og 155mm kanoner/haubitser; ca. 3200 81mm, 2700 107mm bombekastere; ca. 6000 90mm og 106mm rekylfri kanoner; *Honest John*, *Pershing* og *Lance* bakke-til-bakke raketter; 2400 *TOW* og *Dragon* styrte panservernvåpen.

Luftvernartilleri: Ca. 600 20mm, 40mm tauede og selvdrevne luftvernkanoner ca. 20 000 *Redeye* og *Chaparral/Vulcan* 20mm luftvern rakett/kanon-systemer.

Bakke-til-luft raketter: Ca. 900 *Nike Hercules* og *HAWK* (Roland er bestilt).

Fly/Helikoptre: Ca. 1000 fly, inkl. OV-1/-10, U-8/-21, T-41/-42; 8600 helikoptre, inkl. 690 AH-1G/S, UH-1/19, CH-37B/-47/-54, OH-6A/-58, H-13, TH-55A.

DEPLOYERING:

Det kontinentale USA

Strategisk reserve: (i) 1 panserdivisjon, 1 mekanisert divisjon, 3 infanteridivisjoner, 1 luftlandedivisjon og 1 luftbåren divisjon. (ii) Forsterkning for 7. Armé i Europa: 1 panserdivisjon, 2 mekaniserte divisjoner, 1 pansret kavaleriregiment (dvs. stridsvognsregiment).⁶⁾

Europa: 198 400.

(i) Tyskland: 189 000. 7. Armé: 2 korps, inkl. 2 panserdivisjoner, 2 mekaniserte divisjoner, 1 panserbrigade, 2 mekaniserte brigader samt 2 pansrede kavaleriregimenter; 2500 middelstunge stridsvogner.⁷⁾

(ii) Vest-Berlin: 4400. Stabselementer og 1 infanteribrigade.

(iii) Hellas: 800.

(iv) Italia: 3000.

(v) Tyrkia: 1200.

Stillehavsområdet:

(i) Syd-Korea: 30 000. 1 infanteridivisjon, 1 luftvernartilleribrigade.

(ii) Hawaii: 1 infanteridivisjon minus en brigade.

RESERVER: 592 400.

(i) Hærens Nasjonalgarde: 380 000; i stand til noen tid etter mobilisering å sette opp 2 panserdivisjoner, 1 mekanisert divisjon, 5 infanteridivisjoner, 18 selvstendige brigader (3 pansrede, 6 mekaniserte og 9 infanteribrigader) og 3 pansrede kavaleriregimenter, samt forsterkninger og støtteavdelinger for å fylle opp regulære enheter. (ii) Hærreserver: 212 400, i 12 øvingsdivisjoner, 3 selvstendige øvingsbrigader 49 000 pr. år gjennomgår korte perioder med aktiv tjeneste.

Marinekorpsset: 196 000, inkl. 3500 kvinner.

3 divisjoner (hver på 18 000 mann).

2 bakke-til-luft rakettbataljoner med *HAWK*.

430 M-48 middelstunge stridsvogner (er i ferd med å bli erstattet med M-60); 950 LVT-7 pansrede personellkjøretøyer; 175mm selvdrevne kanoner;

⁶⁾ En panserdivisjon, 1 mekanisert divisjon og 1 pansret kavaleriregiment har tungt materiell forhåndslagret i Vest-Tyskland.

⁷⁾ Inkluderer de stridsvogner som er forhåndslagret for de strategiske reserveenheter.

105mm, 155mm haubitser; 105mm, 203mm selvdrevne haubitser.

3 luftvinger:⁸⁾ 386 kampfly.

12 jagerskvadroner med 144 F-4J/N med *Sparrow* og *Sidewinder* luft-til-luft raketter.

13 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 3 med 60 AV-8A *Harrier*, 5 med 80 A-4E/F/M, 5 med 60 A-6A.

2 rekognoseringsskvadroner med 21 RF-4B og 21 EA-6A.

3 taktiske luftkontroll-detasjementer med 30 OV-10A.

3 angreps- transport/tankfly-skvadroner med 36 KC-130F.

3 nærstøtte helikopterskvadroner med 54 AH-1J.

4 helikopterskvadroner for diverse oppdrag med 84 UH-1N.

9 middelstunge angrepshelikoptre med 162 CH-46E.

6 tunge helikopterskvadroner med 126 CH-53D.

DEPLOYERING:

(i) *Det kontinentale USA*: 2 divisjoner, 2 luftvinger.

(ii) *Stillehavsområdet*: 1 divisjon, 1 luftving.

RESERVER: 33 500.

1 divisjon og 1 luftving: 2 jagerskvadroner med F-4B, 5 angrepsskvadroner med A-4C/E/L (vil få A-4F), 1 observasjonsskvadron med OV-10A, 1 transport/tankfly-skvadron med KC-130, 7 helikopterskvadroner (1 angreps- med AH-1G, 2 tunge med CH-53, 3 middelstunge med CH-46, 1 lett med UH-1E), 1 bakke-til-luft rakettbataljon med *HAWK*.

Marinen: 524 600, inkl. 23 500 kivnner; 176 større overflate-kampfartøyer, 75 angreps-ubåter.

Angreps-ubåter: 65 atomdrevne, 10 dieseldrevne.

Hangarskip: 13.

2 atomdrevne: *Nimitz*, 96 000 tonn, *Enterprise*, 90 000 tonn (*Eisenhower* settes i tjeneste innen 1978).

8 *Forrestal/Kitty Hawk*-klasse (78/87 000 tonn).

3 *Midway*-klasse (64 000 tonn, 1 øvingsfartøy).

Disse har normalt hver 1 luftving (85–95 fly på de større skip, 75 på de mindre) bestående av 2 jagerskvadroner med F-14 eller F-4; 3 angrepsskvadroner (1 allværs) med A-7 eller A-6; RA-5C rekognoseringssfly; 2 skvadroner for anti-ubåt krigføring (1 med S-2E, 1 med SH-3A/D/G/H helikoptre); 1 skvadron for elektroniske mottiltak med EA-6B; 1 skvadron for luftbåren tidlig vars-

ling med E-2B; EKA-3B tankfly og andre spesialiserte flytyper.

*Andre overflateskip:*⁹⁾

9 atomdrevne kryssere med styrte overflate-til-luft raketter og *ASROC*¹⁰⁾ (ytterligere 4 er under bygging).

19 kryssere med styrte overflate-til-luft raketter og *ASROC*.

2 lette kryssere med styrte overflate-til-luft raketter.

39 jagere med styrte overflate-til-luft raketter og *ASROC*.

34 kanon-/ anti-ubåt/-jagere, de fleste med overflate-til-luft raketter eller *ASROC*.

6 fregatter med styrte overflate-til-luft raketter og *ASROC*.

58 kanon-fregatter.

7 patrulje-kanonbåter, herav 4 med overflate-til-luft raketter.

2 hydrofoil patruljeskip med *Harpoon* overflate-til-overflate raketter.

17 hurtiggående patruljefartøyer.

65 amfibiekrigføringsskip, inkl. 7 med landingsplattform for helikopter.

3 anti-mine skip.

129 forsynings- og operasjonsstøtte-skip.

Raketter:

Standard overflate-til-overflate/overflate-til-luft raketter, *Tartar*, *Talos*, *Terrier*, *Sea Sparrow* overflate-til-luft raketter, *ASROC* og *SUBROC* anti-ubåt raketter.

Skip i reserve:

3 ubåter, 5 hangarskip, 4 slagskip, 10 kryssere, 5 amfibiekrigføringsskip, 25 anti-mine skip, 64 forsyningsskip. (239 lasteskip og 162 tankskip vil kunne tas i bruk som hjelpeskip for sjøtransport.)

Fly: 13 hangarskipsbaserte angreps-luftvinger; ca. 1200 kampfly.

26 jagerskvadroner: 10 med F-14A, 16 med F-4.

39 angrepsskvadroner: 12 med A-6, 27 med A-7.

⁸⁾ Betegnelsen «Luftving» vil her benyttes for å oversette «Air Wing», som i amerikanske oppsetninger er en enhet som omfatter 3–5 skvadroner. Betegnelsen er lite brukt på norsk da enheten ikke finnes i norske oppsetninger. (overs. anm.)

⁹⁾ En om-klassifisering av amerikanske skip har medført at de fleste av fregattene er kommet i krysser-klassen; mindre fregatter er blitt jagere og mindre eskortefartøyer er blitt fregatter.

¹⁰⁾ *ASROC* er betegnelsen på en type anti-ubåt raketter. (overs. anm.)

- 7 rekognoseringsskvadroner med RA-5C, RF-8.
- 24 maritime patruljeskvadroner med 220 P-3A/B/C.
- 11 anti-ubåt skvadroner: 8 med S-3A, 3 med S-2.
- 13 skvadroner med luftbåren tidlig varslings: 12 med E-2B/C, 1 med E-1B.
- 10 anti-ubåt helikopterskvadroner med 80 SH-3A/D/G/H.
- 17 diverse støtteskvadroner med 20 C-1, 12 C-2, 8 C-9B, 7 C-130, 12 CT-39, 30 C-118, 50 EA-6B fly; 30 RH-53D, CH-46, SH-3, SH-2B/C helikoptre.

DEPLOYERING (gjennomsnittlige styrke av større kampfartøyer; en del utvalgte skip i Middelhavet og Vestlige Stillehav er oversjøisk basert, resten roteres fra USA):

Annen Flåte (Atlanteren): 5 hangarskip, 68 overflate-kampfartøyer.

Tredje Flåte (Østlige Stillehav): 4 hangarskip, 59 overflate-kampfartøyer.

Sjette Flåte (Middelhavet): 2 hangarskip, 16 overflate-kampfartøyer, 1 marineamfibieavdeling.¹¹⁾

Syvende Flåte (Vestlige Stillehav): 2 hangarskip, 18 overflate-kampfartøyer, 1 marine-landgangsbataljon.

Midt-Østen-styrken (Persiske Gulf): 1 kommandoskip, 2 overflate-kampfartøyer.

RESERVER: 101 100. Skip i reservestyrken omfatter 30 jagere, 5 patruljekanonbåter, 3 amfibiekrigføringsskip, 22 anti-mine skip.

Fly:

2 hangarskipsbaserte angreps-luftvinger: 5 A-7, 1 A-4E/L angrepsskvadroner, 2 F-4B, 2 F-8J jagerskvadroner, 2 RF-8G rekognoseringsskvadroner, 2 KA-3B tankflyskvadroner, 2 E-1B tidlig luftvarslingskvadroner.

5 helikopterskvadroner: 4 med SH-3A/G, 1 søke- og redningskvadron med HH-3.

12 maritime rekognoseringsskvadroner: 9 med P-3A, 3 med SP-2H (skal avvikles).

4 transportskvadroner med C-118.

Luftvåpenet: 584 100, inkl. 34 600 kvinner; ca. 4500 kampfly.

74 jager/angrepsskvadroner: 50 med F-4, 2 med F-105 (skal skiftes ut med F-4G), 12 med F-111, 2 med F-15, 8 med A-7D (skal skiftes ut med A-10).

9 taktiske rekognoseringsskvadroner med RF-4C.

3 skvadroner for elektroniske mottiltak med EB-57 (skal økes med 3 skvadroner med 42 EF-111A).

5 skvadroner for spesialoperasjoner: 3 med C-130

E/H, 1 med AC-130A/H fly, 1 med UH-1 og CH-3 helikoptre.

1 taktisk «drone»¹²⁾-skvadron med DC-130.

15 taktiske lufttransportsskvadroner med 234 C-130.

17 tunge transportskvadroner: 4 med 70 C-5A, 13 med 234 C-141.

3 skvadroner: sanitetstransport med 11 C-9, værerekognosering med 13 WC-130, søke- og redningstjenestehelikoptre med 30 UH-1, CH/HH-3/-53.

Øvingskvadroner med ca. 900 fly.

DEPLOYERING:

Det kontinentale USA (inkl. Alaska):

(i) Den taktiske luftkommando: 82 000; 37 jagerskvadroner, 9. og 12. Luftvåpen.

(ii) Den militære lufttransportkommando (MAC): 64 500. 21. og 22. Luftvåpen.

Europa: USA's Luftvåpen i Europa (USAFE): 73 000. 3. Luftvåpen (Storbritannia), 16. Luftvåpen (Spania; avdelinger i Italia, Hellas og Tyrkia), 17. Luftvåpen (Vest-Tyskland og Nederland). 1 luftforsvarsskvadron på Island. 21 jagerskvadroner (samt 4 i USA i beredskap) med 390 F-4C/D/E og 72 F/111E; 3 taktiske rekognoseringsskvadroner (samt 3 i USA i beredskap) med 54 RF-4C; 2 taktiske lufttransportsskvadroner (samt 6 i USA i beredskap) med 32 C-130.

Stillehavsområdet: Stillehavsluftvåpnene (PACAF): 50 000; 9 jagerskvadroner. 5. Luftvåpen (Japan, Okinawa, 1 luftving i Korea), 13. Luftvåpen (Filippinene, Taiwan).

RESERVER: 147 500.

(i) Luftvåpenets Nasjonalgarde: 94 600; ca. 900 kampfly.

11 avskjæringsjagerskvadroner (under ADC, se s. 4); 29 jagerskvadroner (16 med F-100C/D, 3 med F-105B/D, 2 med F-4C, 6 med A-7, 2 med A-37B); 9 rekognoseringsskvadroner (2 med RF-101, 7 med RF-4C); 17 taktiske transportskvadroner (16 med C-130A/B/E, 1 med C-7; 12 tankflyskvadroner med 32 KC-135, 8 med 70 KC-97; 3 skvadroner for elektroniske mottiltak med 8

¹¹⁾ Marine-amfibie-avdelinger («Marine Amphibious Units» – MAU) er 5–7 amfibiefartøyer med en bataljon marineinfanteri ombord. Bare 1 i Middelhavet og 1 i Stillehavet er fast oppsatt. 1 marine-landgangsbataljon (dvs. en MAU minus helikoptre) er dessuten deployert i Stillehavet; én settes av og til opp for Atlanteren.

¹²⁾ «Drone» vil si fjernstyrte, ubemannede fly. (overs. anm.)

EC-121 (ADC), 18 EB-57B; 2 søke- og redningskvadroner med HC-130/HH-3; 7 taktiske luftstøttegrupper med O-2A.

(ii) Luftvåpenets reserve: 52 900; ca. 200 kampfly.

3 jagerskvadroner med F-105D; 4 angrepsskvadroner med A-37B; 20 taktiske transportskvadroner (14 med C-130/A/B/E, 4 med C-123K, 2

med C-7); 2 skvadroner for spesielle operasjoner med AC-130, CH-3; 4 søke- og redningskvadroner, 2 med HC-130, 2 med HH-1H/-3. 17 skvadroner for reservetilknyttede (kun personell): 4 for C-5A, 13 for C-141A.

(iii) Den sivile reserve-luftflåte: 243 kommersielle fly (herav 152 fraktfly/konvertible og 91 passasjerfly).

SOVJETUNIONEN

Befolkning: 255 580 000.

Militærtjeneste: Hæren og Luftvåpenet 2 år,

Marinen og Grensevaktjenesten 2-3 år.

Våpnede styrker i alt: 3 650 000.¹⁾

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

492,4 milliarder rubler.²⁾

Beregnete forsvarsutgifter 1975: \$ 124 milliarder.³⁾

Strategiske kjernevåpenstyrker:

OFFENSIVE:

(a) *Marinen*: 845 SLBM i 78 undervannsbåter.

4 D-II-klasse SSBN, hver med 16 SS-N-8 raketter.

13 D-I-klasse SSBN, hver med 12 SS-N-8.

34 Y-klasse SSBN, hver med 16 SS-N-6 *Sawfly*.

7 H-klasse SSBN, hver med 3 SS-N-5 *Serb*.

11 G-II-klasse dieseldrevne ubåter, hver med 3 SS-N-5.⁴⁾

9 G-I-klasse dieseldrevne ubåter, hver med 3 SS-N-4 *Sark*.⁴⁾

(b) *De strategiske rakettstyrker* (SRF): 375 000.⁵⁾

ICBM: 1527.

140 SS-7 *Saddler* (er i ferd med å utgå).

19 SS-8 *Sasin* (skal utgå).

252 SS-9 *Scarp*.

900 SS-11 *Sego* (hvorav 100 i MRBM/IRBM-klassen).

60 SS-13 *Savage*.

20 SS-17.

36 SS-18.

100 SS-19.

MRBM/IRBM: Ca. 600 (flesteparten nær den sovjetiske vestgrense, resten øst for Ural).

100 SS-5 *Skean* IRBM.

500 SS-4 *Sandal* MRBM.

(c) *Det langtrekkende luftvåpen* (LRAF):

785 kampfly.⁶⁾

Langtrekkende bombefly: 135.

100 Tu-95 *Bear*.

35 Mya-4 *Bison*.

Bombefly med middels rekkevidde: 650.

450 Tu-16 *Badger*.

170 Tu-22 *Blinder*.

30 *Backfire* B.

Tankfly: 70.

20 Tu-16 *Badger*.

50 Mya-4 *Bison*.

DEFENSIVE:

Luftforsvarsstyrken (PVO-Strany):⁷⁾ 550 000:⁸⁾

Systemer for tidlig varsling og kontroll, med 5000 radarer for tidlig varsling og bakkekontrollavskjæring (EW/GCI); avskjæringsjagerskvadroner og bakke-til-luft rakettavdelinger.

Fly: Ca. 2650.

Avskjæringsjagere: omfatter ca. 350 MiG-17

Fresco/-19 *Farmer* B/E, 750 Su-11 *Fishpot*,

1550 Yak-28P *Firebar*, Tu-28P *Fiddler*, Su-15

Flagon A/D/E, MiG-25 *Foxbat* A.

Fly for luftbåren varsling og kontroll: 10 modifiserte Tu-111 *Moss*.

ABM: 64 *Galosh*, 4 stillinger rundt Moskva, med

Try Add engasjementsradarer (ytterligere én slik

radar er under konstruksjon). Målsøking og -føl-

ging med *Dog House* phased array radar og tid-

lig varsling med *Hen House* phased array radar

ved de sovjetiske grenser. Rekkevidden av *Galosh*

antas å være over 320 km, og dens stridshoder er

kjernefysiske, formodentlig i megatonnklassen.

¹⁾ Ikke medregnet ca. 750 000 uniformerte sivilister.

²⁾ Se orienteringsavsnittene («Til leserne») foran i *Militærbalansen* (s. VI) m.h.t. hvordan rubelverdien av det sovjetiske bruttonasjonalprodukt er beregnet. Tallet for dollar-ekvivalents for det sovjetiske bruttonasjonalprodukt ble omregnet etter en anslått kurs på \$ 1 = 0,5 rubler. Den offisielle vekslingskurs i 1975 er \$ 1 = 0,72 rubler.

(Da det tør være kjent for mange av leserne at rubelens faktiske markedskurs ligger langt lavere enn hva de nevnte tall antyder, vil en understreke at disse kurser ikke er relevante m.h.t. kommersielle transaksjoner – overs. anm.)

³⁾ Problemene forbundet med å beregne de sovjetiske forsvarsutgifter er behandlet inngående i et eget avsnitt i den internasjonale utgaven av *Militærbalansen*, hvor man med visse reserverasjoner gjengir bl. a. det ovsitererte tall, fra CIA-publikasjonen *A Dollar Comparison of Soviet and US Defense Activities, 1965-75*, CIA SR 76-10053, February 1976.

⁴⁾ Disse 60 utskytningseenhetene betraktes ikke som strategiske raketter under SALT-Interimavtalens bestemmelser.

⁵⁾ SRF («Strategic Rocket Forces») er en adskilt forsvarsgren med egen personellstyrke.

⁶⁾ Ca. 75 prosent er stasjonert i europeisk SSSR, med mesteparten av det resterende i Det Fjerne Østen; dessuten er der mellomlandings- og spredningspunkter i Arktis.

⁷⁾ PVO-Strany: «Protivo-vozdusjnaja oborona strany», dvs. «landets antiluftforsvar». (overs. anm.)

⁸⁾ Luftforsvarsstyrken er en adskilt forsvarsgren med egen personellstyrke.

Bakke-til-luft raketter (SAM): 10 000 utskyttingsenheter i over 1000 stillinger.

SA-1 *Guild*: høyeksplosivt stridshode (er i ferd med å utgå).

SA-2 *Guideline*: Ca. 3500 med høyeksplosivt stridshode, rekkevidde (fra rampe til mål) ca. 40 km; effektiv mellom 1000 og 80 000 fot, dvs. mellom 300 m og 24 km.

SA-3 *Goa*: Lavtflyvende, med rekkevidde ca. 24 km.

SA-4 *Ganef*: Dobbelt-montert (på beltedrevet kjøretøy), lufttransportabel, middels rekkevidde.

SA-5 *Gammon*: Høytflyvende, rekkevidde 80–240 km, begrenset stridsevne mot raketter.

SA-6 *Gainful*: Trippel-montert (på beltedrevet kjøretøy), lavtflyvende, rekkevidde ca. 27 km.

Hæren: 1 825 000.

50 stridsvognsdivisjoner.

111 motoriserte infanteridivisjoner.

7 luftbårne divisjoner.

Stridsvogner: 41 500: JS-2/-3, T-10, T-10M tunge, T-62, T-54/55 middelstunge, T-72, PT-76 lette amfibie oppklarings-stridsvogner (de fleste stridsvogner er utstyrt for å foreta dyp vading).

Pansrede kampkjøretøyer: 37 500: BTR-40/-50/-60/152 pansrede personellkjøretøyer; BMP kampkjøretøyer for mekanisert infanteri; BRDM rekognoseringsvogn; BMD luftbårne pansrede kampkjøretøyer.

Artilleri: 17 500 100mm, 122mm, 130mm, 152mm, 180mm og 203mm feltkanoner og selvdrevne kanoner/haubitser; 8500 120mm, 160mm og 240mm bombekastere; 122mm 140mm, 200mm, 240mm og 250mm fler-rørs rakettkastere; ASU-57 og ASU-85 selvdrevne og 76mm, 85mm og 100mm panservernkanoner; *Swatter*, *Sagger* styrte panservernvåpen.

Luftvernartilleri: 23mm og 57mm tauede kanoner, ZSU-57-2 57mm «tvilling» og ZSU-23-4 23mm «firling» selvdrevne kanoner på beltekjøretøy, 85mm, 100mm, 130mm kanoner.

Bakke-til-bakke raketter (SSM; med kjernefysisk evne): Ca. 1000 utskyttingsramper (avdelingene inngår organisk i oppsetningene), inklusive *FROG-3/-4/-5/-7* (rekkevidde 16–72 km), *Scud A* (rekkevidde 80 km), *Scud B* (rekkevidde 300 km), *Scaleboard* (rekkevidde 800 km).

Bakke-til-luft raketter (SAM): SA-2, SA-4, SA-6, SA-7 *Grail* (bærbar), SA-8 *Gecko*, SA-9 *Gaskin* (begge fler-rørs og montert på BRDM rekognoseringsvogn).

DEPLOYERING OG STYRKE:

Sentrale og østlige Europa: 31 divisjoner: 20 (derav 2 stridsvognsdiv.) i Ungarn, 5 (derav 2 stridsvognsdiv.) i Tsjekkoslovakia; 9000 middelstunge og tunge stridsvogner.

Europeiske SSSR (Baltiske, Hviterussiske, Karpatiske, Kiev, Leningrad, Moskva og Odessa Militærdistrikter): 64 divisjoner (herav ca. 23 stridsvognsdivisjoner).

Sentrale SSSR (Volga, Ural Militærdistrikter): 6 divisjoner (hvorav 1 stridsvognsdiv.).

Sydlig SSSR (Nord-Kaukasus, Transkaukasia, Turkestan Militærdistrikter): 24 divisjoner (3 stridsvognsdiv.).

Kinesisk-sovjetiske grense (Sentralasiatiske, Sibirske, Transbajkal og Fjerne Østen Militærdistrikter): 43 divisjoner, inkl. 3 i Mongolia (ca. 7 stridsvognsdiv.).

Sovjetiske divisjoner har tre grader av stridsberedskap: Kategori 1, mellom tre-fjerdedels og full styrke, med komplett utstyr; Kategori 2, mellom halv og tre-fjerdedels styrke, med komplett oppsetning av kampkjøretøyer; Kategori 3, ca. én tredjedels styrke, muligens med komplett oppsetning av kampkjøretøyer (en del tør dog være i ferd med å bli foreldet).

De 31 divisjonene i Øst-Europa er i Kategori 1. likeledes ca. en tredjepart av divisjonene i Europeisk SSSR og Det Fjerne Østen. De resterende divisjoner i de to sistnevnte områder fordeler seg sannsynligvis jevnt på Kategoriene 2 og 3. Divisjonene i Sentrale SSSR er trolig i Kategori 3. Med full styrke har stridsvognsdivisjonene 316 middelstunge stridsvogner, de motoriserte infanteridivisjoner har opp til 266.

Marinen: 450 000, inkl. 50 000 i Marinens Luftvåpen, 14 500 i Marineinfanteriet samt 6000 i Kystartilleriet og Rakettstyrkene; 214 større overflatekampfartøyer, 231 jagerubåter og ubåter med aerodynamiske raketter (84 atomdrevne og 147 dieseldrevne).

Undervannsbåter:

Jagerubåter: 40 atomdrevne (13 N-, 19 V-, 5 E-I-, 1 V-II-, 2 A-klasse), 122 dieseldrevne (60 F-, 9 R-, 10 Z-, 40 W-, 3 T-klasse).

Ubåter med aerodynamiske raketter: 44 atomdrevne (1 P-, 14 C-, 29 E-II-klasse), 21 dieseldrevne (16 J-, 5 W-klasse).

Kystgående: 4 dieseldrevne (B-klasse).

Overflateskip:

1 Kiev-klasse hangarskip med 25 V/STOL-fly

- eller 36 helikoptre (ytterligere 2 under bygging).
- 2 *Moskva*-klasse helikopter-kryssere for anti-ubåt krigføring, hver med 2 dobbelte overflate-til-luft raketter og ca. 20 Ka-25 helikoptre.
- 4 *Kara*-klasse kryssere for anti-ubåt krigføring med overflate-til-overflate raketter og overflate-til-luft raketter.
- 4 *Kresta-I*-klasse kryssere for anti-ubåt krigføring med overflate-til-overflate raketter og overflate-til-luft raketter.
- 8 *Kresta-II*-klasse kryssere for anti-ubåt krigføring med overflate-til-overflate raketter og overflate til-luft raketter.
- 4 *Kynda*-klasse kryssere med overflate-til-overflate raketter og overflate-til-luft raketter.
- 12 *Sverdlov*-klasse kryssere (3 med overflate-til-luft raketter, 2 med helikoptre, 2 i reserve).
- 2 øvingskryssere (1 *Chapaev*, 1 *Kirov*-klasse).
- 12 *Krivak*-klasse jagere for anti-ubåt krigføring med overflate-til-overflate raketter og overflate-til-luft raketter.⁹⁾
- 7 *Kanin*-klasse jagere for anti-ubåt krigføring med overflate-til-luft raketter.
- 2 *Kildin*-klasse jagere med overflate-til-overflate raketter.
- 17 *Kashin*-klasse jagere for anti-ubåt krigføring med overflate-til-luft raketter.
- 8 modifiserte *Kotlin*-klasse jagere med overflate-til-luft raketter.
- 34 jagere, 16 *Kotlin*-, 18 *Skory*-klasse.
- 97 havgående eskortefartøyer: 20 *Mirka*, 46 *Petya*, 30 *Riga*, 1 *Kola*.
- 16 *Nanuchka*-klasse rakett/patroljeskip med overflate-til-overflate raketter og overflate-til-luft raketter.
- 185 ubåtjagere (22 *Grisha*, 67 *Poti*, 80 SO-1, 16 *Kronstadt*).
- 120 *Osa*- og 15 *Komar*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.
- 160 torpedobåter (*Shershen* og P-6 klassene).
- Ca. 300 minesveipere (120 kystgående).
- Ca. 100 amfibieskip (*Alligator*-, *Ropucha*-, *Polocny*- og MP-4 klassene).
- 60 landgangsfartøyer.
- 100 forsynings-/tank-fartøyer for flåten.
- 45 depot/reparasjonsskip.
- 50 etterretnings-innsamlings-skip (AGI).

MARINENS LUFTVÅPEN: Ca. 645 kampfly.

280 Tu-16 *Badger* middelstunge bombefly med anti-ubåt raketter.

- 30 *Backfire* B middelstunge bombefly med anti-ubåt raketter.
- 80 Tu-22 *Blinder* middelstunge bombefly.
- 10 Il-28 *Beagle* lette bombefly.
- En del VTOL og STOL jagerfly.
- 50 Tu-16 *Badger* rekognoseringsfly.
- 45 Tu-95 *Bear* D langtrekkende maritime rekognoseringsfly.
- 15 Tu-95 *Bear* F maritime rekognoseringsfly.
- 55 Il-38 *May* maritime rekognoseringsfly.
- 100 Be-12 *Mail* maritime amfibie rekognoseringsfly.
- 85 Tu-16 *Badger* tankfly; 200 transportfly.
- 250 Mi-4 *Hound* og Ka-25 *Hormone* helikoptre for anti-ubåt krigføring.

MARINEINFANTERIET:

5 marineinfanteriregimenter, hver bestående av 3 infanteri- og 1 stridsvognsbataljon, underlagt de respektive flåtekommandoer. T-54/-55 middelstunge, PT-76 lette stridsvogner; BTR-60P/PB pansrede personellkjøretøyer; 122mm rakettkastere; ZSU-23-4 selvdrevne luftvernkanoner; SA-9 bakke-til-luft raketter.

KYSTARTILLERI OG RAKETTSTYRKER:

Tunge kystartillerikanoner, *Samlet* og SS-C-1B *Sepal* overflate-til-overflate raketter (tilsvarende SS-N-3) for beskyttelse av innløpene til marinebaser og viktige havnebyer. Kystene er dekket av et radarsystem og et visuelt meldingssystem.

DEPLOYERING (kun gjennomsnittlig styrke, SSBN ikke iberegnet):

Nordflåten: 126 ubåter (hvorav ca. 54 atomdrevne), 51 større overflate-kampfartøyer.

Østersjøflåten: 12 ubåter, 47 større overflate-kampfartøyer.

Svartehavsflåten (inkl. den Kaspiske Flotilje og Middelhavs-eskadren): 19 ubåter, 59 større overflate-fartøyer.

Stillehavsflåten: 74 ubåter (hvorav ca. 30 atomdrevne), 57 større overflate-kampfartøyer.

Luftvåpenet: 450 000; ca. 5350 kampfly.¹⁰⁾

Det langtrekkende luftvåpen: (se s. 9.).

Det taktiske luftvåpen: Ca. 4500 fly, inkl. 260 Il-28 *Beagle*, Yak-28 *Brewer*, 550 MiG-17, 400 Su-7, 700 MiG-23 *Flogger*, ca. 1900 MiG-21 *Fishbed*,

⁹⁾ En visse andel av jagerne og de mindre fartøyer er muligens ikke fullt bemannet.

¹⁰⁾ Luftforsvarsstyrkene (PVO-Strany) og Marinens Luftvåpen ikke iberegnet.

Su-17 *Fitter C*, Su-19 *Fencer A*; ca. 750 *Beagle*. MiG-25 *Foxbat*, *Fishbed* rekognoseringsfly, *Brewer E* og An-12 *Cub* fly for elektroniske motiltak; 150 transportfly; 400 tunge, 2500 lette og middelstunge helikoptre.

Lufttransportstyrken: Ca. 1550 fly: 700 Il-14, An-8, An-24/-26 lette transportfly, ca. 800 An-12, Il-76, *Candid* og Il-18 middelstunge transportfly samt 50 An-22 tunge transportfly; 320 helikoptre, inkl. 160 Mi-1, Mi-2, Mi-4, 160 Mi-6, Mi-8, Mi-10 og Mi-24 *Hind A*.

DEPLOYERING:

16 Taktiske Luft-Arméer: 4 (1700 fly) i Øst-Europa og 1 i hvert av de 12 Militærdistrikter i SSSR.

RESERVER (alle tjenestegrener):

Sovejtiske vernepliktige har status i reserven inntil de når 50 års alder. Totalt antall reservister kan muligens være så høyt som 25 000 000, hvorav ca. 6 800 000 har vært i aktiv tjeneste i løpet av de siste fem år.

Paramilitære styrker: 350 000.

175 000 KGB¹¹⁾ grensetropper, 175 000 MVD¹²⁾ sikkerhetstropper. Grensetroppene oppsatt med stridsvogner, pansrede kampkjøretøyer, fly og skip; MVD med stridsvogner og pansrede kampkjøretøyer. En deltids militær øvingsorganisasjon (DOSAAF)¹³⁾ deltar i slike rekreasjonsaktiviteter som idrett, skyting og fallskjermhopping, og assisterer med den før-militære opplæring som blir gitt i skoler, høyskoler og arbeidssentra til personer fra 15 år og oppover. Medlemstallet er anslagsvis 9 millioner, men tallet på aktive medlemmer er trolig vesentlig lavere enn dette.

¹¹⁾ KGB: «Komitet gosudarstvennoj bezopasnosti», dvs. «Komiteen for den statlige sikkerhet», altså det sovjetiske hemmelige politi m. m. (overs. anm.)

¹²⁾ MVD: «Ministerstvo vnutrennikh del», dvs. «Ministeriet for innenrikske saker». (overs. anm.)

¹³⁾ DOSAAF: «Dobrovol'noe obsjtsjestvo sodejstvija armii, aviatsii i flotu», dvs. «Det frivillige selskap for samarebide med hæren, luftvåpenet og flåten». (overs. anm.)

Alliansene og Europa

WARSAWA-PAKTEN

Traktater

Warszawa-pakten er en multilateral militærallianse som ble dannet gjennom «Traktaten for vennskap, gjensidig assistanse og samarbeid» som ble undertegnet i Warszawa 14. mai 1955 av regjeringene fra Sovjetunionen, Albania, Bulgaria, Tsjekkoslovakia, Øst-Tyskland, Ungarn, Polen og Romania; Albania trakk seg ut av pakten i september 1968. Pakten er forpliktet til forsvar kun av medlemsstatenes europeiske territorier.

Sovjetunionen er også knyttet til Bulgaria, Tsjekkoslovakia, Øst-Tyskland, Ungarn, Polen og Romania gjennom bilaterale traktater om vennskap og gjensidig assistanse. Warszawa-paktens medlemsstater har tilsvarende bilaterale traktater med hverandre. De øst-europeiske forsvarsarrangementers vesentlige innhold er derfor ikke avhengig av Warszawa-pakten som sådan. Sovjetunionen sluttet troppestatusavtaler med Polen, Øst-Tyskland, Romania og Ungarn mellom desember 1956 og mai 1957 og med Tsjekkoslovakia i oktober 1968. Alle disse avtalene er fortsatt i kraft, bortsett fra avtalen med Romania, som utløp i 1958 da de sovjetiske tropper forlot Romania.

Organisasjon

Samlet til full sesjon består Den politiske konsultative komité av førstesekretærene i kommunistpartiene, regjeringssjefene samt utenriks- og forsvarsministrene fra medlemslandene. Komitéen har et Fellessekretariat under ledelse av en sovjetisk høyere tjenestemann og bestående av en representant fra hvert land, samt en Permanent Kommissjon, som har til oppgave å fremme anbefalinger vedrørende generelle utenrikspolitiske spørsmål for paktens medlemmer. Begge disse organer er plasert i Moskva.

Siden reorganiseringen av pakten i 1969 er de ikke-sovjetiske forsvarsministre ikke lenger direkte underordnet paktens Øverstkommanderende, men utgjør sammen med den sovjetiske minister Forsvarsministerrådet, som er det høyeste militære organ i pakten. Det andre militære organ, Den Felles Overkommando, har i henhold til traktaten til oppgave «å styrke Warszawa-paktens defensive evne, å utarbeide militære planer i tilfelle av krig og å ta beslutninger med hensyn til deployering av styrker». Overkommandoen består av en Øverstkommanderende og et Militærråd. Dette rådet trer sammen til møter under ledelse av Øverstkommanderende, og omfatter stabssjefen og permanente militære representanter fra hver av de allierte væpnede styrker. Rådet er øyensynlig den viktigste kommunikasjonskanal hvor i gjennom paktens ordrer blir formidlet til dens væpnede styrker i fredstid, og hvor i gjennom de øst-europeiske væpnede styrker er i stand til å gjøre sine synspunkter gjeldende overfor Øverstkommanderende.

Pakten har også en Militærstab, som omfatter ikke-sovjetiske høyere offiserer. Stillingene som Øverstkommanderende og stabssjef ved Den Felles Overkommando har imidlertid alltid vært bekleddt av sovjetiske offiserer, og de fleste nøkkelstillinger er fremdeles i sovjetiske hender.

I tilfelle av krig vil styrkene fra de øvrige av paktens medlemsstater bli operativt underlagt den Sovjetiske Overkommando. Kommandoen over det luftforsvarssystem som dekker hele Warszawa-pakt-området er nå sentralisert i Moskva og blir ledet av Øverstkommanderende for de sovjetiske Luftforsvarsstyrker. De sovjetiske militære hovedkvarterer i Warszawa-pakt-området omfatter Den Nordlige Styrkegruppe i Legnica i Polen; Den Sydlige Styrkegruppe i Budapest;

Den Sovjetiske Styrkegruppe i Tyskland i Zossen-Wünsdorf nær Berlin; samt Den Sentrale Styrkegruppe i Milovice, nord for Praha. Sovjetiske taktiske luftenheter er stasjonert i Polen, Øst-Tyskland, Ungarn og Tsjekkoslovakia.

Sovjetunionen har deployert utskytningsramper for kortdistanse bakke-til-bakke raketter (SSM) i Øst-Europa. De fleste øst-europeiske land har også egne utskytningsramper for kortdistanse bakke-til-bakke raketter, men det er ikke påvist at de skulle ha fått levert kjernefysiske stridshoder for disse rakettenes. De mer langtrekkende sovjetiske raketter er alle stasjonert i Sovjetunionen.

BULGARIA

Befolkning: 8 780 000.

Militærtjeneste: Hæren og Luftvåpenet 2 år,

Marinen 3 år.

Regulære styrker i alt: 164 500, inkl. 100 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 20,6 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 525 millioner leva

(\$ 438 mill.).

\$ 1 = 1,2 leva.

Hæren: 131 000, inkl. 82 000 vernepliktige.

8 motoriserte infanteridivisjoner.¹⁾

5 stridsvognsbrigader.¹⁾

3 *Scud* brigader.

4 artilleriregimenter.

3 luftvernartilleriregimenter.

1 luftbåren bataljon.

1 fjell-bataljon.

2 oppklaringsbataljoner.

150 T-34, 1800 T-54/-55, noen T-62 middelstunge stridsvogner, 250 PT-76 lette stridsvogner; 300 BTR-40/BRDM pansrede kampkjøretøyer, 2000 BTR-50/-60/OT-62, noen M-1970 pansrede personellkjøretøyer; 58 100mm, 420 122mm, 54 130mm, 200 152mm kanoner/haubitser; 300 120mm bombekastere; 144 130mm rakettkastere; 40 *FROG*, 20 *Scud* bakke-til-bakke raketter; 500 57mm, 76mm og 85mm panservernkanoner; 82mm, 107mm rekylfrie kanoner; 125 *Sagger* og *Snapper* styrte panservernvåpen; 600 37mm, 57mm, 85mm, 100mm, 130mm og 23mm selv-

drevne luftvernkanoner; SA-6/-7 bakke-til-luft raketter.

Reserver: 250 000.

Marinen: 8500, inkl. 5000 vernepliktige.

4 undervannsbåter (2 R-, 2 W-klasse, fhv. sovjetiske).

2 *Riga*-klasse eskortefartøyer.

2 *Kronstadt*- og 7 SO-1-klasse kystgående eskortefartøyer.

3 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

4 *Shershen*- og 8 P-4-klasse motortorpedobåter.

6 anti-mine skip (2 T-43, 4 *Vanya*-klasse).

2 PO-2-klasse små patruljebåter/minesveipere.

20 landgangsfartøyer (10 *Vydra*- og 10 MFP-klasse).

2 Mi-1, 6 Mi-4 helikoptre.

Reserver: 15 000.

Luftvåpenet: 25 000, inkl. 13 000 vernepliktige;

253 kampfly.

6 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 72 MiG-17.

12 avskjæringsjagerskvadroner: 4 med 48 MiG-21, 3 med 36 MiG-19, 5 med 60 MiG-17.

3 rekognoseringskvadroner med 12 MiG-21, 20 MiG-15, 5 Il-28.

1 transportregiment med 6 Il-14, 4 An-24.

1 helikopterregiment med 30 Mi-4 og 30 Mi-1, Mi-2 og Mi-8.

150 L-29, 45 MiG-15/-17/-21 øvingsfly.

132 Sa-2 i omkring 22 bakke-til-luft raketstillinger.

1 fallskjermregiment.

Reserver: 20 000.

Paramilitære styrker: 12 000 grensevakttropper;

4000 sikkerhetspoliti; 150 000 i en frivillig Folke-milits.

TSJEKKOSLOVAKIA

Befolkning: 14 860 000.

Militærtjeneste: 2 år.

Regulære styrker i alt: 180 000, inkl. 110 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 44,3 milliarder.

1) Øst-Europeiske Warszawapakt-oppsetninger har ikke alle det samme bemanningsnivå. Kategori 1 oppsetninger er på opptil tre fjerdedeler av full styrke; Kategori 2 er neppe på mer enn en fjerdedel av full styrke (jfr. s. 10).

Forsvarsutgifter 1976: 20 400 millioner koruny
(\$ 1 805 mill.).
\$ 1 = 11,3 koruny.

Hæren: 135 000, inkl. 95 000 vernepliktige.

5 stridsvognsdivisjoner.¹⁾
5 motoriserte infanteridivisjoner.¹⁾
1 luftbårent regiment.¹⁾
3 *Scud* brigader.
1 panservernbrigade.
1 artilleribrigade.
2 luftvernartilleribrigader.
3300 T-54/-55, noen T-62 middelstunge stridsvogner; 85 BMP, OT-65 patruljevogner; OT-62/-64, *TOPAS* 2AP pansrede personellkjøretøyer; 300 85mm og 100mm, 700 122mm og 130mm, 180 152mm kanoner/haubitser; 250 rakettkastere; 40 *FROG*, 27 *Scud* bakke-til-bakke raketter; 85mm selvdrevne panservernkanoner; *Sagger*, *Snapper* styrte panservernvåpen; 82mm, 107mm rekylfrie kanoner; 30mm, 57mm, 85mm luftvernkanoner, 30mm selvdrevne luftvernkanoner; SA-7 bakke-til-luft raketter.

Reserver: 300 000.

Luftvåpenet: 45 000, inkl. 15 000 vernepliktige;
458 kampfly.

14 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 72 Su-7, 50 MiG-15, 36 MiG-21.

18 avskjæringsjagerskvadroner med 240 MiG-15/-21/L-29.

6 rekognoseringskvadroner med 60 MiG-21 og L-29.

Ca. 40 an-24 og Il-14 transportfly.

Helikoptre omfatter 100 Mi-1, Mi-2, Mi-4 og Mi-8.
Øvingsfly omfatter 200 L-29/-39, Il-14/-28, MiG-15/-21.

120 SA-2 i noen bakke-til-luft raketstillinger.

Reserver: 50 000.

Paramilitære styrker: 10 000 grensetropper; ca. 10 000 i en deltid Folkemilits.

DEN TYSKE DEMOKRATISKE REPUBLIKK

Befolkning: 17 230 000.

Militærtjeneste: 18 måneder.

Væpnede styrker i alt: 157 000, inkl. 92 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 43,7 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 10 233 millioner Ostmark
(\$ 2 729 mill.).

\$ 1 = 3,8 Ostmark.

Hæren: 105 000, inkl. 67 000 vernepliktige.

2 stridsvognsdivisjoner.¹⁾

4 motoriserte infanteridivisjoner.¹⁾

1 *Scud* brigade.

2 artilleriregimenter.

2 luftvernartilleriregimenter.

2 panservernbataljoner.

1 luftbåren bataljon.

Ca. 2400 T-54/-55, T-62, 600 T-34 middelstunge stridsvogner; ca. 115 PT-76 lette stridsvogner; BRDM patruljevogner; BMP, BTR-50P/-60P/-152 pansrede personellkjøretøyer; 76mm, 335 122mm, 108 130mm, 85 152mm kanoner/haubitser; 120mm bombekastere; 110 122mm, 140mm, 240mm rakettkastere; 24 *FROG-7*, 12 *Scud* 8 bakke-til-bakke raketter; 57mm, 85mm, 100mm panservernkanoner; 82mm rekylfrie kanoner; *Sagger*, *Snapper* styrte panservernvåpen; 14,5mm, 23mm selvdrevne, 57mm og 100mm panservernkanoner; SA-7 bakke-til-luft raketter.

Reserver: 350 000.

Marinen: 16 000, inkl. 10 000 vernepliktige.

3 *Riga*-klasse eskortefartøyer.

4 SO-1- og 14 *Hai*-klasse ubåtjagere.

12 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

50 motortorpedobåter (15 *Shershen*-, 35 20-tonns *Iltis*-klasse).

25 patruljefartøyer (18 *Kondor*-klasse fhv. minesveipere).

3 *Krake*-klasse havgående og 34 *Kondor*-klasse middelstunge minesveipere.

6 *Robbe*-klasse, 12 *Labo*-klasse landgangsfartøyer.

1 helikopterskvadron med 13 Mi-4.

Reserver: 25 000.

Luftvåpenet: 36 000, inkl. 15 000 vernepliktige;
441 kampfly.

3 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 36 MiG-17.

18 jagerskvadroner med 310 MiG-21/-21UTI.

2 jager-/øvings-luftvinger med 45 L-29 og 50 MiG-21.

2 transportskvadroner med 34 Il-14, Tu-124 og Tu-134.

¹⁾ Se foregående fotnote.

75 Mi-1, Mi-2, Mi-4, Mi-8 helikoptre.
 20 MiG-15, L-29, Yak øvingsfly.
 5 luftforsvarsregimenter: 120 57mm og 100mm
 luftvernkanoner.
 144 SA-2 i omkring 24 bakke-til-luft raketstillinger.
 2 fallskjermataljoner.

Reserver: 30 000.

Paramilitære styrker: 69 000. 47 000 grensevakt-
 tropper, 22 000 sikkerhetstropper. 350 000 i Ar-
 beidermilitsen.

UNGARN

Befolkning: 10 520 000.
 Militærtjeneste: 2 år.
 Væpnede styrker i alt: 100 000, inkl. 60 000 verne-
 pliktige.
 Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
 \$ 20,8 milliarder.
 Forsvarsutgifter 1976: 12 275 millioner forinter
 (\$ 551 mill.).
 \$ 1 = 22,3 forinter.

Hæren: 80 000, inkl. 52 000 vernepliktige.
 1 stridsvognsdivisjon.¹⁾
 5 motoriserte infanteridivisjoner.¹⁾
 1 *Scud* brigade.
 3 artilleriregimenter.
 1 luftvernartilleriregiment.
 1 luftbåren bataljon.
 Donau-flotiljen: 2 anti-mine avdelinger, 1 luftvern-
 kanonbåt-avdeling.
 Ca. 1300 T-34, T-54/-55 middelstunge stridsvogner,
 175 PT-76 lette stridsvogner, ca. 600 FUG 65,
 1500 PSZH patruljevogner: 200 BTR-50/-60/
 -152 pansrede personellkjøretøyer; 300 76mm,
 85mm, 100mm, 250 122mm, 35 152mm kanoner/
 haubitser; 150 120mm, 160mm bombekastere;
 100 122mm rakettkastere; 24 *FROG*, 9 *Scud*
 bakke-til-bakke raketter; 200 57mm og 85mm
 panservernvåpen; 150 57mm, 85mm og 100mm
 luftvernkanoner, 100 23mm, 57mm selvdrevne
 luftvernkanoner; 10 100-tonns patruljefartøyer
 (for anti-mine og luftvern), 5 landgangsfartøyer.

Reserver: 135 000.

Luftvåpenet: 20 000, inkl. 8000 vernepliktige;
 140 kampfly.

9 avskjæringsjagerskvadroner med 30 MiG-15/-17/
 -19 og 110 MiG-21.
 Ca. 10 An-2, 10 Il-14 og 10 Li-2 transportfly.
 Ca. 30 Mi-1, Mi-4 og 35 Mi-8 helikoptre.
 Ca. 80 MiG-15UTI/-21UTI øvingsfly.
 108 SA-2 i omkring 18 bakke-til-luft raketstillin-
 ger.

Reserver: 13 000.

Paramilitære styrker: 20 000 grensevakttropper;
 50 000 i Arbeidermilitsen.

POLEN

Befolkning: 34 300 000.
 Militærtjeneste: Hæren, de interne sikkerhetsstyr-
 ker og Luftvåpenet 2 år; Marinen og spesial-
 tjenestegrener 3 år.
 Væpnede styrker i alt: 290 000, inkl. 190 000 verne-
 pliktige.
 Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
 \$ 65,6 milliarder.
 Forsvarsutgifter 1976: 52 928 millioner zloty
 (\$ 2252 mill.).
 \$ 1 = 23,5 zloty.

Hæren: 204 000, inkl. 166 000 vernepliktige.
 5 stridsvognsdivisjoner.¹⁾
 8 motoriserte infanteridivisjoner.¹⁾
 1 luftbåren divisjon.¹⁾
 1 amfibie-angreps-divisjon.¹⁾
 4 *Scud* brigader.
 3 artilleribrigader.
 5 luftvernartilleriregimenter.
 3 panservernregimenter.
 3400 T-34, T-54/-55 middelstunge stridsvogner, ca.
 375 PT-76 lette stridsvogner; FUG, BRDM
 patruljevogner; OT-62/-64, *TOPAS* 2AP, BTR-
 152 pansrede personellkjøretøyer; ca. 450 76mm,
 85mm og 110mm, 700 122mm, 310 152mm
 kanoner/haubitser; 85mm, 100mm, 122mm,
 152mm selvdrevne kanoner; 82mm, 120mm bom-
 bekastere; 250 122mm, 140mm rakettkastere; 45
FROG-7, 32 *Scud* bakke-til-bakke raketter;
 76mm, 85mm, 100mm panservernkanoner, 57mm
 og 85mm selvdrevne panservernkanoner; 82mm
 rekylfrie kanoner, *Sagger*, *Snapper*, *Swatter* styrte
 panservernvåpen; 23mm 57mm, 85mm og 85mm

¹⁾ Se foregående fotnote.

tauede luftvernkanoner, ZSU-23-4 og ZSU-57-2 selvdrevne luftvernkanoner; SA-6/-7/-9 bakke-til-luft raketter.

DEPLOYERING: *Egypt* (UNEF): 785; *Syria* (UNDOF)84.

Reserver: 400 000.

Marinen: 25 000, inkl. marineinfanteritropper og 6000 vernepliktige.

6 W-klasse undervannsbåter.

2 *Kotlin*-klasse jagere med 2 SA-N-1.

12 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

27 ubåtjagere.

9 *Wisla*-klasse motortorpedobåter.

24 *Krogulec*- og T-43-klasse havgående minesveipere, 20 K-8-klasse minesveipere.

24 *Polocny*-klasse landgangsskip.

1 marine-luftregiment (61 kampfly):

4 jagerskvadroner med 15 MiG-15, 36 MiG-17.

1 lett bombe-/rekonoseringsskvadron med 10 Il-28.

2 helikopterskvadroner med ca. 22 Mi-1, Mi-2, Mi-4.

Reserver: 45 000.

Luftvåpenet: 61 000, inkl. 18 000 vernepliktige; 804 kampfly.

1 lett bombeflyskvadron med 23 Il-28.

15 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 14 med 190 MiG-17 og Su-7, 1 med 10 Su-20.

36 avskjæringsjagerskvadroner med 110 MiG-17, 12 MiG-19, 330 MiG-21.

6 rekonoseringsskvadroner med 84 MiG-15/-21 og 15 Il-28.

Ca. 30 transportfly, inkl. An-12, 14 An-26, Il-14/-18, Tu-134; noen Yak-40 lette liaisonfly.

172 helikoptre, inkl. Mi-1, Mi-2, Mi-4 og Mi-8.

480 øvingsfly, inkl. Yak-18, TS-11, MiG-15, MiG-17 og MiG-21.

240 SA-2 i omkring 40 bakke-til-luft raketstillinger.

Reserver: 60 000.

Paramilitære styrker: 80 000 grensetropper, en del stridsvogner; 34 små båter som betjenes av kystvakten; 350 000 i Borgermilitisen.

ROMANIA

Befolkning: 21 410 000.

Militærtjeneste: Hæren og Luftvåpenet 16 måneder, Marinen 2 år.

Væpnede styrker i alt: 181 000, inkl. 100 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 41,0 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 10 400 millioner lei (\$ 759 mill.).

\$ 1 = 13,7 lei.

Hæren: 145 000, inkl. 85 000 vernepliktige.

1 stridsvognsdivisjon.¹⁾

9 motoriserte infanteridivisjoner.¹⁾

3 fjellbrigader.

1 luftbårent regiment.

2 *Scud* brigader.

2 artilleribrigader.

3 artilleriregimenter.

2 luftvernartilleriregimenter.

1800 T-34, T-54/-55 middelstunge stridsvogner, 270 PT-76 lette stridsvogner; 1500 BTR-40/-50/-152, OT-62/-65/-810, 250 TAB-71/-72 (BTR-60) pansrede personellkjøretøyer; 76mm, 85mm, 100mm, 540 122mm, 55 130mm, 150 152mm kanoner/haubitser; 85mm, 100mm selvdrevne kanoner; 150 120mm bombekastere; 122mm, 125 130mm rakettkastere; 30 *FROG*, 12 *Scud* bakke-til-bakke raketter; 57mm, 85mm, 100mm panservernkanoner, 57mm og 85mm selvdrevne panservernkanoner; 120 *Sagger*, *Snapper*, *Swatter* styrte panservernvåpen; 300 30mm, 37mm, 57mm, 100mm luftvernkanoner og 57mm selvdrevne luftvernkanoner.

Reserver: 500 000.

Marinen: 11 000, inkl. 5000 vernepliktige.

7 kystgående eskortefartøyer (3 *Poti*-, 3 *Kronstadt*-kalsse).

5 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

6 P-4-klasse og 1 *Hu Chwan*-klasse motortorpedobåter.

10 *Shanghai*-klasse motorkanonbåter.

22 anti-mine fartøyer (4 kystgående, 10 for innskjærs operasjoner og 8 for bruk på elver).

4 Mi-4 helikoptre.

Reserver: 20 500.

¹⁾ Se foregående fotnote.

Luftvåpenet: 25 000, inkl. 10 000 vernepliktige;
320 kampfly.

5 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med
75 MiG-15/-17.

15 avskjæringsjagerskvadroner med 230 MiG-15/
-19/-21.

1 rekognoseringskvadron med 15 Il-28.

2 transportkvadroner med ca. 30 Il-14 og Il-18.

Ca. 5 Mi-4, 20 Mi-8 og 20 *Alouette* III helikoptre.

Øvingsfly omfatter 130 L-29, MiG-15 og MiG-17.
108 SA-2 *Guideline* i omkring 18 bakke-til-luft
rakettstillinger.

Reserver: 25 000.

Paramilitære styrker: 30 000: 10 000 grense-
tropper, 20 000 sikkerhetstropper. En milits
på ca. 500 000.

DEN NORD-ATLANTISKE TRAKTAT

Traktater

Den Nord-Atlantiske Traktat ble undertegnet i 1949 av Belgia, Storbritannia, Canada, Danmark, Frankrike, Island, Italia, Luxembourg, Nederland, Norge, Portugal og De forente stater; Hellas og Tyrkia kom med i 1952 og Vest-Tyskland i 1955. Traktaten forener Vest-Europa og Nord-Amerika i en forpliktelse til å konsultere hverandre hvis sikkerheten til et hvilket som helst av medlemslandene er truet, og til å betrakte et væpnet angrep mot én som et angrep mot alle, og som i tilfelle skal møtes med de tiltak som hver av dem anser for å være nødvendig, «inklusive bruken av væpnet makt, for å gjenopprette og opprettholde det nord-atlantiske områdets sikkerhet».

Paris-avtalene av 1954 tilføyet traktaten en Protokoll som tilsiktet å styrke NATO's struktur, og som reviderte Brussel-traktaten av 1948, som nå omfatter Italia og Vest-Tyskland i tillegg til de opprinnelige medlemmer (Benelux-landene, Storbritannia og Frankrike). Signatarene til Brussel-traktaten har forpliktet seg til å yte hverandre «all militær og annen hjelp og assistanse som står i deres makt» hvis noen av dem utsettes for «væpnet aggresjon i Europa».

Siden 1969 kan medlemmene av den Atlantiske Alliansse trekke seg ut på ett års varsel; Brussel-traktaten ble inngått for en periode på 50 år.

Organisasjon

Den Nord-Atlantiske Traktats Organisasjon er kjent som NATO. Alliansens styrende organ, Det Nord-Atlantiske Råd, som har sitt hovedkvarter i Brussel, består av ministre fra de femten medlemsland, som normalt møtes to ganger i året, og av ambassadører som representerer hver av regjeringene, og som er i permanent sesjon.

I 1966 forlot Frankrike den integrerte militære organisasjon, og det ble dannet en 14-nasjoners Forsvarsplanlegningskomité (Defence Planning Committee – DPC) hvor

Frankrike ikke har sete. Komitéen møter på samme nivå som Rådet, og befatter seg med spørsmål vedrørende NATO's integrerte militære planlegging og andre saker som ikke Frankrike tar del i. Hellas har meddelt at det akter å trekke seg ut av den integrerte militære organisasjon; landet forlot DPC høsten 1974.

To permanente organer for kjernefysisk planlegging ble etablert i 1966. Den første, Komitéen for Kjernefysiske Forsvarsanliggender (NDAC)* er åpen for alle NATO's medlemmer (Frankrike, Island og Luxembourg deltar ikke); den møter normalt på forsvarsministerplan én gang i året, for å trekke de medlemmer som ikke har kjernevåpen med i Alliansens kjernefysiske anliggender. Generalsekretæren er formann for NDAC.

Det annet organ, Den Kjernefysiske Planlegningsgruppe (NPG, dvs. «Nuclear Planning Group»), er utgått fra og underordnet NDAC, og har 7–8 medlemmer. Formålet med dette organ er å behandle mer detaljert de saker som blir reist innen NDAC. NPG's sammensetning er i praksis Storbritannia, Tyskland, Italia og De forente stater, samt tre à fire av de øvrige medlemsland, som deltar på omgang, hver for en 18 måneders periode. Den 1. juli 1976 var der fire slike medlemmer: Canada, Nederland, Norge og Tyrkia. Generalsekretæren er også formann for NPG.

EUROGRUPPEN, som ble dannet av Alliansens vest-europeiske medlemmer (unntatt Frankrike, Portugal og Island) i 1968, er et uformelt konsultativt organ som virker med henblikk på å koordinere og forbedre det vest-europeiske militære bidrag til Alliansen. Gruppens aktiviteter har omfattet «Det Europeiske Forsvars-forbedringsprogram» (1970) og prinsipper for samarbeid innen områdene rustninger (1972), opplæring (1973) og forsyningsstjeneste (1975).

*) NDAC = «Nuclear Defence Affairs Committee».

Rådet og dets komitéer blir bistått av Generalsekretæren og en internasjonal stab med hensyn til militærpolitiske, finansielle, økonomiske og vitenskapelige sider av forsvarsplanlegningen. Rådets militære rådgivere er Militærkomitéen som gir «policy»-retningslinjer til NATO's militærkommandoer. Militærkomitéen består av stabssjefene fra alle medlemsland utenom Frankrike, som opprettholder en liaison-stab, og Island, som ikke er representert; i den permanente sesjon er stabssjefene representert ved militære representanter, som holder til i Brussel sammen med Rådet. Militærkomitéen har egen formann og blir betjent av en integrert internasjonal militær stab. Sjefene for de større NATO-kommandoer er ansvarlig overfor Militærkomitéen, skjønt de har også direkte adgang overfor Rådet og de respektive regjeringssjefer.

NATO's viktigste militærkommandoer er Den Allierte Kommando Europa (ACE, dvs. «Allied Command Europe»), Den Allierte Atlantiske Kommando (ACLANT, dvs. «Allied Command Atlantic») og Den Allierte Kanal-kommando (ACCHAN, dvs. «Allied Command Channel»).

NATO's europeiske og atlantiske kommandoer deltar i Det Felles Strategiske Planlegningssystem i Omaha, Nebraska, men der er ingen allianse-kommando som særskilt dekker strategiske kjernefysiske styrker. Hva undervannsbåter med ballistiske raketter angår, har De forente stater lagt et mindre antall (og Storbritannia alle sine) under SACEUR's planlegningskontroll og et større antall under SACLANT.

Den allierte Øverstkommanderende i Europa (SACEUR, dvs. «Supreme Allied Commander Europe») og Den Allierte Øverstkommanderende for Atlanteren (SACLANT, dvs. «Supreme Allied Commander Atlantic») har alltid vært amerikanske offiserer; og Øverstkommanderende for Kanalen (CINCHAN, dvs. «Commander-in Chief Channel») samt Nestkommanderende for henholdsvis SAEUR og SACLANT har alltid vært britiske offiserer. SACEUR er også

Øverstkommanderende for De forente staters styrker i Europa.

(I) DEN ALLIERTE KOMMANDO EUROPA (ACE) har sitt hovedkvarter, benevnt SHAPE (dvs. «Supreme Headquarters, Allied Powers in Europe»), i Casteau nær Mons i Belgia. Kommandoen har ansvaret for forsvaret av alt NATO-territorium i Europa bortsett fra Storbritannia, Island og Portugal, men derimot for hele Tyrkia. Den har også alminnelig ansvar for luftforsvaret av Storbritannia.

Den europeiske kommando har ca. 7000 taktiske atomstridshoder innen sitt område. Antallet leveringsmidler (fly, raketter og haubitser) er over 3000, spredt blant alle landene bortsett fra Luxembourg. Selve de kjernefysiske ladningene er imidlertid holdt i amerikansk forvaring, bortsett fra visse britiske våpen. (Der er dessuten franske kjernefysiske våpen i Frankrike.) De taktiske atombomber og -rakettsstridshoder er alle av fisjons-typen. Det er meget stor spredning m. h. t. størrelsesorden over hele kilotonnspekteret, men gjennomsnittseffekt for bomber lagret i Europa for bruk i NATO's taktiske fly er ca. 100 kilotonn, mens det tilsvarende tall for rakettsstridshoder er 20 kilotonn.

Ca. 70 divisjons-ekvivalenter (dvs. divisjoner eller enheter med tilsvarende styrke) står tilgjengelig for SACEUR i fredstid. Kommandoen har ca. 2900 taktiske fly, stasjonert på ca. 200 flystasjoner av NATO-standard og understøttet av et system av fellesfinansierte lagrings-depoter, drivstoffrørledninger og sambandsnett. Hovedtyngden av de land- og luftstridskrefter som er stasjonert innen kommandoens område, er stilt til disposisjon for SACEUR, mens sjøstridskreftene derimot normalt er øremerket.

Det 2. Franske Korps bestående av to divisjoner (som ikke er integrert i NATO's styrker) er stasjonert i Tyskland i henhold til en statusavtale inngått mellom den franske og tyske regjering. Samarbeid med NATO-styrker og -kommandoer er avtalt mellom de respektive berørte sjefer.

Følgende kommandoer er underlagt den Allierte Kommando Europa:

(a) *De allierte styrker i Sentral-Europa* (AFCENT) har kommandoen over såvel landstridskreftene som luftstridskreftene i det sentral-europeiske avsnitt. Hovedkvarteret er i Brunssum i Nederland, og kommandoens sjef (CINCENT) er en tysk general.

Styrkene som sorterer under den sentral-europeiske kommando omfatter 26 divisjoner, stillet til rådighet av Belgia, Storbritannia, Canada, Vest-Tyskland, Nederland og De forente stater, samt ca. 1600 taktiske fly.

Kommandoen er inndelt i Den Nordlige Armégruppe (NORTHAG) og Den Sentrale Armégruppe (CENTAG). NORTHAG, som er ansvarlig for forsvaret av avsnittet nord for akse Göttingen–Liège, omfatter de belgiske, britiske og nederlandske divisjoner, samt fire tyske divisjoner, og er understøttet av Den 2. Allierte Taktiske Luftstyrke (ATAF), som består av belgiske, britiske, nederlandske og tyske enheter. De amerikanske styrker, syv tyske divisjoner samt den kanadiske kamp-gruppe sorterer under CENTAG, understøttet av Den 4. ATAF, som omfatter amerikanske, tyske og kanadiske enheter, samt én amerikansk Armé-luftforsvarkommando. Et nytt hovedkvarter, Den Allierte Luftstyrke, Sentral-Europa, ble satt opp i 1974 med sikte på å oppnå sentralisert kontroll med luftstyrkene i sektoren.

(b) *De Allierte Styrker i Nord-Europa* (AFNORTH) har sitt hovedkvarter på Kolsås i Norge, og er ansvarlig for forsvaret av Danmark, Norge, Schleswig-Holstein og Østersjø-innløpene. Sjefen (CINCNORTH) er en britisk general. De danske og norske landstridskrefter, sjøstridskrefter og taktiske luftstridskrefter og mesteparten av deres aktive reserver er øremerket for Nordkommandoen. Tyskland har stillet til rådighet én divisjon, to taktiske luft-kampenheter, samt sin Østersjø-flåte.

(c) *De Allierte Styrker i Syd-Europa* (AFSOUTH) har sitt hovedkvarter i Napoli, og kommandoens sjef (CINCSOUTH) har

alltid vært en amerikansk admiral. Kommandoen er ansvarlig for forsvaret av Italia, Hellas og Tyrkia og for å sikre kommunikasjonene i Middelhavet samt i de tyrkiske territorialfarvann i Svartehavet. De disponible forband omfatter 22 divisjoner fra Tyrkia, 14 fra Hellas og 8 fra Italia, så vel som disse lands taktiske luftstridskrefter. Andre forband fra disse tre land har blitt øremerket for AFSOUTH, likeledes også den amerikanske Sjette Flåte, samt sjøstridskrefter fra Italia. Landforsvarssystemet er basert på to adskilte kommandoer: Den sydlige, som omfatter Italia og adkomstene dit, under en italiensk sjef, og den syd-østlige, som omfatter Hellas og Tyrkia, under en amerikansk sjef. Det er imidlertid én felles luftkommando og to marinekommandoer (NAVSOUTH og STRIKEFORSOUTH), ansvarlig overfor AFSOUTH, med hovedkvarter i Napoli.

En maritim luftpatroljeavdeling med fly fra land i Sydregionen samt Storbritannia og De forente stater, opererer i Middelhavet, koordnert av de Maritime Luftstyrker i Middelhavet (MARAIMED)¹), som funksjonelt er en kommando under NAVSOUTH. Franske fly deltar. Sjef for MARAIMED er en amerikansk kontreadmiral.

Den Allierte Beredskaps-flåtestyrke for Middelhavet (NAVOCFORMED)²) har bestått av minimum fem jagere, stillet til rådighet av land i Sydregionen samt Storbritannia og De forente stater, og tre mindre skip stillet til rådighet i henhold til operasjonsområde.

(d) *De britiske luftstyrker* («United Kingdom Air Forces») har sitt hovedkvarter i High Wycombe i England.

(e) *ACE mobile styrke* (AMF, dvs. «ACE Mobile Force») med hovedkvarter i Seckenheim i Tyskland, har blitt satt opp med særlig henblikk på de nordlige og syd-østlige flanker. Styrken består av enheter fra syv land, og omfatter syv infanteribataljoner, en pansret oppklaringseskadron, fem artilleri-

¹) MARAIMED: «Maritime Air Force Mediterranean».

²) NAVOCFORMED: «Naval On-Call Force for the Mediterranean».

batterier, helikopteravdelinger og jagerskvadroner for bakkestøtte, men har ingen egen lufttransport-enhet.

(II) DEN ALLIERTE ATLANTISKE KOMMANDO (ACLANT) har sitt hovedkvarter i Norfolk, Virginia, og er ansvarlig for det nord-atlantiske område fra Nordpolen til Krepens vendekrets, inklusive portugisiske kystfarvann. Øverstkommanderende er en amerikansk admiral.

I tilfelle av krig er kommandoens oppgave å delta i det strategiske slag samt å beskytte de sjøverts kommunikasjoner. Det er ingen styrker tildelt kommandoen i fredstid, unntatt Den stående atlantiske sjøstridsstyrke (STANAVFORLANT), som normalt til enhver tid består av fire skip av jagerklassen. For øvingsformål og i tilfelle av krig er imidlertid styrker av overveiende maritim karakter øremerket for oppdrag av Storbritannia, Canada, Danmark, Nederland, Portugal og De forente stater. Det er samarbeids-arrangemente mellom franske sjøstridskrefter og SACLANT's. Det er seks underordnede kommandoer; henholdsvis Den vest-atlantiske, Den øst-atlantiske, Den iberisk-atlantiske, Den atlantiske slagflåte, Ubåt-kommandoen og STANAVFORLANT. Kjernen i Den atlantiske slagflåte utgjøres av fire angreps-hangarskip som er brakt tilveie fra den amerikanske 2. Flåte; hangarskips-baserte fly

BELGIA

Befolkning: 9 880 000.

Militærtjeneste: 9 eller 11 måneder.¹⁾

Væpnede styrker i alt: 88 300, inkl. 31 050 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 66,4 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975: 57 700 millioner franc
(\$ 1 479 mill.).

\$ 1 = 39,0 franc (1976), 35,4 franc (1975).

Hæren: 64 050, inkl. Sanitetstjenesten og 26 200 vernepliktige.
1 panserbrigade.

sammen med rakettubåter tar seg av den kjernefysiske slagrolle.

(III) DEN ALLIERTE KANAL-KOMMANDO (ACCHAN) har sitt hovedkvarter i Northwood, nær London. Øverstkommanderende (CINCCHAN) er en britisk admiral. Kanalkommandoens rolle i krigstid er å øve kontroll over Den engelske kanal og den sørlige del av Nordsjøen. Mange av Belgias, Storbritannias og Nederlands mindre krigsskip er øremerket for denne kommandoens, likeledes en del maritime fly. Det er samarbeids-arrangementer med franske sjøstridskrefter. En Stående Kanalsjøstridsstyrke (STANAVFORCHAN) ble dannet 1973, og består av anti-mine-skip fra Belgia, Nederland og Storbritannia; andre interesserte nasjoner kan delta på midlertidig basis. Operativ kommando utøves av CINCCHAN.

Politiske tiltak

De politiske retningslinjer som NATO-medlemmene i 1967 ble enige om, omfatter begrepet politisk varslingsstid i en krise-situasjon samt muligheten av å skjelve mellom en fiendes militære evne og hans politiske hensikter. Den strategiske doktrine som ble definert av DPC (dvs. Forsvarsplanlegningskomitéen) i desember 1967 går ut på at angrep mot NATO-territorium skal møtes på dertil egnede styrke-nivåer, inklusive kjernefysiske våpen.

3 mekaniserte infanteribrigader.

3 oppklaringsbataljoner.

2 motoriserte infanteribataljoner.

1 fallskjerm-commando regiment.

3 artilleribataljoner.

5 ingeniørbataljoner (3 felt-, 1 bro- og 1 park-bataljon).

2 bakke-til-bakke rakettbataljoner med 8 *Honest John*.

2 bakke-til-luft rakettbataljoner med 24 *HAWK*.

4 luftskvadroner.

¹⁾ Vernepliktige tjenestegjør 9 måneder hvis de er stasjonert i Tyskland, 11 måneder hvis de tjenestegjør i Belgia.

334 *Leopard*, 85 M-47 middelstunge stridsvogner, 133 *Scorpion*, 62 M-41 lette stridsvogner; 1300 M-75, 93 *Spartan* og AMX pansrede personellkjøretøyer; 29 105mm, 15 203mm haubitser; 95 M-108 105mm, 26 M-44, 41 M-109 155mm, 11 M-110 203mm selvdrevne haubitser; 119 C20mm, 153 *Scimitar* selvdrevne luftvernkanoner; 80 JPZ4-5 selvdrevne panservernkanoner; *ENTAC* styrte panservernvåpen; 12 *Honest John* bakke-til-bakke raketter (er i ferd med å bli erstattet med *Lance*); 59 *HAWK* bakke-til-luft raketter; 11 Do-27, 5 BN *Islander* fly, 75 *Alouette II* helikoptre. (266 *Spartan* pansrede personellkjøretøyer, 43 *Striker* selvdrevne styrte panservernvåpen, 55 *Gepard* selvdrevne luftvernkanoner, 5 *Lance* bakke-til-bakke raketter, 40 *Epervier* rekognoserings-/patruljekjøretøy, 12 *Islander* fly er bestilt).

DEPLOYERING: Tyskland: 32 000; 1 korps hovedkvarter, 2 divisjonshovedkvarterer, 1 panserbrigade, 2 mekaniserte infanteribrigader.
Reserver: 50 000: 1 mekanisert brigade, 1 motorisert infanteribrigade.

Marinen: 4350, inkl. 1150 vernepliktige.
7 havgående minesveipere/minejegerfartøyer (fhv. amerikanske).
9 kystgående minesveipere/minejegerfartøyer.
14 innenskjærs minesveipere.
2 støttefartøyer (1 med 1 helikopter).
1 HSS-1, 3 *Alouette III* helikoptre.
(4 eskortefartøyer for anti-ubåt krigføring er bestilt).
Reserver: 7600.

Luftvåpenet: 19 900, inkl. 3700 vernepliktige;
144 kampfly.
2 jagerbomberskvadroner med 36 F-104G.
3 jagerbomberskvadroner med 54 *Mirage VBA*.
2 allværsjagerskvadroner med 36 F-104G.
1 rekognoseringskvadron med 18 *Mirage VBR*.
2 transportskvadroner med 12 C-130H, 3 HS748, 6 *Merlin II AS*, 3 *Pembroke*, 1 DC-3, 2 DC-6, 2 *Falcon 20*, 2 Boeing 727QC.
1 søke- og redningsskvadron med 5 HSS-1 og 5 S-58 helikoptre (er i ferd med å bli erstattet med *Sea King*).
18 *Magister*, 34 SF-260, 15 T-33 øvingsfly.
8 bakke-til-luft rakettkvadroner med 14 *Nike Hercules*.
(116 F-16, 33 *Alpha Jet* fly, 5 *Sea King* helikoptre er bestilt).

Paramilitære styrker: 15 000 Gendarmeri-tropper med 62 FN panservogner, 5 *Alouette II*, 3 *Puma* helikoptre.

STORBRITANNIA

Befolkning: 56 440 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Væpnede styrker i alt: 344 150, inkl. 14 700 kvinner og 9300 mannskaper vervet utenfor Storbritannia.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 226,0 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976-77: £ 5632 millioner (\$ 10 353 mill.).

\$ 1 = £ 0,544 (1976), £ 0,456 (1975).

Strategiske styrker:

SLBM: 4 SSBN, hver med 16 Polaris A-3 raketter.
Tidlig varslingsystem mot ballistiske raketter (BMEWS), stasjon i Fylingdales.

Hæren: 177 600, inkl. 5800 kvinner og 8200 mannskaper vervet utenfor Storbritannia.

14 panserregimenter.

5 panserede oppklaringsregimenter.

47 infanteribataljoner.

3 fallskjermataljoner.

5 Gurkha-bataljoner.

1 regiment for spesielle luftoperasjoner.

2 regimenter med *Honest John* bakke-til-bakke raketter og 203mm selvdrevne haubitser.

2 bakke-til-luft rakettregimenter: 1 med *Thunderbird*, 1 med *Rapier*.

22 øvrige artilleriregimenter.

13 ingeniørregimenter.

6 regimenter av hærens flyvåpen.

910 *Chieftain* middelstunge stridsvogner, 270 FV-101 *Scorpion* lette stridsvogner; 120 *Saladin* panservogner; 100 *Scimitar*, 170 FV438/FV712 pansrede kampkjøretøyer (*Striker* er i ferd med å tas i bruk); 1650 *Ferret*, 70 *Fox* patruljevogner; 1520 FV-432, 600 *Saracen* pansrede personellkjøretøyer (*Spartan* er i ferd med å tas i bruk); 100 *Abbot* 105mm, 40 M-109 155mm, 24 M-107 175mm, 12 M-110 203mm kanoner/haubitser, 100 105mm berg-haubitser og lette kanoner; 84mm *Carl Gustav* rekylfrie panservernkanoner, 120mm rekylfrie kanoner; *Vigilant*, *Swingfire* styrte panservernvåpen; 40mm L 40/70 luftvernkanoner; *Honest John* bakke-til-bakke raketter (er i ferd med å bli erstattet med *Lance*); *Blowpipe*, *Rapier*, *Thunderbird* bakke-

til-luft raketter; 6 *Beaver* lette fly; 110 *Scout*, 10 *Alouette II*, 110 *Sioux*, 80 *Gazelle* helikoptre. (*Lance* bakke-til-bakke raketter, *Milan* styrte panservernvåpen, *Lynx* og 80 *Gazelle* helikoptre er bestilt).

DEPLOYERING OG ORGANISASJON:²⁾

Storbritannia (Det Forente Kongerikes Landstridskrefter; «United Kingdom Land Forces» – UKLF): Den Mobile Styrke («United Kingdom Mobile Force» – UKMF) – 1 divisjon bestående av 3 brigader, 1 fallskjermbrigade bestående av 2 bataljoner; ACE Mobile Styrke (land-komponenten) – 1 bataljonsgruppe; 1 regiment for spesielle luftoperasjoner, 1 Gurkha infanteribataljon; Hovedkvarteret for Nord-Irland – 3 infanteribrigade-hovedkvarterer, 1 pansret oppklarings-hovedkvarter og 3 pansrede oppklaringseskadroner, 13 avdelinger i infanterirollen, 1 ingeniøreskadron og 2 skvadroner av hærens flyvåpen.

Tyskland: Britiske Rhin-Arme («British Army of the Rhine» – BAOR): 55 000: 1 armékorps-hovedkvarter, 3 divisjonshovedkvarterer, 5 panserbrigader, 1 mekanisert brigade, 2 artilleribrigader. Berlin: 3000: 1 infanteribrigade (inkl. 1 fallskjermbataljon).

Brunei: 1 Gurkha bataljon (i ferd å trekkes ut).

Hong Kong: 8000: 2 brigader med 2 britiske og 3 Gurkha-infanteribataljoner, 1 ingeniøreskadron og støtteenheter. (Garnisonen er i ferd med å bli redusert til 4 bataljoner).

Kypros: 1 infanteribataljon (minus 2 kompanier), 1 pansret oppklaringseskadron med UNFICYP; 1 infanteribataljon, 2 infanterikompanier, 1 pansret oppklaringseskadron i garnison i de såkalte Suverene Base-områder.

Oman: Oppklarings-team og ingeniør-detasjement.

Gibraltar: 1 infanteribataljon.

Belize: 1 infanteribataljon.

Reserver: 108 200 Regulære reserver; 53 900 i Territorialhæren og Den Frivillige Reserve («Territorial Army and Volunteer Reserve» – TAVR, bestående av 2 middelstunge og 3 lette luftvernregimenter, 7 ingeniørregimenter, 2 regimenter for spesielle luftoperasjoner, 38 infanteribataljoner); 7800 i Ulster Forsvarsregiment (11 bataljoner).

Marinen: 76 350, inkl. Flåten Luftvåpen, marineinfanterikorpsset «Royal Marines», 3900 kvinner og 700 mannskaper vervet utenfor Storbritannia;

76 større overflate-kampfartøyer.

Angreps-undervannsbåter:

9 atomdrevne, 19 dieseldrevne.

Overflateskip:

1 hangarskip (med 30 fly og 6 helikoptre).

1 amfibiehangarskip for anti-ubåt krigføring med *Seacat* overflate-til-luft raketter og 20 helikoptre.

2 amfibieskip³⁾ med *Seacat* overflate-til-luft raketter.

2 kryssere med 4 *Sea King* helikoptre, *Seacat* overflate-til-luft raketter.

10 jagere (7 County-klasse med *Seaslug* og *Seacat* overflate-til-luft raketter og helikoptre for anti-ubåt krigføring, 4 med *Exocet* overflate-til-overflate raketter; 1 Type 82 med *Sea Dart* overflate-til-luft raketter og *Ikara* antiubåt raketter; 2 Type 42 med *Sea Dart* overflate-til-luft raketter og helikoptre for anti-ubåt krigføring).

60 fregatter: 39 generelle formål (38 med 1 helikopter, de fleste med *Seacat*, 8 med *Ikara* antiubåt raketter, 1 med *Exocet* overflate-til-overflate raketter, 1 med *Seawolf*); 15 for anti-ubåt krigføring (9 med *Seacat* samt helikopter); 2 for luftvern; 4 for flyledelse (2 med *Seacat*).

35 kystgående minesveipere/minejegerfartøyer.

5 innenskjærs minesveipere.

11 patrulje/kystforsvars-fartøyer.

6 landgangsskip (for forsyningstjeneste), 43 landgangsfartøyer.

2 luftputefartøyer (SRN-6, BH-N7).

Inkludert i ovenstående er 3 atomdrevne og 6 dieseldrevne undervannsbåter, 1 amfibiehangarskip («commando carrier»), 1 amfibieskip, 1 krysser, 1 jager, 12 fregatter og 3 minesveipere, i reserve eller som undergår overhaling. (Ytterligere 1 krysser for anti-ubåt krigføring, 2 atomdrevne ubåter, 4 jagere, 4 fregatter og 4 patruljefartøyer er under bygging, *Sub-Harpoon* raketter er bestilt.).

²⁾ Hærorganisasjonen skal endres vesentlig, idet man avskaffer brigaden som kommando-nivå. BAOR vil få 4 panserdivisjoner og 1 artilleridivisjon, samt en ny infanterienhet (5. Feltstyrke). Innen april 1978 vil UKLF (Nord-Irland ikke medregnet) bestå av 6. Feltstyrke (5 bataljoner, inkl. 1 fallskjermbataljonsgruppe), 7. Feltstyrke (inkl. regulære avdelinger, Territorialhæren og Den Frivillige Reserve – TAVR, reservister og en rekke adskilte avdelinger) og 8. Feltstyrke (inkl. regulære avdelinger samt TAVR-avdelinger øremerket for Hjemmeforsvaret). Avdelinger i Hong Kong vil utgjøre Gurkha-Feltstyrken.

³⁾ Betegnelse brukt i originalutgaven er «assault ship». (overs. anm.)

Flåtens Luftvåpen:

- 1 angrepsskvadron med 14 *Buccaneer* S2 (med *Martel* luft-til-overflate raketter).
- 1 lavangrepsjagerskvadron med 12 *Phantom* FG1.
- 2 skvadroner for tidlig luftvarsling med 8 *Gannet* 30.
- 4 helikopterskvadroner for anti-ubåt krigføring med 30 *Sea King* og 47 selvstendige flights⁴) (40 med *Wasp*, 7 med *Wessex* 3).
- 2 amfibie/angreps-skvadroner⁵) med *Wessex* 5.
- 1 støtte- og forsynings-helikopterskvadron med *Wessex* 5.
- 7 øvingsskvadroner: 1 hver med *Sea King*, *Wasp*, *Wessex* 1/3/5, *Gazelle* og *Sea Prince*. (13 *Sea King*, 6 *Gazelle* og 30 *Lynx* helikoptre er bestilt).
- Marineinfanteri-korpset* («Royal Marines»): 7750.
- 1 commando-brigade med 4 commandos.
- 120mm rekylfrie kanoner; SS-11 bakke-til-bakke raketter; *Blowpipe* bakke-til-luft raketter; SRN-6 Mk 5 luftputefartøyer. (*Milan* styrte panservernvåpen er bestilt).

DEPLOYERING:

Malta: 1 commando (skal trekkes ut mellom 1. april 1977 og 31. mars 1979).

Falklandsøyene: 1 detasjement.

Reserver (sjøstridskrefter samt Marineinfanteri): 27 800 regulære og 6700 frivillige.

Luftvåpenet: 90 200, inkl. 5000 kvinner og 400 mannskaper vervet utenfor Storbritannia; ca. 450 kampfly.

- 6 angrepsskvadroner med 50 *Vulcan* B2.
- 4 angrepsskvadroner med 56 *Buccaneer*.
- 4 nærstøtteskvadroner med 48 *Harrier*.
- 5 nærstøtteskvadroner med 40 *Jaguar*.
- 9 avskjæringsjagerskvadroner: 4 med *Lightning*, 5 med *Phantom* FG1/FGR2.
- 5 rekognoseringskvadroner: 1 med 10 *Vulcan* SR2, 2 med *Phantom* FGR2, 2 med *Canberra* PR7/9.
- 1 skvadron for tidlig luftvarsling med 12 *Shackleton*.
- 5 maritime rekognoseringskvadroner med 43 *Nimrod*.
- 3 tankflyskvadroner med 24 *Victor* K1A/K2.
- 2 strategiske transportskvadroner: 1 med 11 VC-10, 1 med 10 *Belfast* (er i ferd med å utgå).
- 4 taktiske transportskvadroner med 45 C-130.
- 3 lette kommunikasjonsskvadroner med HS-125, *Devon*, *Pembroke*, *Andover* fly; *Whirlwind* helikoptre.

Øvingsskvadroner med 14 *Jaguar* T-2, *Jet Provost*, *Gnat*.

8 helikopterskvadroner: 2 taktiske transportskvadroner med 26 *Puma* HC-1, 3 med 45 *Wessex* HC-2, 3 søke- og redningsskvadroner med *Whirlwind* HAR-10; dessuten 1 flight med 2 *Wessex*. 2 bakke-til-luft rakettskvadroner med *Bloodhound*. (*Jaguar* jagerfly for angrep mot bakkemål, *Hawk*, *Bulldog* øvingsfly, *Sea King* helikoptre er bestilt). *Det Kongelige Luftvåpenregiment* («Royal Air Force (RAF) Regiment»):

7 felt- og luftforsvarsskvadroner: 5 med *Rapier*, 2 med L40/70 luftvernkanoner. 1 flight med *Tiger-cat* bakke-til-luft raketter.

DEPLOYERING:

Det Kongelige Luftvåpen (RAF) omfatter en operativ hjemmekommando («Strike Command») som er ansvarlig for den såk. United Kingdom Luftforsvarsregion og den Nære og Fjerne Østen, samt 1 oversjøisk kommando (RAF Tyskland: 8600). Skvadroner er deployert oversjøisk som følger:

Tyskland: 1 skvadron med *Phantom* FGR2, 2 med *Buccaneer*, 2 med *Lightning*, 3 med *Jaguar*, 3 med *Harrier*, 1 med *Wessex*; 1 *Bloodhound* og 4 *Rapier* bakke-til-luft rakettskvadroner, 1 feltskvadron for RAF-regimentet.

Gibraltar: Detasjement med *Hunter*.

Kypros: 1 skvadron med *Whirlwind* (4 fly tildelt UNFICYP); periodiske detasjementer med andre fly; 1 skvadron fra RAF-regimentet.

Malta: 1 skvadron med *Nimrod*, 1 med *Canberra* PR7.

Hong Kong: 1 skvadron med *Wessex*, 1 detasjement fra RAF-regimentet.

Belize: Detasjement fra RAF-regimentet.

Reserver: 32 600 regulære; ca. 300 frivillige.

CANADA

Befolkning: 23 070 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Væpnede styrker i alt: 77 900, inkl. 2700 kvinner.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$US 137,0 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976-77: \$Can. 2977 millioner (\$US 3031 mill.).

⁴) Flight (brukes også på norsk) betegner en underavdeling under skvadron. (overs. anm.)

⁵) Betegnelse brukt i originalutgaven er «commando assault squadrons». (overs. anm.)

\$US = \$Can. 0,979 (1976),
\$Can. 1,05 (1975).

Hæren: (Landstridskreftene): 28 500.⁶⁾
Den Mobile Kommando (ca. 17 500, land- og luftkomponenter):

- 3 stridsgrupper som hver omfatter:
  - 3 infanteribataljoner.
  - 1 oppklaringsregiment.
  - 1 lett artilleriregiment bestående av 2 batterier. Støtteenheter.
- 1 luftbårent regiment.
- 1 sambandsregiment.
- 226 *Centurion* middelstunge stridsvogner; 121 *Ferret* panservogner, 174 *Lynx* rekognoseringskjøretøyer; 827 M-113 pansrede personellkjøretøyer; 55 105mm berg-haubitser, 159 105mm haubitser, 50 M-109 155mm selvdrevne haubitser; 810 *Carl Gustav* rekylfrie panservernkanoner, 137 106mm rekylfrie kanoner; SS-11, *ENTAC*, 150 *TOW* styrte panservernvåpen; CL-89 «droner»; 40mm luftvernkanoner; 103 *Blowpipe* bakke-til-luft raketter. (128 *Leopard* middelstunge stridsvogner er bestilt).

DEPLOYERING:

En stridsgruppe av den Mobile Kommando er beregnet for operasjoner i Europa, en del av den (en lufttransportabel bataljonsgruppe) for bruk i AMF (dvs. ACE Mobile Styrke – «Allied Command Europe Mobile Force» – overs. anm.). De øvrige grupper bidrar til det nordamerikanske bakkeforsvar samt til FN-oppsetninger.

Europa: Én mekanisert kampgruppe på 2800 mann, med 32 *Centurion* middelstunge stridsvogner, 375 M-113 pansrede personell-/kampkjøretøyer, 18 M-109 155mm selvdrevne haubitser og 14 CH-135 *Kiowa* helikoptre.

Kypros (UNFICYP): 515.

Egypt (UNEF): 866.

Syria (UNDOF) 126.

Øvrige FN-oppsetninger: 122.

Reserver: Ca. 15 200; 99 væpnede kampavdelinger samt støtteavdelinger (alle i den Mobile Kommando).

Marinen: (Sjøstridskreftene): 13 400.⁷⁾

Sjøkommandoen (9100).

3 undervannsbåter (*Oberon*-klasse).

4 helikopterbærende jagere for anti-ubåt krigføring med 2 CH-124 *Sea King* helikoptre og 2 *Sea Sparrow* overflate-til-luft raketter.

19 fregatter for anti-ubåt krigføring, 8 med 1 CH-124 helikopter, 4 med *ASROC*, 3 i reserve.

3 støttefartøyer med 3 CH-124 helikoptre, 2 med *Sea Sparrow* overflate-til-luft raketter.

6 kystpatrolje-øvingsfartøyer.

5 reserve øvingsfartøyer.

1 hydrofoil (i reserve).

DEPLOYERING:

Atlantehavet: 3 undervannsbåter, 13 overflateskip, 2 støtteskip.

Stillehavet: 10 overflateskip, 1 støtteskip.

Reserver: Ca. 3200.

Luftvåpenet: (Luftstridskreftene): 36 000;⁷⁾ ca. 210 kampfly.

Luftkommandoen (22 800).⁸⁾

Luftforsvarsgruppen:

4 hoved- og 18 støtte-stasjoner av den såkalte «Distant Early Warning (*DEW*) Line», dvs. linjen for tidlig fjernvarsling.

24 stasjoner for langtrekkende radar (den såk. *Pine Tree Line*).

3 allværsjagerskvadroner med 44 CF-101 *Voodoo*.

1 skvadron for elektroniske mottiltak med 30 CF-100 og T-33.

1 øvingskvadron med 18 CF-101.

Lufttransportgruppen:

4 transportskvadroner: 2 med 24 C-130, 1 med CC-137 (Boeing 707), 1 med 7 *Cosmopolitan*, 7 *Falcon*.

4 transport-/søke- og redningsskvadroner med 14 CC-115 *Buffalo*, 8 CC-138 *Twin Otter* fly, 10 CH-112 *Labrador* og CH-113A *Voyageur* helikoptre.

Maritime Luftgruppe:

4 maritime patruljeringskvadroner med 26 CP-107.

⁶⁾ De kanadiske Væpnede Styrker ble i 1968 slått sammen. De respektive styrker som her er oppgitt henholdsvis for Hær, Marine og Luftvåpen er kun tilnærmet.

⁷⁾ Se foregående fotnote.

⁸⁾ Luftkommandoen ble opprettet i 1975, i forbindelse med omorganiseringen av de kanadiske styrkers kommandostruktur, for å ha kommando over samtlige luftstyrker. Sjøkommandoen har operativ kontroll over maritime luftstyrker, og hovedkvarteret for 4. ATAF i Europa har operativ kontroll over 1 Kanadisk Luftgruppe. Sjøkommandoen har kommando over alle marinestyrker og den Mobile Kommando over alle hærstyrker. Det finnes dessuten en Kommunikasjonskommando og et såk. «Canadian Forces Training System».

- 1 maritim rekognoseringskvadron med 13 CP-121.
- 2 helikopterskvadroner for anti-ubåt krigføring med 32 CH-124 *Sea King*.
- 2 skvadroner med 6 T-33, 3 CP-121 fly, CH-135 helikoptre. (18 P-3 *Orion* er bestilt).
- 10 Taktiske Luftgruppe (10 TAG – «Tactical Air Group»):
  - 2 jagerskvadroner med 24 CF-5 (25 i opplag).
  - 4 helikopterskvadroner med CH-135 (*Twin Huey*).
  - 1 transportskvadron med 7 CH-147 helikoptre.
- 1 Kanadiske Luftgruppe (1 CAG – «Canadian Air Group»):
  - 3 jagerskvadroner med 40 CF-104D.
  - 1 helikopterskvadron med CF-136 (*Kiowa*).

DEPLOYERING:

Europa: 1 Kanadiske Luftgruppe (1 CAG).

Reserver: 700.

DANMARK

Befolkning: 5 110 000.

Militærtjeneste: 9 måneder.

Væpnede styrker i alt: 34 700, inkl. 12 270 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 41,9 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976–77: Kr. 5 106 millioner (\$ 844 mill.).

\$ 1 = 6,05 kroner (1976), 5,47 kroner (1975).

Hæren: 21 800, inkl. 9000 vernepliktige.

3 mekaniserte infanteribrigader, hver med 1 stridsvognsbataljon, 1 mekanisert bataljon, 1 artilleribataljon og 1 oppklaringseskadron.

2 mekaniserte infanteribrigader, hver med 1 stridsvognsbataljon, 2 mekaniserte bataljoner, 1 artilleribataljon, 1 ingeniørkompani og støtteenheter.

1 selvstendig oppklaringsbataljon.

Noen selvstendige motoriserte infanteribataljoner.

Noen *Leopard* og 200 *Centurion* middelstunge stridsvogner, 48 M141 lette stridsvogner; 630 M-113 pansrede personellkjøretøyer, 68 pansrede personellkjøretøyer oppsatt med bombekastere; 24 155mm kanoner; 144 105mm, 96 155mm, 12 203mm⁹⁾ haubitser; 72 M-109 155mm selvdrevne haubitser; 252 106mm rekylfrie kanoner; *TOW* styrte panservernvåpen; 220 L 60/70 40mm luftvernkanoner; *Redeye* (*Hamlet*) bakke-

til-luft raketter; 2 Piper L-18C, 12 KZ VII lette fly; 12 Hughes OH-6A helikoptre. (120 *Leopard* middelstunge stridsvogner, 60 *TOW* styrte panservernvåpen, 9 Saab MFI-17 lette fly er bestilt.).

DEPLOYERING: *Kypros* (UNFICYP): 360.

Reserver: 4500 i Tilleggstyrken, kan innkalles på øyeblikkelig varsel; 41 000 i Felthærens reserve, bestående av 12 000 i den såkalte «Dekningsstyrke-reserven»¹⁰⁾ (som har til oppgave å bringe avdelingene opp i krigsstyrkenivå og å tilføre 1 mekanisert bataljon til hver brigade), 29 000 i andre reserveavdelinger som skal sørge for kamp- og forsyningsstøtte; 24 000 i Den Regionale Forsvarsstyrke, med 21 infanteribataljoner, 7 artilleribataljoner, panservern-eskadroner, støtteenheter; 54 400 i Hjemmevernet.

Marinen: 5800, inkl. 1900 vernepliktige.

6 kystgående undervannsbåter (2 tyske U-4-klasse).

2 fregatter med *Sea Sparrow* overflate-til-luft raketter.

5 fiskeribeskyttelsesfartøyer, hvert med 1 helikopter.

3 kystgående eskortefartøyer (korvetter).

10 hurtiggående patruljebåter, 3 hurtiggående patruljebåter med styrte raketter.

4 mineleggere.

1 kystgående minelegger (ytterligere 2 er bestilt).

8 minesveipere.

8 kystforsvarsartøyer.

8 *Alouette* III helikoptre.

(3 korvetter, 10 hurtiggående patruljebåter med styrte raketter samt *Harpoon* overflate-til-overflate raketter er bestilt).

Reserver: 4000, Hjemmevernet 4800.

Luftvåpenet: 7100, inkl. 1370 vernepliktige; 116 kampfly.

1 jagerbomberskvadron med 20 F-35XD *Draken*.

2 jagerbomberskvadroner med 40 F-100D/F.

2 avskjæringsjagerskvadroner med 25 F-104G og 15 CF-104G.

1 rekognoseringskvadron med 16 RF-35D *Draken*.

1 transportskvadron med 8 C-47, 2 C-54, 3 C-130H.

⁹⁾ Med leveringsevne for både konvensjonelle og kjernefysiske stridsladninger, men det finnes ikke kjernefysiske stridskoder på dansk jord.

¹⁰⁾ Betegnelse brukt i originalutgaven er «Covering Force Reserve».

1 søke- og redningsskvadron med 8 S-61 helikoptre.
8 bakke-til-luft rakettskvadroner: 4 med *Nike Hercules*, 4 med *HAWK*.
(48 F-16, S TF-35, 23 Saab MFI-17 er bestilt).

Reserver: 8000, Hjemmevernet 12 000.

FRANKRIKE

Befolkning: 53 350 000.
Militærtjeneste: 12 måneder.
Væpnede styrker i alt: 512 900, inkl. 279 300 vernepliktige.
Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 359,2 milliarder.
Forsvarsutgifter 1976: 50 000 millioner franc
\$ 10 661 mill.).
\$ 1 = 4,69 franc (1976), 4,04 franc (1975).

Strategiske styrker:

SLBM: 3 atomdrevne undervannsbåter med ballistiske raketter (SSBN): 2 med 32 MSBS M-1, 1 med 16 M-2 raketter. (Ytterligere 1 med 16 M-20 vil være i tjeneste ved slutten av 1976).¹¹⁾
IRBM: 2 skvadroner, hver med 9 SSBS S-2 raketter.

Fly:

9 skvadroner med 36 *Mirage* IVA bombefly.
3 skvadroner med 11 KC-135F tankfly.
14 *Mirage* IVA bombefly i reserve.

Hæren: 338 500, inkl. Hærens flyvåpen og 221 000 vernepliktige.¹²⁾

5 mekaniserte divisjoner.
3 infanteridivisjoner (1 alpejeger-divisjon bestående av 2 brigader settes opp i august 1976).
1 lufttransportabel motorisert divisjon (marineinfanteri).
1 luftbåren divisjon bestående av 2 brigader.
11 panservognregimenter.
2 motoriserte infanteriregimenter.
2 fallskjermataljoner.
10 infanteribataljoner.
4 bakke-til-bakke raketregimenter med 24 *Pluton*.
4 bakke-til-luft raketregimenter: 3 med *HAWK*, 1 med *Roland*.
1060 AMX-30 middelstunge stridsvogner, 1120 AMX-13 lette stridsvogner; ca. 950 pansrede kampkjøretøyer, inkl. 500 Panhard EBR tunge og AML lette; VP-90, 330 AMX-10 pansrede personellkjøretøyer; GCT 155mm selvdrevne kanoner; Model 56 105mm berghaubitser; AMX

105mm og 155mm selvdrevne haubitser; 120mm bombekastere; 105/6mm rekylfrie kanoner; 20mm selvdrevne luftvernkanoner, 30mm to-rørs selvdrevne luftvernkanoner, 40mm luftvernkanoner; *STRIM*, *Milan*, SS-11/-12, *HOT* styrte panservernvåpen; *Pluton* bakke-til-bakke raketter; *Roland*, *HAWK* bakke-til-luft raketter.

Hærens flyvåpen (ALAT): 3700.

2 grupper, 6 divisjoner og 7 regionale kommandoer.

200 lette fly.

85 Bell, 229 *Alouette* II, 84 *Alouette* III, 267 SA-330 *Puma* og SA-341 *Gazelle* helikoptre.

DEPLOYERING OG ORGANISASJON (inkl. Marinen og Luftvåpenet):

Manøverstyrkene (*Forces de Manoeuvre*):

Første Armé: 2 mekaniserte divisjoner i Tyskland (58 000). 3 mekaniserte divisjoner i støtte-rolle i Frankrike; Berlin: 2000.

Det Operative Territorialforsvar (*Défense Operationnelle du Territoire* – DOT): Ca. 52 000, inkl. 2 infanteridivisjoner, 1 alpejegerdivisjon, 10 selvstendige infanteribataljoner, 2 fallskjermataljoner, 2 motoriserte infanteriregimenter, 11 panservognregimenter.

Den strategiske reserve (*Force d'Intervention*):

1 luftbåren divisjon (2 brigader); 1 lufttransportabel motorisert infanteridivisjon.

Oversjøiske kommandoer:

Det er syv oversjøiske kommandoer (Vest-India, Vest-Afrika, Sentral-Afrika, Afars- og Issas-territoriet, Sydlige Indiske Hav, Ny-Caledonia, Polynesia), en selvstendig kommando i Elfenbenskysten samt en marinekommando. Ca. 22 000 fra alle tjenestegrener er deployert oversjøisk (antallet kan variere i henhold til de lokale omstendigheter); utstyret omfatter: 130 pansrede kampkjøretøyer, 56 helikoptre, 9 fregatter, 2

¹¹⁾ Ytterligere 1 SSBN er under bygging (planer for en sjette er under vurdering).

¹²⁾ Hæren skal omorganiseres mellom 1976 og 1980 ved at *Force de Manoeuvre* og *DOT* kombineres og ved at det settes opp 8 panserdivisjoner, 6 infanteridivisjoner, 1 fallskjermdivisjon og 1 alpejegerdivisjon, samt korpstroppe inkl. 2-3 bakke-til-bakke raketregimenter og 4 bakke-til-luft raketregimenter. Ytterligere 14 divisjoner vil settes opp ved mobilisering. Divisjonene vil bli mindre enn nå, med panserdivisjonene bestående av 8 200 mann, 2 stridsvognsregimenter, 1 mekanisert infanteriregiment og 2 artilleriregimenter; infanteridivisjonene vil ha 6 500 mann, 3 motoriserte infanteriregimenter, 1 panservognregiment og 1 artilleriregiment.

hurtiggående patruljebåter, 2 lette transportskip, 21 kampfly og 26 transportfly.

Reserver: Ca. 400 000.

Marinen: 70 000, inkl. Marinens flyvåpen og 17 500 vernepliktige, 52 større overflate-kampfartøyer.

23 undervannsbåter (ytterligere 4 under bygging).

2 hangarskip (hver med 40 fly).

2 kryssere: 1 med *Exocet* overflate-til-overflate raketter og *Masurca* overflate-til-luft raketter, 1 med 4 tunge helikoptre for anti-ubåt krigføring.

20 jagere: 2 med *Masurca* overflate-til-luft raketter og *Malafon* anti-ubåt raketter, 3 med *Exocet* overflate-til-overflate raketter og *Malafon* (ytterligere 1 vil settes i tjeneste i 1976), 6 for anti-ubåt krigføring med *Malafon*, 4 med *Tartar* overflate-til-luft raketter, 4 for generelle formål (1 med *Exocet* og helikopter for anti-ubåt krigføring).

28 fregatter (7 under bygging).

29 patruljefartøyer (4 under bygging).

9 havgående, 25 kystgående minesveipere.

5 minejegerfartøyer.

7 landgangsskip og 16 landgangsfartøyer.

Marinens Flyvåpen: 13 000; 115 kampfly.

2 jagerbomberskvadroner med 24 *Etendard* IVM.

2 avskjæringsjagerskvadroner med 20 F-8E (FN) *Crusader*.

2 *skvadroner* for anti-ubåt krigføring med 24 *Alizé*.

4 maritime rekognoseringskvadroner med 25 *Atlantic* og 10 *Neptune*.

1 rekognoseringskvadron med 12 *Etendard* IV-P.

3 helikopterskvadroner for anti-ubåt krigføring med 12 *Super Frelon*, 11 HSS-1, 7 *Alouette* III.

2 søke- og redningsskvadroner med 9 *Alouette* II, 11 *Alouette* III.

1 helikopterskvadron med 4 *Alouette* II, 2 *Super Frelon*.

9 kommunikasjonsskvadroner med DC-4, C-47 fly, 12 HSS-1, *Alouette* II/III, *Super Frelon* helikoptre.

3 øvingsskvadroner med Nord 262, C-47, *Fouga Magister*.

(18 *Lynx* helikoptre er bestilt).

Marineinfanteri: 1 bataljon.

Reserver: Ca. 50 000.

Luftvåpenet: 104 400, inkl. 40 800 vernepliktige; 470 kampfly.

Luftforsvarskommandoen (CAFDA): 9000.

8 avskjæringsjagerskvadroner: 2 med 38 *Mirage* IIIC, 4 med 60 *Mirage* F1, 2 med 38 *Super Mystère* B2.

Automatisk *STRIDA* II luftforsvarssystem (11 *Crotale* bakke-til-luft rakettenheter er bestilt).

Det taktiske luftvåpen (FATAC): 14 200.

18 jagerbomberskvadroner: 9 med 120 *Mirage* IIIE, 2 med 48 *Mirage* VF, 2 med 30 F-100D (er under avvikling), 5 med 75 *Jaguar*.

1 lett bombeflyskvadron med 16 *Vautour* (i ferd med å trekkes inn).

3 rekognoseringskvadroner med 45 *Mirage* IIIR/RD.

Lufttransportkommandoen (COTAM): 4500.

8 taktiske transportskvadroner: 3 med 50 *Transall* C-160, 4 med 122 Nord 2501 *Noratlas*.

2 tunge transportskvadroner med 4 DC-6B, 4 DC-8.

1 transportskvadron med 53 *Alouette* II, 39 *Alouette* III, 14 SA-330 *Puma*, 15 HSS-1 *Seabat* helikoptre.

Paramilitære styrker: 73 000 Gendarmeri-tropper.

FORBUNDSREPUBLIKKEN TYSKLAND

Befolkning: 62 790 000 (inkludert Vest-Berlin).

Militærtjeneste: 15 måneder.

Væpnede styrker i alt: 495 000, inkl. 227 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 441,6 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: DM 31 891 millioner

(\$ 12 605 mill.).

\$ 1 = DM 2,53 (1976), DM 2,36 (1975).

Hæren: 345 000, inkl. 177 000 vernepliktige.¹³⁾

16 panserbrigader (2 stridsvognsbataljoner, 1 pansret infanteribataljon, 1 pansret artilleribataljon).

12 pansrede infanteribrigader (1 stridsvognsbataljon, 2 pansrede infanteribataljoner, 1 pansret artilleribataljon).

3 motoriserte infanteribrigader.

2 fjell-brigader.

3 luftbårne brigader.

¹³⁾ Hæren omstruktureres slik at man vil ha 16 panserbrigader (hver med 3 stridsvognsbataljoner, 1 pansret infanteribataljon og 1 pansret artilleribataljon) og 17 pansret infanteri/Jäger brigader (hver med 2 stridsvognsbataljoner, 2 pansrede infanteribataljoner, 1 Jäger bataljon og 1 pansret artilleribataljon) samt 3 luftbårne brigader.

(Organisert i 3 korps og 12 divisjoner (4 panserdivisjoner, 4 pansrede infanteridivisjoner, 2 Jäger-divisjoner, 1 fjell-divisjon og 1 luftbåren divisjon).).

15 bakke-til-bakke rakettbataljoner: 11 med *Honest John*, 4 med *Sergeant* (skal skiftes ut med *Lance*).

3 armé-luftkommandoer, hver med 1 lett og 1 mid-delstungt transportregiment.

Territorialhæren: Styrke i fredstid 63 000, inkl. 30 000 vernepliktige; mobiliseringsstyrke 504 000. 3 Territorial-kommandoer hver bestående av 5 Militærdistrikter; 6 Hjemmeforsvars-enheter av brigades størrelse er i ferd med å settes opp. I støtte-rollen er 4 forsynings-støtte kommandoer, 1 sambandsbrigade og 2 sambandsregimenter, samt 2 ingeniørregimenter. Territorialhæren sørger for forsvars-enheter, sambands-, politi og service-avdelinger ved mobilisering.

1400 M-48A2, 2600 *Leopard* middelstunge stridsvogner; 660 HS-30, 2100 *Marder*, 1300 Holtch-kiss PZ4-5 og 3350 M-113 pansrede personellkjøretøyer; 100 SpäPZ-2 rekognoseringskjøretøyer, 1120 pansrede kampkjøretøyer for panservern (770 med 90mm kanon,¹⁴) 350 med SS-11 styrte panservernvåpen); 150 175mm selvdrevne kanoner; 280 105mm, 80 155mm haubitser, 600 155mm, 80 203mm selvdrevne haubitser; 210 LARS 110mm multiple (dvs. fler-rørs) rakettkastere; *Cobra*, *Milan*, *TOW*, *HOT* styrte panservernvåpen; 1400 20mm, 310 40mm, *Gepard* 30mm selvdrevne luftvernkanoner; 70 *Honest John*, 20 *Sergeant* bakke-til-bakke raketter; 1400 *Redeye* bakke-til-luft raketter; 18 Do-27, 18 OV-10Z fly; 200 UH-1D, 240 *Alouette II*, 110 CH-53G helikoptre; CL-89 «drone»-fly. (700 M-113 pansrede personellkjøretøyer, 177 *TOW* styrte panservernvåpen, 450 *Gepard* selvdrevne luftvernkanoner, 26 *Lance* bakke-til-bakke raketter, 140 *Roland* bakke-til-luft raketter er bestilt).

Reserver: 1 056 000: 615 000 i felthæren, 441 000 i Territorialhæren.

Marinen: 39 000, inkl. Marinens flyvåpen og 11 000 vernepliktige.

24 kystgående undervannsbåter.

11 jagere (3 med *ASROC*, 1 med *Exocet* overflate-til-overflate raketter).

6 hurtiggående fregatter.

5 kystgående eskortefartøyer for anti-ubåt krigføring.

10 hurtiggående forsyningskip.

57 mine mottiltak skip (inkl. 18 kystgående, 21 hurtiggående, 18 innenskjærs).

21 hurtiggående patruljebåter med *Exocet* styrte overflate-til-overflate raketter, samt 15 hurtiggående patruljebåter.

19 landgangsfartøyer.

(5 kystgående undervannsbåter, 200 *Exocet* overflate-til-overflate raketter er bestilt).

Marinens flyvåpen: 6000; 135 kampfly.

3 jagerbomberskvadroner med 85 F-104G.

1 rekognoseringskvadron med 30 RF-104G.

2 maritime rekognoseringskvadroner med 20 Br-1150 *Atlantic*.

1 søke- og rednings-helikopterskvadron med 22 *Sea King* Mk 41.

2 skvadroner for diverse (forsynings/støtte) formål med 20 Do-28 og 15 H-34G.

Reserver: 25 000.

Luftvåpenet: 111 000, inkl. 39 000 vernepliktige; 462 kampfly.

18 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 4 med 60 F-4F, 8 med 144 F-104G, 6 med 120 G-91 (skal skiftes ut med *AlphaJet*).

5 allværsjagerskvadroner: 4 med 60 F-4F, 1 med 18 TF-104G.

4 rekognoseringskvadroner med 60 RF-4F.

5 transportskvadroner med 76 Transall C-160.

4 helikopterskvadroner med 117 UH-1D.

(Øvrige helikoptre omfatter 18 Bell 47, 24 *Alouette II*).

8 bakke-til-luft rakettbatterier med 216 *Nike Hercules*.

36 bakke-til-luft rakettbatterier med 216 *HAWK*. 4 flykontroll- og varslingsregimenter.

Øvrige fly: 4 Boeing 707, 3 C-140, 6 HFB-320, 121 Do-28D (10 F-4F jagerfly for angrep mot bakkemål, 3 AB-212 helikoptre er bestilt).

Reserver: 100 000.

Paramilitære styrker: 20 000 grensepoliti.

¹⁴) Det dreier seg her formodentlig om JPZ 4-5 (Jagdpanzer 4-5); som under avsnittet om Belgia (jfr. foran) blir benevnt «selvdreven panservernkanon». (overs. anm.)

HELLAS

Befolkning: 9 050 000.

Militærtjeneste: 28–32 måneder.

Væpnede styrker i alt: 199 500, inkl. 148 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 20,8 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 41 481 millioner drachmer (\$ 1136 mill.).

\$ 1 = 36,5 drachmer (1976),
30,6 drachmer (1975).

Hæren: 160 000, inkl. 123 000 vernepliktige.

1 panserdivisjon.

11 infanteridivisjoner.

2 panserbrigader.

1 fallskjerm-commando brigade.

1 marineinfanteribrigade.

2 bakke-til-bakke rakettbataljoner med 8 *Honest John*.

1 bakke-til-luft rakettbataljon med 12 *HAWK*.

12 artilleribataljoner.

14 kompanier av hærens flyvåpen.

350 M-47, 650 M-48, 75 AMX-30 middelstunge stridsvogner, 160 M-24, M-41 lette stridsvogner; 180 M-8 panservogner; 400 M-59, 580 M-113 pansrede personellkjøretøyer; 36 175mm selvdrevne kanoner; 75mm berghaubitser, 500 105mm, 240 155mm (en del selvdrevne), 203mm haubitser; *TOW*, *Milan* styrte panservernvåpen; *Honest John* bakke-til-bakke raketter; 40mm luftvernkanoner; *Hamlet*, *HAWK* bakke-til-luft raketter; 2 *Aero Commander*, 25 U-17, 15 L-21 fly; 5 Bell 47B, 10 Bell UH-1D, 40 AB-204/-205 helikoptre. (115 AMX-30 middelstunge stridsvogner, *Milan* styrte panservernvåpen er bestilt).

Reserver: Ca. 200 000.

Marinen: 17 500, inkl. 11 000 vernepliktige.

8 undervannsbåter (3 er bestilt).

9 jagere.

4 eskortejagere.

5 kystgående patruljefartøyer.

4 hurtiggående patruljebåter med *Exocet* styrte overflate-til-overflate raketter (ytterligere 4 er bestilt).

13 hurtiggående torpedobåter.

5 korvetter/hjelpefartøyer.

2 kystgående mineleggere.

14 kystgående minesveipere.

14 landgangsskip (8 for stridsvogner, 5 middels-tunge, 1 dokk).

8 landgangsfartøyer.

Reserver: Ca. 20 000.

Luftvåpenet: 22 000, inkl. 14 000 vernepliktige; 247 kampfly.

6 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 2 med 38 F-4E, 2 med 18 F-84F og 18 A-7H, 1 med 15 F-104G, 1 med 20 *Mirage* F1CG.

5 avskjæringsjagerskvadroner: 3 med 45 F-5A/B, 1 med 24 F/TF-102A, 1 med 15 F/TF-104G.

3 rekognoseringsskvadroner: 1 med 18 RF-84F, 2 med 28 RF-5A.

1 maritim rekognoseringsskvadron med 8 HU-16B *Albatross*.

2 transportskvadroner med 30 C-47 og 40 *Nor-atlas*, 8 C-103H, 1 *Gulfstream*).

3 helikopterskvadroner med 14 UH-1H, 10 Bell 47G, 12 SH-19D.

Øvingseenhetene omfatter 60 T-33A, 20 T-41A, 18 T-37B, 8 F-5B, 5 CL-215.

1 bakke-til-luft rakettbataljon med *Nike Hercules*. (42 A-7H, 20 *Mirage* F1, 8 RF-4E, 40 T-2E, 10 C-130H er bestilt).

Reserver: Ca. 20 000.

ITALIA

Befolkning: 56 250 000.

Militærtjeneste: Hæren og Luftvåpenet 12 måneder, Marinen 18 måneder.

Væpnede styrker i alt: 352 000, inkl. 234 100 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 177,5 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 2 956,7 milliarder lire (\$ 3 470 millioner).

\$ 1 = 852 lire (1976), 630 lire (1975).

Hæren: 240 000, inkl. 180 vernepliktige.

3 korps, hvert bestående av 1 panserdivisjon og 3 mekaniserte divisjoner.

1 selvstendig mekanisert brigade.

5 selvstendige motoriserte brigader.

5 alpejeger-brigader.

1 luftbåren brigade.

2 amfibie-bataljoner.

1 rakettbrigade med 1 *Lance* bakke-til-bakke rakettbataljon og 4 *HAWK* bakke-til-luft rakettbataljoner.

670 M-47, 300 M-60, 330 *Leopard* middelstunge stridsvogner; 30 Fiat 6616 panservogner; 4000 pansrede personellkjøretøyer (AMX, M-106, M-

113, M-548, M-577); 1000 kanoner/haubits, inkl. 105mm, (inkl. Model 56 berghaubits), 155mm, 203mm; 340 selvdrevne kanoner/haubits, inkl. M-44, M-109 155mm, M-107 175mm; 76mm, 80mm, 104mm rakettkastere; 120mm bombekastere; 57mm, 106mm rekylfrie kanoner; 30mm, 40mm, M-42 40mm selvdrevne luftvernkanoner; *Mosquito*, *Cobra*, SS-11, *TOW* styrte panservernvåpen, *Honest John*, *Lance* bakke-tilbakke raketter; *HAWK* bakke-til-luft raketter. (*Leopard* middelstunge stridsvogner, 267 M-113, 200 M-548, 36 M-109 selvdrevne haubits, *Lance* bakke-til-bakke raketter, *TOW* styrte panservernvåpen, *Indigo* bakke-til-luft raketter, CL-89 «drone»-fly er bestilt).

Hærens flyvåpen: 20 avdelinger med 79 Piper L-19E/-21B, 80 SM-1019 lette fly; helikoptre omfatter 57 AB-47G/J, 36 AB-204B, 100 AB-205A, 141 AB-206A/A-1, 26 CH-47C, 5 A-109. (67 SM-1019, 12 AB-205, 16 AB-206A-1, 11 CH-47C, 5 A-109 er bestilt).

Reserver: 550 000.

Marinen: 42 000, inkl. flyvåpen, 1700 marineinfanteri-tropper og 27 700 vernepliktige.
8 undervannsbåter (ytterligere 4 under bygging).
3 kryssere (2 med *Terrier* overflate-til-luft raketter og 4 helikoptre for anti-ubåt krigføring; 1 med 9 AB-204B helikoptre for anti-ubåt krigføring og 1 *Terrier/ASROC*).
8 jagere (4 med helikoptre for anti-ubåt krigføring, *Standard* og *Tartar* overflate-til-luft raketter).
10 fregatter (6 med helikoptre for anti-ubåt krigføring, ytterligere 4 er under bygging).
4 havgående, 28 kystgående og 10 innenskjærs minesveipere.
10 hurtiggående patruljebåter 1 med *Seakiller* overflate-til-overflate raketter) og 1 hydrofoilbåt med *Otomat* overflate-til-overflate raketter.
2 landgangsskip og 50 landgangsfartøyer.
1 marineinfanteribataljon med LVT-4 pansrede personellkjøretøyer.

Marinens flyvåpen:

5 helikopterskvadroner for anti-ubåt krigføring med 24 SH-3D, 28 AB-204B, 12 AB-212. (16 AB-212, 5 SH-3D er bestilt).

Reserver: 157 800.

Luftvåpenet: 70 000, inkl. 26 400 vernepliktige; 296 kampfly.
6 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 1 med

18 F-104G, 3 med 54 F-104S og 2 med 36 G-91Y.
3 lette angreps-/rekonoseringsskvadroner med 54 G-91R.
6 allværsjagerskvadroner med 72 F-104S.
3 rekonoseringsskvadroner med 30 RF-104G.
3 maritime rekonoseringsskvadroner: 2 med 18 *Atlantic*, 1 med 8 S-2 *Tracker*.
1 rekonoseringsskvadron for elektroniske mottiltak med 6 PD-808 *Vespa Jet*.
3 transportskvadroner: 2 med 28 C-119 (blir skiftet ut med G-222), 1 med 14 C-130H *Hercules*.
5 kommunikasjonsskvadroner med 50 P-166M, 40 SIAI-208M, 8 PD-808 og 2 DC-9.
2 søke- og redningsskvadroner med 11 HU-16 fly og 15 AB-204 helikoptre.
Helikoptrene omfatter 40 AB-204B, 65 AB-47G/J.
10 øvingsskvadroner med 28 TF-104G, 75 G-91T, 130 MB-326, 10 P-148, 51 P-166M fly, AB-47, AB-204 helikoptre.
12 bakke-til-luft rakettkupper med 212 *Nike Hercules*.
(44 G-222, 20 SF-260 fly, 20 HH-3F, 2 S-61 helikopter er bestilt).

Reserver: 30 000.

Paramilitære styrker: 80 000 «Carabinieri».

LUXEMBOURG

Befolkning: 340 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Våpnede styrker i alt: 625.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 2,2 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 816 millioner franc

(\$ 20,9 mill.).

\$ 1 = 39,0 franc (1976), 35,4 franc (1975).

Hæren: 625.

1 lett infanteribataljon.

1 selvstendig kompani.

106mm rekylfrie kanoner og 81mm bombekastere;

TOW styrte panservernvåpen.

Paramilitære styrker: 420 Gendarmeri-tropper.

NEDERLAND

Befolkning: 13 810 000.

Militærtjeneste: Hæren 14 måneder, Marinen og Luftvåpenet 18–21 måneder.

Væpnede styrker i alt: 112 200, inkl. 59 400 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 83,4 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 7 845 millioner gylden
(\$ 2 895 mill.).
\$ 1 = 2,71 gylden (1976), 2,44 gylden (1975).

Hæren: 75 000, inkl. 49 000 vernepliktige.

2 panserbrigader.

4 mekaniserte infanteribrigader.

2 bakke-til-bakke rakettbataljoner med *Honest John*.

3 skvadroner av Hærens flyvåpen (bemanning fra Luftvåpenet).

340 *Centurion*, 460 *Leopard* middelstunge stridsvogner; AMX-13 lette stridsvogner; 2000 AMX-VCI, YP-408 og M-113 pansrede personellkjøretøyer; M-59 155mm, 24 M-107 175mm selvdrevne kanoner; 105mm, 155mm, 203mm haubitser, AMX 105mm, M-109 155mm, M-110 203mm selvdrevne haubitser; 107mm, 120mm bombekastere; *LAW*, *Carl Gustav* og 106mm rekylfrie kanoner; *TOW* styrte panservernvåpen; 40mm L70 luftvernkanoner; *Honest John* bakke-til-bakke raketter; 60 *Alouette III*, 24 BO-105 helikoptre. (850 M-113 pansrede personellkjøretøyer, 95 *Gepard* selvdrevne panservernkanoner, *Lance* bakke-til-bakke raketter er bestilt).

DEPLOYERING: *Tyskland:* 1 panserbrigade, 1 stridsvognsbataljon, 1 oppklaringsbataljon.

Reserver: 145 000; 1 panserbrigade, 2 infanteribrigader og korps-tropper, inkl. 1 selvstendig infanteribrigade, ville bli fullt oppsatt ved innkalling av reservister. Adskillige infanteribrigader kunne evt. mobiliseres for territorialforsvaret.

Marinen: 18 200, inkl. 3000 marineinfanteritropper, 1900 i marinens flyvåpen, 3000 vernepliktige.

6 undervannsbåter.

2 fregatter med *Tartar Sea Sparrow* overflate-til-luft raketter.

8 fregatter med *Seacat* overflate-til-luft raketter og 1 lett helikopter for anti-ubåt krigføring.

10 jagere.

11 kystgående eskortefartøyer.

37 mine mottiltak skip (3 forsynings-, 18 kystgående og 16 innenskjærs fartøyer).

2 hurtiggående forsyningskip.

(8 fregatter, *Harpoon* overflate-til-overflate raketter er bestilt).

Marineinfanteri:

2 amfibiestridsgrupper.

1 kompani for krigføring under fjell-/arktiske forhold.

Marinens flyvåpen:

2 maritime rekognoseringskvadroner med 8 *Atlantic*, 15 P-2 *Neptune*.

2 helikopterskvadroner for anti-ubåt krigføring med 6 AB-204B og 12 *Wasp* (16 *Lynx* er bestilt).

DEPLOYERING: *Nederlandske Antiller:* 1 jager, 1 amfibiestridsgruppe (detasjement), 1 detasjement for maritim rekognosering (3 fly).

Reserver: Ca. 20 000; hvorav 9000 kan innkalles på øyeblikkelig varsel.

Luftvåpenet: 19 000, inkl. 7400 vernepliktige; 160 kampfly.

2 jagerbomberskvadroner med 36 F-104G.

4 jagerbomberskvadroner med 70 NF-5A/B.

2 avskjæringsjagerskvadroner med 36 F-104G.

1 rekognoseringskvadron med 18 RF-104G.

1 transportskvadron med 12 F-27.

20 NF-5B øvingsfly.

4 bakke-til-luft rakettkvadroner med *Nike Hercules*.

8 bakke-til-luft rakettkvadroner med 48 *HAWK*. (84 F-16 er bestilt).

Reserver: Ca. 18 300.

Paramilitære styrker: 3700 Gendarmeri-tropper; 4000 Hjemmevernstropper.

NORGE

Befolkning: 4 040 000.

Militærtjeneste: Hæren 12 måneder, Sjøforsvaret¹⁵⁾ og Luftforsvaret¹⁶⁾ 15 måneder.

¹⁵⁾ Den offisielle norske betegnelsen «Sjøforsvaret» (som organisasjonsmessig omfatter Marinen og Kystartilleriet) er her benyttet i samme betydning som betegnelsen «Marinen» under de øvrige landevise avsnitt. (overs. anm.)

¹⁶⁾ Den offisielle norske betegnelsen «Luftforsvaret» (som organisasjonsmessig omfatter Flyvåpenet og Luftvernartilleriet) er her benyttet i samme betydning som betegnelsen «Luftvåpenet» under de øvrige landevise avsnitt. (overs. anm.)

Væpnede styrker i alt: 39 000, inkl. 25 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 29,6 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 4 900 millioner kroner

(\$ 896 mill.).

\$ 1 = 5,48 kroner (1976), 4,94 kroner (1975).

Hæren: 20 000, inkl. 16 000 vernepliktige.

1 brigade-gruppe bestående av 3 infanteribataljoner i Nord-Norge.

Selvstendige stridsvogneskadroner, infanteribataljoner og artilleriregimenter.

78 *Leopard*, 38 M-48 middelstunge stridsvogner, 70 NM-116 panservernvogner¹⁷⁾ (M-24/90); BV-202, M-113 pansrede personellkjøretøyer; 105mm, 130 155mm (inkl. M-109 selvdrevne) haubitser; 107mm bombekastere; 75mm, 84mm *Carl Gustav* og 106mm rekylfrie kanoner; *ENTAC* og *TOW* styrte panservernvåpen; 50 Rh-202 20mm, 40mm L-60 luftvernkanoner; L-18/-19 lette fly. (250 Rh-202 20mm luftvernkanoner er bestilt).

Reserver: 130 000. 11 kombinerte regiment (brigader) hvert på ca. 5000 mann, støtteavdelinger og lokale feltavdelinger; 21 dagers repetisjonsøvelser hvert tredje/fjerde år. Heimevernet (alle forsvarsgrener) 80 000 (samtlige har avtjent full militærtjeneste).

Sjøforsvaret: 9000, inkl. 1600 i Kystartilleriet og 5000 vernepliktige.

15 kystgående undervannsbåter.

5 fregatter/eskortefartøyer med *Sea Sparrow* overflate-til-luft raketter og *Penguin* overflate-til-overflate raketter.¹⁸⁾

2 kystgående eskortefartøyer (korvetter).

26 hurtiggående patruljebåter med *Penguin* styrte overflate-til-overflate raketter.¹⁹⁾

20 motortorpedobåter.

10 kystgående minesveipere og 3 mineleggere.

1 forsyningskip.

7 landgangsfartøyer.

6 patruljeskip (fiskerioppsynsskip).

36 kystartilleribatterier.

(14 hurtiggående patruljebåter med *Penguin* styrte overflate-til-overflate raketter er bestilt).

Reserver: 22 000.

Luftforsvaret: 10 000, inkl. 4000 vernepliktige;

131 kampfly.

3 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 75 F-5A.²⁰⁾

1 jagerskvadron for angrep mot bakkemål med 22 CF-104G.²¹⁾

1 allværsjagerskvadron med 16 F-104G.²²⁾

1 (foto-)rekognoseringskvadron med 13 RF-5A.

1 maritim rekognoseringskvadron med 5 P-3B.²³⁾

2 transportskvadroner: 1 med 6 C-130H,²⁴⁾ 1 med 5 *Twin Otter*.

1 søke- og redningskvadron med 10 *Sea King* helikoptre.

2 helikopterskvadroner med 32 UH-1B.

20 Saab *Safir*, 14 RF-5B øvingsfly, 2 *Falcon fly* for elektroniske mottiltak.

4 lette luftvern bataljoner med 40mm L70 kanoner.

4 bakke-til-luft rakettbatterier med *Nike Hercules*. (72 F-16, *Lynx* helikoptre, *Roland II* bakke-til-luft raketter er bestilt).

Reserver: 18 000. 7 lette luftvern bataljoner for flyplassforsvar med 40mm L60 kanoner.

PORTUGAL

Befolkning: 8 770 000.

Militærtjeneste: Hæren 15 måneder.

Væpnede styrker i alt: 59 800.²⁵⁾

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 18,1 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 28 775 millioner escudos

(\$ 959 mill.).

\$ 1 = 30 escudos (1976), 24,4 escudos (1975).

Hæren: 36 000.

1 infanteribrigade.

3 kavaleriregimenter.

11 infanteribataljoner.

17) Panservernvognen NM-116 er en norsk ombygget versjon av den lette stridsvogn M-24 *Chaffee*, og kalles i originalutgaven av *Militærbalansen* «lett stridsvogn». Det er bestilt i alt 72 stk.; produksjonsarbeidet vil være ferdig i mai 1977, hvorefter NM-116 vil inngå i panserverneskadronene – en ny oppsetning i Kavaleriet. (overs. anm.)

18) Bør muligens nevnes at disse fartøyer også fører *Ternen* anti-ubåt raketter. (overs. anm.)

19) Dvs. torpedo-kanon-rakettbåter, TKRB. (o. a.)

20) Dvs. «*Frihetsjageren*» («*Freedom Fighter*»). (overs. anm.)

21) Dvs. kanadisk bygget «*Starfighter*». (o. anm.)

22) Dvs. amerikansk bygget «*Starfighter*». (o. a.)

23) Dvs. «*Orion*». (overs. anm.)

24) Dvs. «*Hercules*». (overs. anm.)

25) De tre forsvarsgrener vil trolig bli redusert, hæren til 26 000 mann, marinen og Luftvåpenet til 8 000 hver.

5 artilleriregimenter.
 2 ingeniørregimenter.
 1 sambandsregiment.
 115 M-47 og M-4 middelstunge stridsvogner, 40 M-24 lette stridsvogner; 40 Humber Mk IV og EBR-75 panservogner; 40 FV-1609 og M-16 halvbelte pansrede personellkjøretøyer; 130 25-punds, 25-punds selvdrevne, 30 5,5 tommer, 150 75mm, 105mm, 150mm kanoner/haubitser; 106mm rekylfrie kanoner; kystartilleri og luftvernartilleri.

Marinen: 13 800, inklusive marineinfanteri.

3 undervannsbåter (*Daphne*-klasse).

7 fregatter.

10 korvetter.

10 patruljefartøyer.

4 kystgående minesveipere.

16 landgangsfartøyer.

Luftvåpenet: 10 000; 46 kampfly.²⁶⁾

2 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 18 G-91.

1 avskjæringsjagerskvadron med 20 F-86F.

1 maritim rekognoseringskvadron med B P-2V5 ..*Neptune*.

2 Boeing 707, 20 *Noratlant*, 17 C-47, 10 DC-6, 16 Do-27, 24 CASA 212A/B transportfly.

6 G-91T, 12 T-33, 25 T-37, 40 T-6, 30 *Chipmunk*, 32 Reims-Cessna FTB 337G øvingsfly.

34 *Alouette III*, 12 SA-330 *Puma* helikoptre.

1 fallskjermregiment på 2000.

Paramilitære styrker: 9700 i Den nasjonale republikanske garde; 13 700 i Det offentlige sikkerhetspoliti.

TYRKIA

Befolkning: 40 130 000.

Militærtjeneste: 20 måneder.

Væpnede styrker i alt: 480 000, inkl. 257 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 33,1 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976-77: 44 700 millioner liras (\$ 2 794 mill.).

\$ 1 = 16,0 liras (1976), 15,1 liras (1975).

Hæren: 375 000, inkl. 200 000 vernepliktige.

1 panserdivisjon.

2 mekaniserte infanteridivisjoner.

14 infanteridivisjoner.

6 panserbrigader.

4 mekaniserte infanteribrigader.

5 infanteribrigader.

1 fallskjerm-brigade.

1 commando-brigade.

3 bakke-til-bakke rakettbataljoner med *Honest John*.

2500 M-47 og M-48 middelstunge stridsvogner; 1100 M-113 pansrede personellkjøretøyer; 440 105mm, 200 155mm, 36 175mm selvdrevne kanoner; 2000 75mm, 105mm, 150mm, 155mm og 203mm haubitser; 60mm, 81mm og 4,2 tommer bombekastere; 57mm, 75mm, 106mm rekylfrie kanoner; SS-11, *Cobra*, *TOW* styrte panservernvåpen; 37mm, 40mm, 77mm luftvernkanoner; 18 *Honest John* bakke-til-bakke raketter; 10 *Beaver*, 110 U-17, 80 L-18, 15 Do-27, 9-Do-28D-1, 70 O-1E, 30 T-41/-42 fly; 55 AB-205/-206, 60 OH-135, 12 TH-13T, 20 UH-1B helikoptre. (*TOW* og *Milan* styrte panservernvåpen er bestilt).

DEPLOYERING: *Kypros*: 2 infanteridivisjoner.

Reserver: 800 000.

Marinen: 40 000 (32 000 vernepliktige).

14 undervannsbåter (ytterligere 2 under bygging).

12 jagere (4 med helikopter).

2 fregatter.

12 hurtiggående patruljebåter (en del med overflate-til-overflate raketter).

41 store, 13 kystgående patruljefartøyer.

21 kystgående og 4 innenskjærs minesveipere.

9 mineleggere (6 kystgående).

Ca. 50 landgangsfartøyer.

1 maritim rekognoseringskvadron med 14 S-2E *Tracker* (2 for øvingsformål).

3 AB-204A helikoptre for anti-ubåt krigføring.

(18 hurtiggående patruljebåter med styrte raketter under bygging, AB-212 helikoptre er bestilt).

Reserver: 25 000.

Luftvåpenet: 45 000, inkl. 25 000 vernepliktige; 370 kampfly.

14 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 2 med 40 F-4E, 5 med 100 F-5A, 1 med 18 F-104S, 2 med 36 F-104G, 3 med 50 F-100D/F, 1 med 24 84F.

²⁶⁾ Mange fly er i opplag, inkl. ca. 60 G-91, 16 F-86F, 70 T-6/-6K, 140 Do-127, 20 *Alouette III*.

- 3 allværsjagerskvadroner: 2 med 36 F-102A, 1 med 18 F-104S.
- 3 rekognoseringskvadroner: 2 med 36 RF-5A, 1 med 12 RF-84.
- 7 transportkvadroner med 20 C-47, 8 C-130E, 15 Transall C-160, 3 C-54, 6 C-45, 3 *Viscount*, 2 *Islander*.
- 1 søke- og rednings-helikopterskvadron med 15 UH-1H og 8 UH-19D.

- 6 bakke-til-luft rakettskvadroner med *Nike Ajax/Hercules*.
- 40 T-6, 80 T-33, 20 T-34, 45 T-37, 30 T-41 øvingsfly. (F-104S og *Sparrow* luft-til-luft raketter er bestilt).

Paramilitære styrker: 75 000 Gendarmeritropper (inklusive 3 mobile brigader).

ØVRIGE EUROPEISKE LAND

ALBANIA

- Befolkning: 2 570 000.
- Militærtjeneste: Hæren 2 år; Luftvåpenet, Marinen og spesialavdelinger 3 år.
- Væpnede styrker i alt: 47 000, inkl. 22 500 vernepliktige.
- Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975: \$ 1,1 milliard.
- Forsvarsutgifter 1976: 783 millioner leks (\$ 157 mill.).
- \$ 1 = 5 leks.

Hæren: 36 000, inkl. 20 000 vernepliktige.

- 1 stridsvognsbrigade.
- 2 stridsvognsbataljoner.
- 8 infanteribrigader.
- 1 artilleriregiment.
- 2 luftvernregimenter.
- 3 lette kystartilleribataljoner.
- 70 T-34, 15 T-54, 15 T-59 middelstunge stridsvogner, 40 T-62 lette stridsvogner; 20 BA-64, BTR-40/-152 pansrede personellkjøretøyer; SU-76 selvdrevne kanoner; 76mm, 85mm, 122mm, 152mm kanoner/haubitser; 120mm, 160mm bombekastere; 107mm rekylfrie kanoner; 76mm 85mm panservernkanoner; 37mm, 85mm, 100mm luftvernkanoner; SA-2 bakke-til-luft raketter.

Marinen: 3000, inkl. 1000 vernepliktige.

- 4 undervannsbåter (sovjetiske W-klasse, 1 for øvingsformål).
- 4 kystgående eskortefartøyer (sovjetiske *Kronstadt*-klasse).
- 42 motortorpedobåter (12 sovjetiske P-4, 30 kinesiske *Hu Chwan*-klasse hydrofoilbåter).
- 4 *Shanghai*-klasse motorkanonbåter.
- 8 mine mottiltak skip (2 sovjetiske T-43-, 6 T-301-klasse).
- 10 patruljebåter (sovjetiske PO-2).

Luftvåpenet: 8000, inkl. 1500 vernepliktige; 96 kampfly.

- 4 jagerskvadroner med 24 MiG-15, 24 MiG-17.
- 4 avskjæringsjagerskvadroner med 36 MiG-19/F-6, 12 MiG-21/F-8 (kinesiske).
- 1 transportkvadron med 3 Il-14, 3 An-2.
- 2 helikopterskvadroner med 30 Mi-4.
- Øvingsfly omfatter 10 MiG-15UTI, Yak-18.

Reserver (alle tjenestegrener): 100 000.

Paramilitære styrker: 13 000: Intern sikkerhetsstyrke 5000; grensevakt 8000.

FINLAND

- Befolkning: 4 720 000.
- Militærtjeneste: 8-11 måneder (11 måneder for offiserer og underoffiserer).
- Væpnede styrker i alt: 35 800 (28 000 vernepliktige).
- Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975: \$ 27,6 milliarder.
- Forsvarsutgifter 1976: 1 406 millioner mark (\$ 364 mill.).
- \$ 1 = 3,86 mark (1976), 3,53 mark (1975).

Hæren: 30 300.

- 1 panserbrigade.
- 6 infanteribrigader.
- 6 selvstendige infanteribataljoner.
- 3 feltartilleriregimenter.
- 1 selvstendig feltartilleribataljon.
- 3 kystartilleriregimenter.
- 2 selvstendige kystartilleribataljoner.
- 1 luftvernregiment.
- 4 selvstendige luftvern bataljoner.
- T-34, T-54, T-55, *Charioteer* middelstunge strids-

vogner, PT-76 lette stridsvogner, BTR-50P pansrede personellkjøretøyer; 105mm, 122mm, 130mm, 150mm, 152mm kanoner/haubitser; 60mm, 81mm, 120mm, 160mm bombekastre; 75mm, 95mm rekylfrie kanoner; *Vigilant*, SS-11 styrte panservernvåpen; ZSU-57-2 selvdrevne, 30mm, 40mm, 80mm luftvernkanoner.

DEPLOYERING: *Kypros* (UNFICYP): 425; *Egypt* (UNEF): 500.

Marinen: 2500.

- 2 *Riga*-klasse fregatter.
- 2 korvetter.
- 4 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.
- 15 motorkanonbåter.
- 5 store, 13 små patruljefartøyer.
- 1 kystgående minelegger.
- 6 innenskjærs minesveipere.
- 6 små landgangsfartøyer/transportfartøyer.

Luftvåpenet: 3000; 80 kampfly.

- 3 jagerskvadroner med 24 MiG-21F, 18 Saab *Draken* og 38 *Magister*.
- Transportfly omfatter 6 C-47, 2 *Beaver*, 2 *Pembroke*, 5 *Cherokee Arrow*.
- Øvingsfly omfatter 33 *Magister*, 30 Saab *Safir*, 3 MiG-15UTI, 4 MiG-21UTI.
- 1 helikopterflight med 3 Mi-4, 4 Mi-8, 2 *Alouette II*, 1 Hughes 500, 1 AB-206A.
- (6 Saab J-35 *Draken*, 6 J-35F, 3 J-35C er bestilt).

Reserver (alle tjenestegrener): 690 000 (30 000 pr. år gjennomgår øving).

Paramilitære styrker: 4000 grensevakter.

IRLAND

Befolkning: 3 150 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Væpnede styrker i alt: 14 000.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 7,8 milliarder.

Forsvarsbudsjett 1976: £ 73,0 millioner
(\$ 134 mill.).

\$ 1 = £ 0,544 (1976), £ 0,456 (1975).

Hæren: 12 800.

- 9 infanteribataljoner.
- 4 oppklaringseskadroner.
- 3 feltartilleribatterier.

7 ingeniørkompanier.

1 luftvernatteri.

10 AML H90, 24 AML H60 pansrede kampkjøretøyer; 50 Panhard VTT/M3, 10 *Unimog*, ca. 6 *Landsverk* 180 pansrede personellkjøretøyer; 48 25-punds kanoner/haubitser; 72 m/41C 120mm bombekastere; 447 *Carl Gustav*, 96 90mm IIIO rekylfrie kanoner; 26 40mm Bofors luftvernkanoner.

Marinen: 500.

- 1 fiskeribeskyttelsesfartøy (ytterligere 1 er bestilt).
- 3 kystgående minesveipere (fhv. britiske *Ton*-klasse).

Luftvåpenet: 700; 9 kampfly.

- 1 counter-insurgency («anti-opprørs») skvadron med 6 *Super Magister*.
- 3 *Vampire*, 7 *Chipmunk*, 8 Cessna FR-172H øvingsfly; 2 *Dove* lette transportfly; 8 *Alouette III* helikoptre.
- (10 SF-260W counter-insurgency fly er bestilt).

Reserver: 18 100: 1. linje 600, 2. linje 17 500.

JUGOSLAVIA

Befolkning: 21 540 000.

Militærtjeneste: Hæren og Luftvåpenet 15 måneder, Marinen 18 måneder.

Væpnede styrker i alt: 280 000, inkl. 155 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt ¹⁾ 1975:
\$ 30,2 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 32 370 millioner dinarer
(\$ 1 798 mill.).

\$ 1 = 18,0 dinarer (1976), 17,3 dinarer (1975).

Hæren: 200 000, inkl. 140 000 vernepliktige.

9 infanteridivisjoner.

7 selvstendige stridsvognsbrigader.

11 selvstendige infanteribrigader.

3 fjell-brigader.

1 luftbåren bataljon.

12 artilleriregimenter.

6 panservernregimenter.

12 luftvernartilleriregimenter.

1500 T-54/-53, T-34 og M-47 samt ca. 650 M-4 middelstunge stridsvogner, noen PT-76 lette

¹⁾ Egentlig «Gross Domestic Product» (GDP).

stridsvogner; M-3, M-8, BTR-50P/-60P/-152, M-60 pansrede personellkjøretøyer; M-18 (76mm), M-36 (90mm), SU-100 selvdrevne kanoner; 105mm selvdrevne haubitser; 76mm, 105mm, 122mm, 152mm, 155mm kanoner/haubitser; 130mm fler-rørs rakettkastere; 120mm bombe-kastere; 75mm, 82mm rekylfrie kanoner; 57mm, 75mm, 100mm panservernkanoner; *Snapper*, *Sagger* styrte panservernvåpen; 20mm, 30mm, 37mm, 40mm, 57mm, 85mm, 88mm, ZSU-57-2 selvdrevne luftvernkanoner.

Marinen: 20 000, inkl. marineinfanteri og 8000 vernepliktige.

5 undervannsbåter.

1 jager.

10 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

15 *Shersten*-klasse motortorpedobåter.

16 patruljefartøyer.

15 innenskjærs, 14 elvegående minesveipere.

31 landgangsfartøyer.

25 kystartilleribatterier.

1 marineinfanteribrigade.

Luftvåpenet: 30 000, inkl. 7000 vernepliktige; 350 kampfly.

12 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 15 F-84G, 30 *Kraguj*, 150 *Galeb/Jastreb*.

8 jagerskvadroner med 110 MiG-21F/PF.

3 rekognoseringskvadroner med 20 RT-33A, 25 *Galeb/Jastreb*.

56 transportfly, inkl. C-47, Il-14, Il-18, An-12 og Yak-40.

60 *Galeb*, 30 T-33 og 30 MiG-21UTI øvingsfly.

10 Whirlwind, 18 Mi-4, 12 Mi-8, 30 SA-341 *Gazelle*, 20 *Alouette III* helikoptre samt en del Kz-25 helikoptre for anti-ubåt krigføring. (102 *Gazelle* er bestilt).

8 bakke-til-luft rakettbatterier med 48 SA-2.

Paramilitære styrker og reserver: 500 000 reservister, 14 000 grensevakter, 600 000 territorialforsvarsstyrke, 300 000 i ungdomsavdelinger.

SPANIA

Befolkning: 36 000 000.

Militærtjeneste: 18 måneder.

Væpnede styrker i alt: 302 300 (213 400 vernepliktige).

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 94,5 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975: 119,2 milliarder pesetas (\$ 1 766 millioner).

\$ 1 = 67,5 pesetas (1976), 56,1 pesetas (1975).

Hæren: 220 000, inkl. 170 vernepliktige.

1 panserdivisjon

1 mekanisert infanteridivisjon

1 motorisert infanteridivisjon

2 fjell-divisjoner

1 pansret kavaleribrigade

10 selvstendige infanteribrigader

(på ca. 70
prosent
styrke).

1 fjell-brigade.

1 lufttransportabel brigade.

1 fallskjerm-brigade.

2 artilleribrigader.

5 kystartilleriregimenter.

5 Fremmedlegion-regimenter.

2 *Regulares* regimenter (lokalstyrker i Ceuta og Melilla).

1 bakke-til-luft rakettbataljon med *Nike Hercules* og *HAWK*.

45 AMX-30, 500 M-47/-47 middelstunge stridsvogner, 230 M-41 lette stridsvogner; 40 AML-60/-90, 70 M-3, 150 M-113 pansrede personellkjøretøyer; 1000 705mm og 155mm kanoner/haubitser; 80 105mm, 155mm og 175mm selvdrevne kanoner/haubitser; 108mm, 216mm, 300mm fler-rørs rakettkastere; 60mm, 81mm, 120mm bombekastere; 75mm, 90mm 106mm rekylfrie kanoner; *Milan*, *Cobra*, AS-11 styrte panservernvåpen; 550 40mm, 60mm, 88mm og 90mm luftvernkanoner; 88mm, 6-tommers, 15-tommers kystartillerikanoner; *Nike* og *HAWK* bakke-til-luft raketter; 12 UH-1B, 16 UH-1H, 16 AB-206A, 6 CH-47C, 3 *Alouette III*, 6 Bell 47G helikoptre.

(160 AMX-30; BMR-600; 6 CH-47 helikoptre er bestilt).

DEPLOYERING: 35 000:

Balearene: 6000.

Kanariøyene: 10 000.

Ceuta: 9000.

Melilla: 10 000.

Marinen: 46 600, inkl. 8000 marineinfanteritropper, 35 000 vernepliktige.

11 undervannsbåter (4 *Daphne*-klasse, 5 amerikansk-bygde, 2 dvergubåter).

1 helikopter-hangarskip (kapasitet 20 helikoptre).

13 jagere (10 fhv. amerikanske *Gearing*- og *Fletcher*-klasse).

13 fregatter/korvetter (5 med *Standard* overflate-

til-luft raketter og *ASROC*, 1 til øvingsbruk, ytterligere 5 er bestilt).

- 2 motortorpedobåter.
- 22 minesveipere.
- 21 patruljefartøyer (13 kystgående).
- 8 store landgangsskip, 8 landgangsfartøyer for stridsvogner.
- 1 kommunikasjonsskvadron med 4 *Comanche*.
- 6 helikopterskvadroner med 12 SH-3D, 11 AB-204AS/-212AS, 12 Bell 47, 18 Hughes 500HM, 8 AH-1G, 5 S-55.
- 4 lette marineinfanteriregimenter og 2 selvstendige grupper.
- (8 AV-8A *Harrier* fly, 12 *Sea King*, 12 AH-1G helikoptre er bestilt).

Luftvåpenet: 35 700, inkl. 8400 vernepliktige; 205 kampfly.

- 5 jagerskvadroner med 35 F-4C(S), 24 *Mirage III*E, 6 *II*IDE, 15 *Mirage F-1*CE.
- 1 jagerskvadron for angrep mot bakkemål med 18 F-5A, 2 F-5B.
- 2 counter insurgency («anti-opprørs») skvadroner med 40 HA-200D, 25 HA-220 *Saeta*.
- 2 rekognoseringskvadroner: 1 med 18 RF-5A, 2 F-5B, 1 med 6 CASA C-212B.
- 1 maritim rekognoseringskvadron med 11 HU-16B *Albatross* og 3 P-3A.
- 3 søke- og redningskvadroner med 11 AB-205, 8 HU-16A, 10 *Alouette III* og AB-206A helikoptre.
- 8 transport/liason-skvadroner: 1 med 16 C-54, 2 med 28 C-47, 1 med 4 TK-10 (C-130H); 1 med 20 CASA 207A/B, 1 med 20 CASA C-212, 1 med 12 DHC-4 *Caribou*, 1 med O-1E, 10 Do-27.
- 1 skvadron med 10 Canadair CL-215.
- 1 tankflyskvadron med 3 KC-97.
- Øvrige fly omfatter 5 Convair C-440, 1 *Falcon* 20, 8 *King Air*, 10 HU-16B.
- Øvingsfly omfatter: 30 F-5B, 40 T-33, 25 T-34, 25 Bu 131, 55 AISA I-115, 20 T-6G, 30 HA-200A, 2 C-212E.
- Helikoptre omfatter 15 AB-205, 5 AB-206, 15 Bell 47G.
- (42 F-4E, 14 CASA C-212 er bestilt).

Paramilitære styrker: 65 000 i *Guardia Civil* («Sivilgarden»).

SVEITS

Befolkning: 6 640 000.

Militærtjeneste: 17 ukers rekruttutdannelse, etterfulgt av repetisjonsøvelser for reservister: 3 uker pr. år i 8 av 12 år for *Auszug* (aldersgruppen

20–32 år), 2 uker pr. år i 3 år for *Landwehr* (33–42 år), 1 uke pr. år i 2 år for *Landsturm* (43–50 år).

Våpnede styrker i alt: 46 500, inkl. 40 000 rekrutter.¹⁾

(Total mobiliserbar styrke 625 000; militsen kan mobiliseres i løpet av 48 timer).

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975: \$ 58,2 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 3 041 millioner franc (\$ 1 221 mill.).

\$ 1 = 2,49 franc (1976), 2,50 franc (1975).

Hæren: 37 500, inkl. 34 000 rekrutter.²⁾

3 korps, hvert bestående av 1 mekanisert, 1 infanteri- og 1 grensedivisjon.

1 fjell-korps bestående av 3 fjell-infanteridivisjoner.

23 selvstendige brigader (11 grense-, 6 territorial-, 3 festnings- og 3 «redoubt»³⁾-brigader).

Selvstendige enheter (1 panservognbataljon, 3 tunge artilleriregimenter, 2 ingeniørregimenter, 2 sambandsregimenter).

300 *Centurion*, 150 Pz-61, 170 Pz-68 middelstunge stridsvogner, 200 AMX-13 lette stridsvogner; 1250 M-113, Mowag pansrede personellkjøretøyer; 105mm kanoner; 105mm, 155mm, 150 M-109U 155mm selvdrevne haubitser; 80mm fler-rørs rakettkastere; 120mm bombekastere; 83mm, 106mm rekylfrie kanoner; 75mm, 90mm, 105mm panservernkanoner; 10 patruljebåter. (110 Pz-68 er bestilt).

Luftvåpenet: ⁴⁾ 9000, inkl. 6000 rekrutter (vedlikeholdstjeneste utføres av sivilt personell); 345 kampfly.

9 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 140 *Hunter* F58.

9 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 150 *Venom* FB50.

2 avskjæringsjagerskvadroner med 39 *Mirage II*IS/BS.

1 rekognoseringskvadron med 16 *Mirage II*IRS.

1 transportskvadron med 3 Ju-52/3m.

5 lette flyskvadroner med 6 Do-27, 12 Pilatus PC-6 *Porter*.

2 helikopterskvadroner med 30 *Alouette II*/III.

¹⁾ Dessuten blir ca. 300 000 reservister en eller annen gang i løpet av året innkalt til repetisjonsøvelser.

²⁾ Ikke medregnet Flyvåpen-brigaden (luftvåpenet).

³⁾ «Redoubt» = lukket feltskanse. (overs. anm.)

⁴⁾ Flyvåpen-brigaden, organisert som en del av Hæren.

Øvrige fly omfatter 50 Pilatus P-2, 70 P-3, 65 *Vampire* FB6, 35 T55, 23 C-3605; 70 *Alouette* II/III helikoptre.
 1 fallskjerm-kompani.
 3 flyplass-regimenter.
 1 luftvernbrigade med 1 bakke-til-luft rakettregiment bestående av 2 bataljoner, hver med 32 *Bloodhound*, og 7 artilleriregimenter (22 bataljoner) med 176 20mm og 35mm luftvernkanoner. (66 F-5E, 6 F-5F er bestilt).
 Reserver: 578 500.

SVERIGE

Befolkning: 8 230 000.
 Militærtjeneste: Hæren og Marinen 7½–15 måneder, Luftvåpenet 9–14 måneder.
 Væpnede styrker i alt: 65 400, inkl. 49 300 vernepliktige.⁵⁾
 Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
 \$ 73,0 milliarder.
 Forsvarsutgifter 1976–77: Kr. 10 613 millioner (\$ 2 418 mill.).
 \$ 1 = 4,39 kroner (1976), 3,94 kroner (1975).

Hæren: 46 000, inkl. 36 500 vernepliktige.⁵⁾
 5 panserbrigader.
 16 infanteribrigader.
 4 *Norrland* brigader.
 50 selvstendige infanteri-, artilleri- og luftvern-bataljoner.
 23 Lokalforsvarsdistrikter med 100 selvstendige bataljoner og 400–500 selvstendige kompanier.
 49 ikke-operative panser-, infanteri-, og artilleri-øvingsavdelinger for rekruttutdannelse.
 350 Strv 101, 102 (*Centurion*), 300 103B (S-stridsvogn) middelstunge stridsvogner, Strv 74, Ikv 81 lette stridsvogner; Pbv 302A og SKPF pansrede personellkjøretøyer; Ikv 102 og Ikv 103 105mm, og Bk 1A (L/50) 155mm selvdrevne kanoner: 105mm, 150mm, 155mm haubitser; 90mm panservernkanoner: SS-11, *Bantam* styrte panservernvåpen; *Carl Gustav*, *Miniman* rekylfrie kanoner; 20mm, 40mm, 57mm luftvernkanoner; *Redeye*, RBS-70, *HAWK* bakke-til-luft raketter; 20 Sk-61 (*Bulldog*), 12 Piper *Super Cub*, 5 Do-27; 18 Hkp-3 (AB-204B), 40 Hkp-6 (*JetRanger*), 6 Hkp-2 (*Alouette* II) helikoptre. (Ikv 91 lette stridsvogner er bestilt).
 DEPLOYERING: *Kypros* (UNFICYP): 425; *Egypt* (UNEF): 488.
Marinen: 11 200, inkl. 7100 vernepliktige.⁵⁾
 17 undervannsbåter (ytterligere 3 er under bygging).

6 jagere (2 med Rb-08 overflate-til-overflate raketter, 4 med *Seacat* overflate-til-luft raketter).
 2 jagere for anti-ubåt krigføring (2 med lette helikoptre).
 1 hurtiggående patruljebåt med *Penguin* styrte overflate-til-overflate raketter (ytterligere 16 er bestilt).
 21 store torpedobåter.
 12 motortorpedobåter, 22 patruljefartøyer (på under 100 tonn).
 3 mineleggere (1 kommando-fartøy).
 9 kystgående mineleggere.
 26 kystgående minesveipere.
 18 innenskjærs minesveipere (8 på under 100 tonn).
 69 landgangsfartøyer (9 middelstunge, 60 i forsyningsrollen på under 100 tonn).
 20 mobile og 45 stasjonære kystartilleribatterier med 75mm, 105mm, 120mm, 152mm, 210mm kanoner og Rb-08, Rb-52 (ss-11, overflate-til-overflate raketter).
 10 Hkp-2, 3 Hkp-4B (Vertol 107), 7 Hkp-4C (KV-107/II) og 10 Hkp-6 helikoptre.

Luftvåpenet: 8200, inkl. 5700 vernepliktige;⁵⁾
 550 kampfly.⁶⁾
 9 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 4 med 40 A-32A *Lansen* (med Rb-04E luft-til-bakke raketter), 4 med 72 AJ-37 *Viggen*, 1 med 20 Sk-60B/C (Saab 105).
 18 allværsjagerskvadroner; 13 med J-35F, 5 med J-35D/F *Draken*.
 2 rekognoserings/jagerskvadroner med 30 S-32A *Lansen*.
 2 transportskvadroner med 3 C-130E, 3 *Caravelle*, 7 C-47.
 5 kommunikasjonsgrupper (2–4 fly i hver) med 1 Hkp-2, 6 Hkp-3, 10 Hkp-4B.
 2 bakke-til-luft rakettkvadroner med *Bloodhound* II.
 Et fullt EDB-styrt, helautomatisk kontroll- og luftovervåkningssystem, *Stril* 60, koordinerer alle luftforsvars-komponentene.
 (*Maverick* luft-til-bakke raketter er bestilt).
 Reserver (alle tjenestegrener): Frivillige forsvarsorganisasjoner 500 000.

⁵⁾ Ytterligere ca. 120 200 vernepliktige (105 000 i Hæren, 9 400 i Marinen, 5 800 i Luftvåpenet) gjennomgår i løpet av året 18–40 dagers repetisjonsøvelser; tilsvarende gjelder 15 000 reservister i offiser- og befalskategoriene.

⁶⁾ Se foregående fotnote.

⁶⁾ Ytterligere en del fly, inkl. 110 A-32A, er i opplag.

ØSTERRIKE

Befolkning: 7 600 000.

Militærtjeneste: 6 måneder, etterfulgt av 60 dagers reservisttrening i 12 år.

Våpnede styrker i alt: 37 300, inkl. 25 000 vernepliktige.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
\$ 42,5 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 7 922 millioner schilling (\$ 433 mill.).

\$ 1 = 18,3 schilling (1976),
16,6 schilling (1975).

Hæren: 33 000, inkl. 23 000 vernepliktige.

3 mekaniserte brigader, hver med 1 stridsvognsbataljon, 2 mekaniserte infanteribataljoner, 1 pansret artilleribataljon.

4 infanteribrigader, hver med 3 infanteribataljoner og 1 artilleribataljon.

3 artilleribataljoner.

1 commando-bataljon.

5 ingeniørbataljoner.

5 sambandsbataljoner.

114 M-47, 120 M-60 middelstunge stridsvogner; 467 Saurer 4K4F pansrede personellkjøretøyer; 132 M-2 105mm, M-1 155mm haubitser, 38 M-109 155mm selvdrevne haubitser; 18 130mm Praga V2S fler-rørs rakettkastere; 300 81mm, 102 M-2 107mm, 82 M-30 120mm bombe-kastere; 158 M-18 57mm, 47 M-20 75mm, 392 M-40 106mm rekylfrie kanoner; 240 M-52, M-55 85mm, 120 *Kuerassier* selvdrevne panservernkanoner. (24 *Kuerassier* selvdrevne panservernkanoner er bestilt).

DEPLOYERING: *Kypros* (UNFICYP): 1 infanteribataljon (311 mann); *Syria* (UNDOF): 1 bataljon (515); øvrige FN-styrker i Midt-Østen: 12.

Reserver: 112 000; 3 reservebrigader (hver på 3 infanteribataljoner og 1 artilleribataljon), 16 regimenter og 4 bataljoner av *Landwehr* fordelt på 8 regionale militærkommandoer. 690 000 har bundet seg til reservetjeneste.

Luftvåpenet: 4300, inkl. 2000 vernepliktige; 30 kampfly.⁷⁾

3 jagerbomberskvadroner med Saab 105Ö.

1 transportskvadron med 3 *Beaver*, 2 *Skyvan*.

6 helikopterskvadroner med 23 AB-204B, 13 AB-206A, 24 *Alouette III*, 12 OH-58B, 2 S-650E/OH-53A.

2 øvingsskvadroner med 18 Saab 91D, 7 Saab 1050Ö.

Øvrige fly omfatter 23 Cessna L-19, 18 O-1A/E.

4 selvstendige luftvernforsvarsbataljoner.

297 20mm Oerlikon, 72 35mm Z/65 *Super-Bat*, 61 Type 55 og Type 57 40mm Bofors luftvernkanoner; *Skyguard* luftforsvarssystem.

(12 *Turbo Porter* er bestilt).

Reserver: 700.

Paramilitære styrker: 11 250 Gendarmeri-tropper.

⁷⁾ Østerrikske luftavdelinger, som organisasjonsmessig inngår som integrert del av Hæren, er her oppført separat av sammenligningshensyn.

MIDT-ØSTEN OG MIDDELHAVSOMRÅDET

Bilaterale avtaler med utenforstående makter

Sovjetunionen har en vennskaps- og samarbeidstraktat med Irak. Traktaten, som har en varighet på femten år, ble undertegnet i april 1972. En lignende traktat, med mer omfattende forsvarstiltak, som ble inngått med Egypt i mai 1971, ble sagt opp av Egypt i mars 1976. Før mai 1975 var Sovjetunionen en hovedleverandør av våpen til Egypt, men siden da er ingen leveranser av betydning av våpen eller reservedeler blitt foretatt. Sovjetunionen leverer fortsatt våpen til Irak, Syria og Libya. Militær bistand er dessuten blitt ytet til Algerie, Marokko, Sudan og Den Folkedemokratiske Republikk Jemen.

De forente stater har varierende typer avtaler om sikkerhets-bistand og har ytet betydelig militærhjelp på gave- eller kredittbasis til Hellas, Tyrkia, Portugal, Spania, Marokko, Tunisia, Libanon, Jordan, Saudi-Arabia og Jordan, med en anelig mengde våpen på basis av kontant salg. De forente stater har nylig gått med på kontant salg av transportfly, samt i en viss om enn begrenset grad å gi militær opplæring, til Egypt.

Det finnes amerikanske baser i Hellas, Portugal (Asorene) og Tyrkia. Alle disse har nylig vært gjenstand for fornyelses-forhandlinger. En traktat med Spania, hvorved de amerikanske baserettigheter i Spania ble fornyet for fem år, ble undertegnet 24. januar 1976 og ratifisert i juni 1976. De forente stater har begrensede og midlertidige baserettigheter i Bahrein, og kommunikasjonsbaser i Marokko opprettholdes i henhold til uformelle arrangementer.

Storbritannia har en syv-årig avtale med Malta, undertegnet 26. mars 1972. Avtalen tillater Storbritannia å stasjonere styrker på øya for britiske og NATO-formål.¹⁾ Storbritannia sluttet vennskapstraktater med Bahrein, Qatar og De Forente Arabiske Emirater i august 1971, og er også våpenleverandør for Iran, Kuwait, Bahrein, Qatar, De

Forente Arabiske Emirater, Saudi-Arabia, Oman, Jordan og Egypt. En del britiske tropper har bistått regjeringsstyrkene i Oman, som de hjelper med opplæring og yter teknisk bistand.

Storbritannia – som sammen med Hellas og Tyrkia er signatar til Garantitraktaten av 1959, som garanterer Republikken Kypros' uavhengighet, territoriale integritet og sikkerhet – holder en garnison i to såkalte «Suverene base-områder» på øya. Hellas og Tyrkia har begge rett til å holde en styrkekontingent på Kypros i henhold til en assosiert Alliansetraktat med Republikken Kypros.²⁾

Folkerepublikken China har forsynt Albania, Sudan og Den Folkedemokratiske Republikk Jemen med våpen.

Frankrike har en militærmisjon i Marokko, og forsyner en rekke land, herunder Hellas, Libya, Marokko, Abu Dhabi, Irak, Kuwait og Saudi-Arabia, med våpen.

Multilaterale avtaler som omfatter utenforstående makter

Storbritannia, Iran, Pakistan og Tyrkia er medlemmer av Sentral-traktatorganisasjonen («Central Treaty Organization» – CENTO), med De forente stater som ossosiert medlem. Alle deltar i Militærkomitéen, den Økonomiske komité og Anti-undergravnings-komitéen, samt i den Permanente Militære Stedfortredergruppe. Traktaten foreskriver gjen-sidig samarbeid i sikkerhets- og forsvarsanliggender, men har ingen sentral kommandostruktur og er heller ikke tildelt noen styrker. For de lokale medlemsland utgjør den økonomiske organisasjon RCD («Regional Co-operation for Development», dvs. Regionalt Utviklings-samarbeid), som uavhengig har

1) Denne avtale utløper 31. mars 1979, og Storbritannia har kunngjort at dets styrker vil bli trukket ut av Malta mellom april 1977 og nevnte dato.

2) Tyrkiske styrker på Kypros ble øket meget sterkt i juli 1974, og de konstitusjonelle bestemmelser i 1959-avtalen er nå under revurdering.

sprunget ut av CENTO, en basis for et mer konkret samarbeid.

FN-styrker er stasjonert på Kypros (UNFICYP), i Syria (UNDOF) og i Egypt (UNEF).

Tiltak innen selve regionen

Algerie, Bahrein, Irak, Jordan, Kuwait, Libanon, Libya, Marokko, Oman, Qatar, Saudi-Arabia, Sudan, Syria, Tunisia, De Forente Arabiske Emirater, Den Arabiske Republikk Jemen og Den Folke demokratiske Republikk Jemen er medlemmer av Den Arabiske Liga. Blant dennes hjelpeorganer er Det Arabiske Forsvarsråd, opprettet i 1959, og Den Forente Arabiske Kommando, som ble organisert i 1964.

Egypt inngikk forsvarsavtaler med Syria i november 1966 og med Jordan i mai 1967, som Irak senere tiltrådte. Disse tiltakene foreskrev etableringen av et Forsvarsråd og en Felleskommando. Den løse tilknyttede Østlige Frontkommando, som omfattet Irak,

Jordan, den Palestinske Frigjøringshær og Syria, ble reorganisert i desember 1970 i separate jordanske og syriske kommandoer. Irak og Syria sluttet forsvarspakter i mai 1968 og juli 1969, men gnisning mellom de to land avstedkommer en viss tvil med hensyn til iverksettelsen av disse paktene. Jordan og Syria har nylig nedsatt en felles komité for å koordinere økonomisk og politisk planlegning, og har opprettet et syrisk-jordansk rådgivende organ for å koordinere militærpolitiske saker. Føderasjonen av Arabiske Republikker, som ble dannet av Libya, Syria og Egypt i april 1971, foreskrev en felles forsvarspolitik og opprettelse av et Føderalt Forsvarsråd, og i januar 1973 ble en egyptisk Øverstkommanderende utnevnt til å ha kommandoen over alle Føderasjonens styrker. Denne overenskomstens aktuelle status er uklar. Algerie og Libya undertegnet en forsvarsavtale i desember 1975.

Iran har ytet Oman militær bistand, og iranske og jordanske tropper har assistert regjeringsstyrkene i Oman.

ALGERIE

Befolkning: 17 330 000.

Militærtjeneste: 6 måneder.

Væpnede styrker i alt: 69 300.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 12,2 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 1 288 millioner dinarer

(\$ 312 mill.).

\$ 1 = 4,13 dinarer (1976), 3,96 dinarer (1974).

Hæren: 61 000.

1 panserbrigade.

4 motoriserte infanteribrigader.

3 selvstendige stridsvognsbataljoner.

50 selvstendige infanteribataljoner.

1 fallskjerm-bataljon.

12 kompanier av ørkentropper.

10 selvstendige artilleribataljoner.

5 luftvern bataljoner.

3 ingeniørbataljoner.

100 T-34, 300 T-54/-55 middelstunge stridsvogner;

50 AMX-13 lette stridsvogner; 30 BTR-152 panserede personellkjøretøyer; 5 SU-85, 85 SU-100 og

JSU-152 selvdrevne kanoner; 600 85mm, 122mm, 155mm kanoner og haubitser; 240 120mm og 240mm bombekastere; *Sagger* styrte panservernvåpen; 20 140mm og 40 240mm rakettkastere; 14 *FROG-4* bakke-til-bakke raketter; 85mm og 100mm luftvernkanoner.

Reserver: Ca. 100 000.

Marinen: 3800.

6 fhv. sovjetiske SO-1 ubåtjagere.

6 *Komar*- og 3 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

12 fhv. sovjetiske P-6 torpedobåter.

2 flåte-minesveipere (fhv. sovjetiske T-43 klasse).

Luftvåpenet: 4500; 182 kampfly.

2 lette bombeflyskvadroner med 24 II-28.

3 avskjæringsjagerskvadroner med 40 MiG-21.

6 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 1 med Su-7BM, 4 med MiG-17, 1 med 20 MiG-15.

2 counter-insurgency («anti-opprørs») skvadroner med 28 *Magister*.

2 transportskvadroner med 8 An-12, 6 F-27, 4 Il-28, 12 Il-14.
 4 helikopterskvadroner med 4 Mi-6, 42 Mi-4, 5 Mi-8, 6 Hughes 269A og 5 SA-330.
 Øvingsfly omfatter MiG-15/-17/-21UTI, Yak-11/-18.

Paramilitære styrker: 10 000 Gendarmeri-tropper.

EGYPT

Befolkning: 38 040 000.

Militærtjeneste: 3 år.

Væpnede styrker i alt: 342 500.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 11,7 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976-77: 1 900 millioner egyptiske pund (£E) (\$ 4 859 mill.).

\$ 1 = £E 0,391 (1976), £E 0,426 (1975).

Hæren: 295 000, inkl. Luftforsvarskommandoen.

3 panserdivisjoner (hver med 1 panserbrigade og 2 mekaniserte brigader).

3 mekaniserte infanteridivisjoner.

5 infanteridivisjoner (hver med 2 infanteribrigader).

1 Republikanske Garde-brigade (divisjon).

5 selvstendige panserbrigader.

2 selvstendige mekaniserte brigader.

2 luftlandebrigader.

1 fallskjermbrigade.

6 commando-grupper.

4 artilleribrigader.

2 tunge bombekasterbrigader.

2 bakke-til-bakke raketregimenter (opptil 24 *Scud*).

25 JS-3/T-10 tunge stridsvogner, 1100 T-54/-55, 820 T-62 middelstunge stridsvogner, 30 PT-76 lette stridsvogner; 2500 OT-64, BTR-40/-50P (OT-62)/-60P/-152 pansrede personellkjøretøyer; 100 BMP-76B pansrede kampkjøretøyer; ca. 200 SU-100 og JSU-152 selvdrevne kanoner; 1300 76mm, 100mm, 122mm, 130mm, 152mm, 180mm og 40 203mm kanoner og haubitser; 120mm, 160mm, 240mm bombekastere; 400 122mm, 130mm, 140mm, 240mm rakettkastere; 57mm, 85mm og 100mm panservernkanoner; 900 82mm, 107mm rekylfrie kanoner; *Sagger*, *Snapper*, *Swatter* styrte panservernvåpen; 18 *FROG-7*, *Scud*, *Samlet* bakke-til-bakke raketter; ZSU-23-4, ZSU-57-2 selvdrevne luftvernkanoner; SA-6 og SA-7 bakke-til-luft raketter. (*Swingfire* styrte panservernvåpen er bestilt).¹⁾

Luftforsvarskommandoen (75 000): 200 kampfly.

9 skvadroner med MiG-21MF avskjæringsjagerfly; 360 SA-2, 200 SA-3, 75 SA-6 bakke-til-luft raketter; 2500 20mm, 23mm, 37mm, 40mm, 57mm, 85mm og 100mm luftvernkanoner; rakettradarer omfatter *Fan Song*, *Low Blow*, *Flat Face*, *Straight Flush* og *Long Truck*; kanonradarer omfatter *Fire Can*, *Fire Wheel* og *Whiff*; radarer for tidlig varsling omfatter *Knife Rest* og *Spoon Rest*.¹⁾

Reserver: Ca. 500 000.

Marinen: 17 500.

12 undervannsbåter (6 W- og R-klasse, fhv. sovjetiske).

5 jagere (4 *Skory*, 1 fhv. britisk Z-klasse).

3 eskortefartøyer (fhv. britiske).

12 SO-1 ubåtjagere (fhv. sovjetiske).

8 *Osa*- og 5 *Komar*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

36 motortorpedobåter (6 *Shershen*, 2 4P-6, 6 jugoslaviske).

12 fhv. sovjetiske mine mottiltak skip (6 T-43, 4 *Yurka*, 2 T-301).

16 landgangsfartøyer (10 *Vydra*, 4 MP-SMB-1, 2 *Polocny*).

(3 SRN-6 luftputefartøyer er bestilt).

Reserver: Ca. 15 000.

Luftvåpenet: 30 000; ca. 488 kampfly.¹⁾

25 Tu-16D/G middelstunge bombefly (10 med *Kelt* luft-til-bakke raketter).

25 Il-28 lette bombefly.

30 MiG-23 jagerbombere.

38 *Mirage III* jagerbombere.

120 Su-7 og 50 MiG-17 jagerbombere.

200 MiG-21 avskjæringsjagerfly med *Atoll* luft-til-luft raketter.

90 MiG-15, MiG-21, Su-7, Yak-11/-18, ca. 100 L-29 og 200 *Gomhouria* øvingsfly.

Ca. 40 Il-14 og 30 An-12 middelstunge transportfly.

20 Mi-4, 10 Mi-6, 70 Mi-8, 4 *Sea King* og 24 *Commando* helikoptre.

(44 *Mirage F-1*, 6 *Sea King*, 4 *Commando*, 42 *Gazelle*, 6 C-130 er bestilt).

Paramilitære styrker: Ca. 120 000. Nasjonalgarden 20 000, Grensekorpset 6000, Forsvar og Sikkerhet 60 000, Kystvakten 7000.

¹⁾ Det er mangel på reservedeler til sovjetisk-produsert utstyr.

IRAK

Befolkning: 11 490 000.

Militærtjeneste: 2 år.

Væpnede styrker i alt: 158 000.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 13,4 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975-76: 356 millioner dinarer

(\$ 1 191 mill.).

\$ 1 = 0,299 dinarer (1975),

0,294 dinarer (1974).

Hæren: 140 000.

3 panserdivisjoner (hver med 2 panserbrigader og 1 mekanisert brigade).

2 mekaniserte divisjoner.

4 infanteridivisjoner.

1 mekanisert brigade, Den Republikanske Garde.

1 spesialstyrke-brigade.

1200 T-62, T-54/-55, 90 T-34 middelstunge stridsvogner, 100 PT-76 lette stridsvogner; ca. 1600 pansrede kampkjøretøyer, inkl. BTR-60/-152, BMP-76; 700 75mm, 85mm, 100mm, 120mm, 130mm, 152mm kanoner/haubitser; 50 SU-100, 40 JSU-152 selvdrevne kanoner; 120mm, 160mm bombekastere; rakettkastere; *FROG*, *Scud* bakke-til-bakke raketter; 800 23mm, 37mm, 85mm, 100mm luftvernkanoner; SA-7 bakke-til-luft raketter.

Reserver: 250 000.

Marinen: 3000.

3 SO-1 ubåtjagere.

8 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

12 P-6 torpedobåter.

2 minesveipere.

3 patruljebåter (på under 100 tonn).

Luftvåpenet: 15 000; ca. 299 kampfly.

1 bombeflyskvadron med 9 Tu-16.

1 lett bombeflyskvadron med 10 Il-28.

11 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål: 2 med 40 MiG-23, 3 med 50 Su-7B, 3 med 30 MiG-17, 3 med 50 *Hunter*.

5 avskjæringsjagerskvadroner med 90 MiG-21, 20 MiG-19.

2 transportskvadroner med 12 An-2, 6 An-12, 10 An-24, 2 Tu-124, 13 Il-14 og 2 *Heron*.

7 helikopterskvadroner med 4 Mi-1, 35 Mi-4, 16 Mi-6, 30 Mi-8, 40 *Alouette III*, 9 *Wessex*.

Øvingsfly omfatter 30 MiG-15UTI, *Hunter* T66/T69, Yak-11/-18, L-29, 20 T-52.

SA-2, SA-3 og SA-6 bakke-til-luft raketter.

(L-39 øvingsfly, 20 *Alouette III* helikoptre er bestilt).

Paramilitære styrker: 4800 sikkerhetstropper,

50 000 i Folkehæren.

IRAN

Befolkning: 33 810 000.

Militærtjeneste: 2 år.

Væpnede styrker i alt: 300 000.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 56,8 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976-77: 666 000 millioner rial

(\$ 9 500 mill.).

\$ 1 = 70,1 rial (1976), 66,6 rial (1975).

Hæren: 200 000.

3 panserdivisjoner.

4 infanteridivisjoner.

4 selvstendige brigader (2 infanteri, 1 luftbåren, 1 spesialstyrke).

1 bakke-til-luft rakettbataljon med *HAWK*.

Hærens Luftkommando.

500 *Chieftain*, 400 M-47/-48, 460 M-60A1 middelstunge stridsvogner; ca. 2000 M-113, BTR-50/-60 pansrede personellkjøretøyer; 650 kanoner og haubitser, inkl. 75mm, 330 105mm, 130mm, 100 155mm, 175mm selvdrevne, 203mm, 203mm selvdrevne; 64 M-21 rakettkastere; 106mm rekylfrie kanoner; *ENTAC*, SS-11, SS-12, *TOW* styrte panservernvåpen; 650 23mm (20 selvdrevne), 35mm, 40mm, 57mm (80 selvdrevne) og 85mm luftvernkanoner; *HAWK* bakke-til-luft raketter. (1480 *Chieftain* middelstunge stridsvogner, 250 *Scorpion* lette stridsvogner; *Fox* patruljevogner; *Dragon*, *TOW* styrte panservernvåpen; ZSU-23-4 selvdrevne luftvernkanoner; *Rapier* bakke-til-luft raketter er bestilt).

Fly omfatter 45 Cessna 185, 10 O-2A og 6 Cessna 310.

60 AH-1J, 100 Bell 214A, 20 *Huskie*, 52 AB-205A, 15 CH-47C helikoptre (187 Bell 214A, 142 AH-1J er bestilt).

DEPLOYERING: *Oman:* 3000: 1 brigade, 1 helikopterskvadron; *Syria* (UNDOF): 391.

Reserver: 300 000.

Marinen: 18 500.

3 jagere (1 med *Seacat*, 2 med *Standard* overflate-til-luft raketter).

- 4 fregatter med Mk 2 *Seakiller* overflate-til-overflate raketter og *Seacat* overflate-til-luft raketter.
- 4 korvetter (fhv. amerikanske patruljefregatter).
- 25 patruljebåter (9 under 100 tonn).
- 5 minesveipere (3 kystgående, 2 innenskjærs).
- 2 landgangsskip.
- 2 landgangsfartøyer.
- 2 forsyningsstøtte-skip.
- 8 SRN-6 og 6 *Wellington* BH-7 luftputefartøyer.

Marinens flyvåpen:

- 1 maritim rekognoseringskvadron med 6 P--3F *Orion*.
- 1 helikopterskvadron for anti-ubåt krigføring med 6 S-65A.
- 1 transportbataljon med 5 AB-205A, 14 AB-206A, 6 AB-212, 10 SH-3D helikoptre.
- 3 marineinfanteribataljoner.
(3 *Tang*-klasse undervannsbåter, 6 *Spruance*-klasse jagere, 12 hurtiggående patruljebåter med *Exocet* styrte overflate-til-overflate raketter, 2 landgangsfartøyer, 6 S-5A helikoptre er bestilt).

Luftvåpenet: 81 500; 317 kampfly.

- 10 jagerbomberskvadroner med 32 F-4D, 141 F-4E med *Sidewinder* og *Sparrow* luft-til-luft raketter og *Maverick* luft-til-bakke raketter.
- 10 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 12 F-5A, 100 F-5E.
- 1 jagerskvadron med 15 F-14A *Tomcat*.
- 1 rekognoseringskvadron med 4 RF-4E, 13 RF-5A.
- 4 middelstunge transportkvadroner med 57 C-130E/H.
- 1 tankflyskvadron med 12 Boeing 707, 3 Boeing 747.
- 4 lette transportkvadroner med 18 F-27, 6 C-54, 5 C-47, 7 *Beaver*, 3 *Aero Commander* 690, 4 *Falcon* 20, 30 F-33A/C.
- 10 *Huskie*, 45 AB-205, 70 AB-206A, 5 AB-212, 5 CH-47C, 16 *Super Frelon* helikoptre.
- Øvingsfly omfatter 30 T-41, 9 T-33, T-6, 2 E-3A, 18 F-5B.
- Rapier* og *Tigercat* bakke-til-luft raketter.
(65 F-14A, 36 F-4, 41 F-5E jagerfly; 12 RF-4E rekognoseringsfly; 6 P-3 *Orion* maritime rekognoseringsfly; 12 Boeing 747, 19 *Bonanza*, 2 F-27 transportfly; 22 CH-47, 39 Bell 214C helikoptre; *Blindfire* bakke-til-luft rakett-radar er bestilt).

Paramilitære styrker: 70 000 Gendarmeri-tropper med lette fly og helikoptre; 40 patruljebåter.

ISRAEL

Befolkning: 3 510 000.

Militærtjeneste: Menn 36 måneder, kvinner 24 måneder (kun jøder og drusere; muhammedanere og kristne kan imidlertid tjenestegjøre på frivillig basis). Reservister gjennomgår deretter årlig øving opp til 53/54 års alder for menn, opp til 34 for kvinner.

Væpnede styrker i alt: 158 500, inkl. 123 000 vernepliktige (mobilisering til 400 000 er mulig i løpet av 72 timer).

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 12,1 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976-77: 32 320 millioner israelske pund (£I) (\$ 4 214 mill.).

\$ 1 = £I 7,67 (1976), £I 6,28 (1975).

Hæren: 135 000, inkl. kvinner og 120 000 vernepliktige.

15 panserbrigader.²⁾

9 mekaniserte brigader.²⁾

9 infanteribrigader.²⁾

5 fallskjermbrigader.²⁾

9 artilleribrigader.

2700 middelstunge stridsvogner, inkl. 900 *Centurion*, 600 M-48, 650 M-60, 400 T-54/-55, ca. 150 T-62; 65 PT-76 lette stridsvogner; ca. 3600 pansrede kampkjøretøyer, inkl. AML-60, 15 AML-90, *Ramte* panservogner; ca. 3300 M-2/-3/-113, BRDM, BTR-40/-50P(OT-62)/-60P/-152 pansrede personellkjøretøyer; 500 105mm, L-354, M-109 og 155mm, 60 175mm, en del 203mm selvdrevne haubitser; 450 120mm, 122mm, 130mm og 155mm kanoner/haubitser; *Lance*, *Ze'ev* (*Wolf*) bakke-til-bakke raketter; 122mm, 135mm, 240mm rakettkastere; 900 120mm og 160mm bombekastere (en del selvdrevne); 106mm rekylfrie kanoner; *LAW*, *TOW*, *Cobra*, SS-10/-11, *Sagger* styrte panservernvåpen; ca. 900 20mm, *Vulcan/Chaparral*, 30mm og 40mm luftvernkanoner; *Redeye* bakke-til-luft raketter.

(M-48, M-60 middelstunge stridsvogner; M-113 pansrede personellkjøretøyer; *Dragon*, *TOW* styrte panservernvåpen; *Lance* bakke-til-bakke raketter; *Redeye* bakke-til-luft raketter er bestilt).

²⁾ 11 brigader (5 panser-, 4 infanteri- og 2 fallskjerm-) holdes normalt på fullt styrkenivå; 6 brigader (1 panser-, 4 mekaniserte, 1 fallskjerm-) på mellom 50 prosents og fullt styrkenivå; resten på kadrenivå.

Marinen: 4500, inkl. 1000 vernepliktige; 6000 ved mobilisering.

5 undervannsbåter (3 Type 206, 2 fhv. britiske T-klasse).

6 *Reshef*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Gabriel* styrte overflate-til-overflate raketter.

12 *Saar*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Gabriel* styrte overflate-til-overflate raketter.

2 store patruljebåter og 43 små (på under 100 tonn).

10 landgangsfartøyer (3 på under 100 tonn).

Marine commando-styrker: 300.

(6 *Reshef*-klasse hurtiggeående patruljebåter med styrte raketter og *Harpoon* overflate-til-overflate raketter er bestilt).

Luftvåpenet: 19 000, inkl. 2000 vernepliktige (kun i luftforsvarsenheter); 25 000 ved mobilisering; 543 kampfly.³⁾

9 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål/avskjæringsjagerskvadroner: 6 med 204 F-4E, 3 med 50 *Mirage* III, 33 *Kfir*.

6 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 250 A-4H/N *Skyhawk*.

1 rekognoseringskvadron med 6 RF-4E.

5 Boeing 707, 12 C-97/*Stratocruiser* (inkl. 2 tankfly), 20 *Noratlant*, 10 C-47, 24 C-130E/H, 14 *Arava*, 10 Do-27, 10 Do-28, 9 *Islander* transportfly.

Øvingsfly omfatter 24 TA-4H, 80 *Fouga Magister*, 20 *Beech Queen Air*.

12 *Super Frelon*, 18 CH-54G, 23 AB-205A, 12 CH-3C, 25 UH-1D, 15 S-65, 12 S-61 og 12 *Alouette* II helikoptre.

15 bakke-til-luft rakettbatterier med 90 *HAWK*.

(25 F-15, 35 F-4, 4 E-2C; 8 CH-47 helikoptre; *HAWK* bakke-til-luft raketter er bestilt).

Reserver (alle forsvarsgrener) 450 000.

Paramilitære styrker: 4000 Grensevakter og 5000 *Nahal* milits-tropper.

JORDAN

Befolkning: 2 830 000.

Militærtjeneste: 24 måneder.

Væpnede styrker i alt: 67 900.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 1,3 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 51,0 millioner dinarer

(\$ 155 mill.).

\$ 1 = 0,330 dinarer (1976),

0,309 dinarer (1975).

Hæren: 61 000.

2 panserdivisjoner.

1 mekanisert divisjon.

2 infanteridivisjoner.

4 spesialstyrke-bataljoner.

2 luftvernbrigader.

290 M-47/-48/-60, 200 *Centurion* middelstunge stridsvogner; 100 *Saladin* panservogner; 140 *Ferret* patruljevogner; 320 M-113, 120 *Saracen* pansrede personellkjøretøyer; 110 25-punds, 50 105mm og 155mm haubitser; 16 155mm kanoner; 81mm, 107mm, 120mm bombekastere; 106mm, 120mm rekylfrie kanoner; *TOW* styrte panservernvåpen; 200 M-42 40mm selvdrevne luftvernkanoner.

DEPLOYERING: *Oman:* Ingeniør-detasjement.

Marinen: 250.

12 små patruljefartøyer.

Luftvåpenet: 6650; 66 kampfly.

3 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 48 F-5A/E.

1 avskjæringsjagerskvadron med 18 F-104A.

1 *Falcon* 20, *CASA* 212A *Aviocar*, 2 C-130B, 2 *Dove* transportfly.

3 *Whirlwind* og 18 *Alouette* III helikoptre.

2 F-5B, 6 *Chipmunk*, 1 *Hunter*, 2 F-104B, 6 T-37 og 8 *Bulldog* øvingsfly.

(18 F-5E/B jagerfly for angrep mot bakkemål, 2 C-130B transportfly og 4 S-76 helikoptre er bestilt).

Reserver: 30 000.

Paramilitære styrker: 10 000; 3000 i den Mobile Politistyrke, 7000 i Sivilmilitsen.

KUWAIT

Befolkning: 1 040 000.

Militærtjeneste: 18 måneder.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 11,0 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975: 65,8 millioner dinarer (\$ 230 millioner).

\$ 1 = 0,286 dinarer (1975),

0,291 dinarer (1974).

³⁾ Det er dessuten kampfly i reserve, inkl. 10 *Vautour* lette bombefly, 25 *Mystère* IVA, 25 *Ouran* jagerbombere og 6 *Super Mystère* B2 avskjæringsjagerfly.

Hæren: 8500.

- 1 panserbrigade.
- 2 infanteribrigader.
- 50 Vickers og 50 *Centurion* middelstunge stridsvogner; 90 *Saladin* panservogner, 20 *Ferret* patruljevogner; 130 *Saracen* pansrede personellkjøretøyer; 10 25-punds, 20 AMX 155mm haubitser; SS-11, *Vigilant* styrte panservernvåpen. (165 *Chieftain* stridsvogner; artilleri er bestilt).

Marinen: 200 (Kystvakt).

- 12 innenskjærs patruljebåter.
- 16 patruljefartøyer.
- 3 landgangsfartøyer.

Luftvåpenet: 1000;⁴⁾ 33 kampfly.

- 1 jagerskvadron for angrep mot bakkemål med 4 *Hunter* FGA57, 5 T67.
- 1 avskjæringsjagerskvadron med 10 *Lightning* F53, 2 T55.
- 1 counter insurgency («anti-opprørs») skvadron med 12 BAC-167 *Strikemaster* Mk 83.
- 2 *Caribou*, 1 *Argosy*, 2 Lockheed L-100-20 transportfly.
- 1 helikopterskvadron med 2 AB-204B, 4 AB-205, 2 *Whirlwind*, 20 *Gazelle*, 10 *Puma*.
- 6 Jet Provost T51 øvingsfly (i opplag).
- (20 *Mirage* F-1, 36 A-4M *Skyhawk*, 6 TA-4K; *HAWK* bakke-til-luft raketter er bestilt).

LIBANON

Befolkning: 2 950 000.

Militærtjeneste: 18 måneder i h.t. utvelgelse.

Væpnede styrker i alt: 18 250.⁵⁾

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 3,7 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 327 millioner libanesiske pund (£L) (\$ 123 mill.).

\$ 1 = £L 2,65 (1976), £L 2,26 (1974).

Hæren: 17 000.

- 3 stridsvognsbataljoner.
- 2 oppklaringsbataljoner.
- 9 infanteribataljoner.
- 1 commando-bataljon.
- 4 artilleribataljoner.
- 1 luftvern bataljon.
- 60 *Charioteer* middelstunge stridsvogner, 25 AMX-13, 18 M-41 lette stridsvogner; 100 M-106, M-6, AEC panservogner; 80 M-113, 16 M-59, Panhard pansrede personellkjøretøyer; 6 75mm kanoner; 24 122mm, 20 155mm haubitser; 25 120mm

bombekastere; *ENTAC*, SS-11, 20 *TOW* styrte panservernvåpen; 60 20mm og 30mm, 15 M-42 40mm selvdrevne luftvernkanoner.

Marinen: 250.

- 2 store patruljefartøyer.
- 3 kystgående patruljebåter (ytterligere 3 er bestilt).
- 1 landgangsfartøy.

Luftvåpenet: 100; 27 kampfly.

- 1 jagerskvadron for angrep mot bakkemål med 14 *Hunter* F70 og 2 T66.
- 1 avskjæringsjagerskvadron med 6 *Mirage* IIIEL med R.530 luft-til-luft raketter (4 *Mirage* IIIEL og 1 IIIBL er i opplag).
- 1 helikopterskvadron med 17 *Alouette* II/III, 6 AB-212.
- 10 *Chipmunk*, 8 *Magister*, 3 *Vampire* øvingsfly.
- 1 *Dove* transportfly.
- Noen franske radarer for tidlig varsling/bakkekontroll.
- (6 SA *Bulldog* er bestilt).

Paramilitære styrker: 5000 Gendarmeri-tropper.

LIBYA

Befolkning: 2 550 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Væpnede styrker i alt: 29 700.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 12,2 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975: 60 millioner libyske dinarer (\$ 203 mill.).

\$ 1 = 0,296 dinarer (1975).

Hæren: 22 000.

- 1 panserbrigade.
- 2 mekaniserte infanteribrigader.
- 1 Nasjonalgarde-brigade.
- 1 commando-bataljon.
- 3 artilleribataljoner.
- 2 luftvern bataljoner.
- 200 T-62, 500 T-54/-55, 15 T-34 middelstunge stridsvogner; 100 *Saladin* panservogner; 25 *Ferret* patruljevogner; 220 BTR-40/-50/-60, 110 OT-64, 75 *Cascavel*, 30 *Saracen*, 170 M-113A1

⁴⁾ Ikke medregnet personell som tjenestegjør utenlands.

⁵⁾ De væpnede styrkers enhet, organisasjon og utstyrmessige status er temmelig tvilsomme størrelser, og de tall som oppgis her må behandles med forbehold.

pansrede personellkjøretøyer; 70 122mm, 75 105mm, noen 155mm haubitser; 300 *Vigilant* styrte panservernvåpen; 120 23mm, 57mm, Bofors L40/70 luftvernkanoner; 6 AB-47, 5 AB-206, 4 *Alouette* III helikoptre; noen Cessna O-1 lette fly.

DEPLOYERING *Libanon* (Den Arabiske Fredsbevarende Styrke): 500.

Marinen: 2700.

- 1 fregatt (med *Seacat* overflate-til-luft raketter).
- 1 korvett.
- 3 hurtiggående patruljebåter med SS-12M styrte overflate-til-overflate raketter.
- 11 patruljefartøyer (1 kystgående, 1 med BM-21 rakettkastere).
- 1 forsyningskip.
- (4 hurtiggående patruljebåter med *Otomat* styrte overflate-til-overflate raketter, 10 PR-72 hurtiggående patruljebåter er bestilt).

Luftvåpenet: 5000;⁶⁾ 129 kampfly.⁷⁾

- 2 avskjæringsjagerskvadroner med 30 *Mirage* IIIE.⁷⁾
- 2 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 29 MiG-23.
- 4 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 60 *Mirage* V.⁷⁾
- 1 rekognoseringskvadron med 10 *Mirage* IIIE.⁷⁾
- 8 C-130E, 9 C-47 og 2 *Falcon* ST middelstunge transportfly.
- 10 *Mirage* IIIB, 3 T-33 og 12 *Magister* øvingsfly.
- 13 *Alouette* II/III, 3 AB-47, 9 *Super Frelon*, 12 Mi-8 helikoptre.
- 3 bakke-til-luft rakettregimenter med 60 *Crotale* og 10 batterier med 60 SA-2, SA-3 og SA-6 bakke-til-luft raketter.
- (12 Tu-22 bombefly, 38 *Mirage* F-1A/E avskjæringsjagerfly, *Galeb* øvingsfly er bestilt).

MAROKKO

Befolkning: 17 850 000.

Militærtjeneste: 18 måneder.

Væpnede styrker i alt: 73 000.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 7,9 milliarder.

Forsvarsutgifter 1976: 1 129 millioner dirham (\$ 258 millioner).

\$ 1 = 4,37 dirham (1976), 3,76 dirham (1975).

Hæren: 65 000.

- 1 lett sikkerhetsbrigade.

1 fallskjermbrigade.

5 panserbataljoner.

9 motoriserte infanteribataljoner.

22 infanteribataljoner.

2 bataljoner av den Kongelige Garde.

5 kamelkorps-bataljoner.

3 ørkenkavaleribataljoner.

6 artillerigrupper.

2 ingeniørbataljoner.

50 M-48, 100 T-54 middelstunge stridsvogner, 50 AMX-30, 120 AMX-13 lette stridsvogner; 36 EBR-75, 50 AML-245 og M-8 panservogner; 40 M-3 halvbelte- og 95 OT-62/-64 pansrede personellkjøretøyer, 25 SU-100, 30 AMX-105, 50 M-56 90mm selvdrevne kanoner; 125 76mm, 85mm og 105mm kanoner; 150 75mm og 105mm, 18 M-114 155mm haubitser; 82mm, 120mm bombekastere; 150mm rekylfrie kanoner; *EN-TAC* styrte panservernvåpen; 50 37mm, 40mm og 100mm luftvernkanoner. (100 M-48 middelstunge stridsvogner, *TOW* styrte panservernvåpen er bestilt).

Marinen: 3000, inkl. 500 marineinfanteritropper.

1 fregatt (Kongelig Yacht, med 1 helikopter).

1 kystgående minesveiper.

5 patruljebåter (ytterligere 2 er bestilt).

1 landgangsfartøy.

1 marineinfanteribataljon.

Luftvåpenet: 5000; 59 kampfly.⁸⁾

2 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 24 *Magister*.

2 avskjæringsjagerskvadroner med 19 F-5A og 4 F-5B.

2 transportkvadroner med 10 C-47, 10 C-119G og 6 C-130H.

6 *King Air*, 25 T-6, 25 T-28, 2 SF-260M øvingsfly.

24 AB-205A, 8 AB-206, 5 AB-212, 4 Bell 47G, 4 HH-43B, 4 *Alouette* II, *Gazelle* og 6 *Puma* helikoptre.

(25 *Mirage* F-1, 24 F-5E, 12 C-130H, 12 T-34C; 34 *Puma* helikoptre er bestilt).

Paramilitære styrker: 30 000, inkl. 11 000 i «Sureté Nationale», dvs. «De Nasjonale Sikkerhetsstyrker».

⁶⁾ Inklusive personell som tjenestegjør utenlands.

⁷⁾ En del kan antas å være i opplag.

⁸⁾ En del fly, inkl. 12 MiG-17 jagerfly for angrep mot bakkemål, er i opplag.

SAUDI-ARABIA

Befolkning: 5–6 000 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Væpnede styrker i alt: 51 500.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 24,8 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975–76: 23 700 millioner Saudi riyal (\$ 6 771 mill.).

\$ 1 = 3,50 riyal (1975), 3,54 riyal (1974).

Hæren: 40 000.

1 panserbrigade.

4 infanteribrigader.

1 fallskjermataljon.

1 bataljon av den Kongelige Garde.

3 artilleribataljoner.

6 luftvernataljoner.

10 bakke-til-luft rakettbatterier med *HAWK*.

30 AMX-30, 25 M-47 middelstunge stridsvogner, 60 M-41 lette stridsvogner; 200 AML-60/-90, noen *Staghound* og *Greyhound* panservogner; *Ferret* patruljevogner; 105mm kanoner; 75mm rekylfrie kanoner; SS-11, *Harpon* styrte panservernvåpen; luftvernkanoner; *HAWK* bakke-til-luft raketter. (100 AMX-30, 250 M-60 middelstunge stridsvogner, 250 *Scorpion* lette stridsvogner; AMX-10P pansrede kampkjøretøyer; 250 pansrede personellkjøretøyer; kanoner/haubitser; AMX-30SA selvdrevne luftvernkanoner; *Rapier*, *Chahinn* (*Crotale*) og *HAWK* bakke-til-luft raketter er bestilt).

DEPLOYERING:

Jordan: 1 brigadegruppe.

Syria: 1 brigadegruppe.

Libanon (Den Arabiske Fredsbevarende Styrke): 750.

Marinen: 1500.

3 hurtiggående patruljebåter (2 *Jaguar*-klasse, 1 fhv. Amerikanske Kystvaktkutter).

(6 hurtiggående patruljebåter, 4 mine mottiltak skip, 4 landgangsfartøyer er bestilt).

Luftvåpenet: 10 000; 97 kampfly.

2 jagerbomberskvadroner med 30 F-5E.

2 counter insurgency («anti opprørs»)/øvingsskvadroner med 30 BAC-167.

2 avskjæringsjagerskvadroner med 37 *Lightning* F52/3/4.

2 transportkvadroner med 24 C-130E/H.

2 helikopterskvadroner med 16 AB-206 og 24 AB-205.

Øvrige fly omfatter 1 Boeing 707, 4 KC-130 tankfly; 20 F-5B, 5 *Lightning* T55 øvingsfly; 2 *Falcon* 20 lette transportfly; 12 *Alouette* III, 1 AB-204 helikoptre.

(100 F-5E/F, 38 *Mirage* VES/DS,⁹) 10 KC-130; *Alouette* III er bestilt).

Paramilitære styrker: 20 000 Nasjonalgarde-tropper i regulære og halvregulære bataljoner; 6500 Grensestyrke- og Kystvakt-tropper med 50 små patruljebåter og 8 SRN-6 luftputefartøyer.

SUDAN

Befolkning: 18 200 000.

Militærtjeneste: Frivillig.

Væpnede styrker i alt: 52 600.

Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:

\$ 2,8 milliarder.

Forsvarsutgifter 1975–76: 46 millioner sudanske pund (£S) (\$ 120 mill.).

\$ 1 = £S 0,382 (1975), £S 0,339 (1974).

Hæren: 50 000.

2 panserbrigader.

7 infanteribrigader.

1 fallskjermbrigade.

3 artilleriregimenter.

3 luftvernartilleriregimenter.

1 ingeniørregiment.

20 T-34/85, 60 T-54, 50 T-55 middelstunge stridsvogner; 16 T-62 lette stridsvogner (kinesiske); 50 *Saladin*, 45 *Commando* panservogner; 60 *Ferret* patruljevogner; 50 BTR-50, 60 OT-64, 50 BTR-152, 49 *Saracen* pansrede personellkjøretøyer; 55 25-punds, 40 100mm, 20 105mm, 18 122mm kanoner og haubitser; 30 120mm bombekastere; 30 85mm panservernkanoner; 80 Bofors 40mm, 80 sovejtiske 37mm og 85mm luftvernkanoner.

DEPLOYERING: *Libanon* (Den Arabiske Fredsbevarende Styrke): 750.

Marinen: 600.

7 patruljebåter (fhv. iranske).

6 store, 6 små patruljebåter } (fhv. jugoslaviske).

2 landgangsfartøyer

Luftvåpenet: 2000; 50 kampfly.

1 avskjæringsjagerskvadron med 20 MiG-21.

⁹) Skal antagelig til Egypt.

- 1 jagerskvadron for angrep mot bakkemål med 17 MiG-17 (fhv. kinesiske).
- 5 BAC-145, 8 *Jet Provost* Mk 55 (i opplag).
- 1 transportskvadron med 6 An-12, 5 An-24 og 4 F-27.
- 1 helikopterskvadron med 4 Mi-4 og 10 Mi-8.

Paramilitære styrker: 3500: 500 Nasjonalgarde-, 500 Republikanske Garde-, 2500 Grensevakt-tropper.

SYRIA

Befolkning: 7 600 000.
 Militærtjeneste: 30 måneder.
 Væpnede styrker i alt: 227 000.
 Beregnet bruttonasjonalprodukt 1975:
 \$ 4,7 milliarder.
 Forsvarsutgifter 1976: £Syr 3 690 millioner
 (\$ 1 003 mill.).
 \$ 1 = £Syr 3,68 (1976), £Syr 3,74 (1975).

Hæren: 200 000, inkl. Luftforsvarskommandoen.
 2 panserdivisjoner (hver bestående av 2 panserbrigader og 1 mekanisert brigade).
 3 mekaniserte divisjoner (hver bestående av 1 panserbrigade og 2 mekaniserte brigader).
 3 panserbrigader.
 1 mekanisert brigade.
 3 infanteribrigader.
 2 artilleribrigader.
 5 commando-bataljoner, 3 fallskjermataljoner.
 1 bakke-til-bakke rakettbataljon med *Scud*, 2 bakke-til-bakke rakettbatterier med *FROG*.
 24 bakke-til-luft rakettbatterier med SA-2/3, 14 med SA-6.
 100 T-34, 1400 T-54/-55, 800 T-62 middelstunge stridsvogner, 100 PT-76 lette stridsvogner; 1200 BTR-50/-60, BTR-152 pansrede personellkjøretøyer; 800 122mm, 130mm, 152mm og 180mm kanoner/haubitser; 75 SU-100 selvdrevne kanoner; 140mm, 240mm rakettkastere; *FROG-7*, *Scud* bakke-til-bakke raketter; 120mm, 160mm bombekastere; *Snapper*, *Sagger*, *Swatter* styrte

panservernvåpen; 23mm, 37mm, 57mm, 85mm, 100mm luftvernkanoner; SA-2/-3/-6/-7/-9 bakke-til-luft raketter.

DEPLOYERING: *Libanon:* 13 000 (inkl. 500 i den Arabiske Fredsbevarende Styrke).

Reserver: 100 000.

*Luftforsvarskommandoen.*¹⁰⁾

Bakke-til-luft rakettbatterier, luftvernartilleri, avskjæringsfly og radar.

Marinen: 2000.

6 *Komar*- og 7 *Osa*-klasse hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter.

- 1 T-43-klasse minesveiper.
- 11 torpedobåter (fhv. sovjetiske P-4).
- 1 kystgående patruljefartøy.

Reserver: 2500.

Luftvåpenet: 25 000; ca. 440 kampfly.¹¹⁾

1 skvadron med 10 Il-28 lette bombefly.
 4 skvadroner for angrep mot bakkemål med 80 MiG-17.
 3 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 60 Su-7.
 2 jagerskvadroner for angrep mot bakkemål med 50 MiG-23.
 Ca. 220 MiG-21 avskjæringsjagerfly.
 1 rekognoseringskvadron med 20 MiG-25.¹²⁾
 6 C-47, 8 Il-14, Il-18 og 6 An-12 transportfly.
 Øvingsfly omfatter Yak-11/-18, L-29, MiG-15UTI og 12 MBB 223 *Flamingo*.
 Helikoptre omfatter 4 Mi-2, 8 Mi-4, 35 Mi-8 og 9 Ka-25.
 (15 *Super Frelon* helikoptre er bestilt).

Paramilitære styrker: 9500: 8000 Gendarmeri-tropper; 1500 Ørkengarde-tropper (Grensestyrke).

¹⁰⁾ Underlagt Hærens overkommando, med personellstyrker fra Hæren og Luftvåpenet.

¹¹⁾ En del fly antas å være i opplag.

¹²⁾ Sannsynligvis med sovjetisk bemanning.

CHINA

Kinesisk forsvarspolitik opererer i de to ytterligheter av henholdsvis kjernefysisk avskrekking og «Folkekrig». Den førstnevnte tilsikter å avskrekke strategisk angrep, den sistnevnte – via massemobilisering av landets befolkning – å avskrekke eller slå tilbake enhver konvensjonell landverts invasjon.

Kjernefysiske våpen

I løpet av året som gikk, fortsatte det kinesiske kjernefysiske program langsomt. Det ble gjennomført to kjernefysiske prøvesprengninger, en i oktober 1975 (en underjordisk prøve, nr. to i rekken) og en i januar 1976 (en sprengning over jordoverflaten), hvilket brakte det totale antall opp i atten siden prøvesprengningene startet i 1964. En kjernefysisk styrke er operativ, og i stand til å rekke store deler av Sovjetunionen og Asia. Lagerbeholdningen av våpen, både av fisjons- og fusjonstypen, utgjør sannsynligvis en to-tre hundre stk., og vil kunne øke raskt. Jagerfly vil kunne bli benyttet som taktiske leveringsmidler, og for lengre avstander har man Tu-16 middelstungt bombefly, med en aksjonsradius opp til 3200 km. MRBM med rekkevidde ca. 1000–1100 km er operative, men kan tenkes å utgå og bli erstattet med IRBM, som også nå er operative, med rekkevidde 2400–2800 km. Den kjernefysiske rakettstyrke synes å være under kontroll av Det Annet Artilleri, som tydeligvis er Folkets Friggjøringshærs («People's Liberation Army» – PLA) rakettvåpengren.

En fler-trinns ICBM med rekkevidde 4800–5600 km er blitt utviklet, og en del er blitt deployert. En ICBM som antas å ha en rekkevidde på 12800 km har også vært under utvikling, men vil neppe bli operativ på en del år ennå. Full-rekkevidde utprøving, som ville gjøre det nødvendig med nedslagsfelter i Det indiske Hav eller Stillehavet, er ennå ikke blitt utført, men raketten er blitt vellykket anvendt (og således testet) som utskytningmiddel for satellitter. China har en G-klasse undervannsbåt med utskytningss-

rør for raketter, men later ikke til å ha raketter til den. Samtlige nåværende raketter har flytende brennstoff, men faste drivstoffmidler er under utvikling.

Konvensjonelle styrker

PLA (Folkets Friggjøringshær) er organisert i 11 Militærregioner og inndelt i hoved- og lokalstyrker. Hovedstyrke-divisjonene, som administreres av de Militærregioner hvor de er stasjonert, men er kommandomessig underlagt Ministeriet for det Nasjonale Forsvar, er disponible for operasjoner i en hvilken som helst region, og er bedre utstyrt. Lokalstyrkene, som omfatter Grense-forsvarsavdelinger og Intern-forsvarsavdelinger, er hovedsakelig infanteri, og konsenterer seg om forsvaret av deres egne respektive lokalsamfunn i samarbeid med paramilitære avdelinger.

PLA er hovedsakelig utstyrt og øvet for «Folkekrigen»s operasjonsmiljø, men man satser i økende grad på å utstyre en del av enhetene med moderne våpen. Infanteri-avdelinger utgjør mesteparten av mannskapsstyrkene og utgjør 121 av de 178 Hovedstyrke-divisjoner; der er bare 10 panserdivisjoner. PLA's marine- og luft-komponenter har bare ca. en syvendedel av de totale mannskapsstyrker, sammenlignet med over en tredjedel for de tilsvarende grener i Sovjetunionen, men utstyret, og da i særdeleshet Marinens, gjennomgår en stadig modernisering. PLA er i det vesentlige en defensiv styrke og mangler de fornødne baser og forsyningsstøtter for langvarige militære operasjoner i stor målestokk utenfor China. Den er imidlertid gradvis i ferd med å skaffe seg en utvidet forsyningsmessig kapasitet.

Større våpensystemer omfatter jagerflyene MiG-19 og F-9 (sistnevnte av kinesisk konstruksjon), SA-2 bakke-til-luft raketter, Type 59 middelstunge stridsvogner, Type 60 amfibiestridsvogner, og Type 62 – en lett stridsvogn av kinesisk konstruksjon – samt pansrede personellkjøretøyer. Et visst antall R- og W-klasse dieseldrevne undervannsbåter med

middels rekkevidde blir bygget, likeledes overflate-til-overflate raketkjagere og hurtiggående patruljebåter; en atomdrevne angreps-undervannsbåt (bestykket med konvensjonelle torpedoer) har vært under utprøving i en del år. Mesteparten av det militære utstyr ligger 10–20 år etter i utviklingen, men China har i den senere tid utvist en viss interesse for å skaffe seg vestlig teknologi.

Bilaterale overenskomster

China har en Allians- og Vennskaps-Traktat med Sovjetunionen, undertegnet i 1950 og med 30 års varighet. At denne traktat fremdeles er i kraft, er imidlertid meget lite trolig. Det finnes en gjensidig forsvarsavtale av 1961 med Nord-Korea, samt en avtale om å levere gratis militærhjelp. China har ikke-angrepspakter med Afghanistan, Burma og Kambodsja. Kinesisk militærutstyr og forsyningsstøtte er blitt tilbudt et økende antall land, særlig i Afrika. I de senere år har Albania, Pakistan og Tanzania vært større mottagere av våpen.

CHINA

Befolkning: 850–900 000 000.

Militærtjeneste: Hæren 2–4 år, Luftvåpenet 3–5 år, Marinen 4–6 år.

Regulære styrker i alt: 3 525 000.

Bruttonasjonalprodukt og forsvarsutgifter – se egen anførsel i slutten av dette avsnitt.

Strategiske styrker:

IRBM: 20–30.

MRBM: 30–50.

Fly: Ca. 65 Tu-16 middelstunge bombefly.

Hæren: 3 000 000.

Hovedstyrker:

10 panserdivisjoner.

121 infanteridivisjoner.

3 kavaleridivisjoner.

4 luftbårne divisjoner.

40 artilleridivisjoner (inkl. luftverndivisjoner).

41 jernbane- og anleggs-ingeniørdivisjoner.

Lokalstyrker:

65 infanteridivisjoner.

110 selvstendige regiment.

8000 sovjetiske JS-2 tunge, T-34 og kinesisk-produserte T-59 middelstunge T-60 (PT-76 type) amfibiske og T-62 lette stridsvogner; 3000 panserede personellkjøretøyer; 20 000 kanoner, haubitser og rakettkastere til 152mm, inkl. SU-76, SU-100 og JSU-122 selvdrevet artilleri; 6000 120mm, 160mm bombekastere; 75mm rekylfrie kanoner; 37mm, 57mm, 85mm, 100mm luftvernkanoner.

DEPLOYERING:

China er inndelt i 11 Militærregioner, som igjen er inndelt i Militærdistrikter, vanligvis med to–tre Distrikter i hver Region. Divisjonene er organisert i ca. 40 arméer, hver gjennomgående bestående av 3 infanteridivisjoner, 3 artilleriregimenter og, i enkelte tilfeller, 3 panserregimenter. Hovedstyrke-divisjonene administreres av Militærregionene, men er underlagt sentral kommando.

Fordelingen av enheter, artilleri- og ingeniørenheter ikke medregnet, antas å være som følger:

Nord og Nord-Øst China (Shenyang og Peking Militærregioner):¹⁾ 55 Hovedstyrke-divisjoner, 25 Lokalstyrke-divisjoner, 31 selvstendige regiment.

Nord og Nord-Vest China (Lanchow og Sinkiang Militærregioner): 20 Hovedstyrke-divisjoner, 7 Lokalstyrke-divisjoner, 5 selvstendige regiment.

Øst og Syd-Øst China (Tsinan, Nanking, Foochow og Canton²⁾ Militærregioner): 30 Hovedstyrke-divisjoner, 15 Lokalstyrke-divisjoner, 28 selvstendige regiment.

Sentrale China (Wuhan Militærregion): 15 Hovedstyrke-divisjoner (inkl. 4 luftbårne), 11 Lokalstyrke-divisjoner.

Vest og Syd-Vest China (Chengtu og Kunming Militærregioner): 18 Hovedstyrke-divisjoner, 7 Lokalstyrke-divisjoner, 46 selvstendige regiment.

Marinen: 275 000, inkl. 30 000 i Marinens Luftvåpen og 28 000 marineinfanteritropper.

1 G-klasse undervannsbåt (med utskyttningsrør for ballistiske raketter).³⁾

¹⁾ Tallene omfatter grensetropper med styrke tilsvarende 2–3 divisjoner i hver av disse Militærregioner.

²⁾ Omfatter øya Hainan.

³⁾ China har såvidt vites ingen raketter for denne ubåten. I tillegg finnes en *Han*-klasse ubåt, atomdrevne og bevæpnet med konvensjonelle torpedoer, som har vært under utprøving i noen år.

- 55 flåte-undervannsbåter (34 sovjetiske R-, 21 W-klasse).⁴⁾
- 5 Luta-klasse jagere med *Styx* overflate-til-overflate raketter (flere er under bygging).
- 3 fhv. sovjetiske *Gordy*-klasse jagere med *Styx* overflate-til-overflate raketter.
- 10 eskortejagere (4 *Riga*-type med overflate-til-overflate raketter).
- 15 patrulje-eskortefartøyer.
- 30 ubåtjagere (sovjetisk *Kronstadt*-type).
- 80 *Osa*- og 60 *Komar*-type hurtiggående patruljebåter med *Styx* styrte overflate-til-overflate raketter (flere er under bygging).
- 150 motortorpedobåter (på under 100 tonn).
- 70 hydrofoillbåter (på under 100 tonn).
- 320 motorkanonbåter (*Shanghai*-, *Swatow*-, *Whampoa*-klassene).
- 30 minesveipere (20 sovjetiske T-43 type).
- 35 landgangsskip (fhv. amerikanske).
- 300 fartøyer for kyst- og elfeforsvar (de fleste på under 100 tonn).
- 400 støtteskip.

DEPLOYERING:

- Nordflåten*.⁵⁾ Ca. 150 fartøyer deployert fra munningen av Yalu-elven til Lienyunkang; det er hovedbaser ved Tsingtao, Lushun og Luta.
- Østflåten*.⁵⁾ Ca. 400 fartøyer; deployert fra Lienyunkang til Chaoan Wan; hovedbaser ved Shanghai, Chou Shan og Ta Hsientao.
- Sydflåten*.⁵⁾ Ca. 150 fartøyer; deployert fra Chaoan Wan til den vietnamesiske grense; hovedbaser ved Huangpu, Chanchiang og Yulin.

Marinens luftvåpen: 30 000; ca. 700 landbaserte kampfly, oragnisert i 4 bombefly- og 5 jagerflydivisjoner, inkludert ca. 100 Il-27 torpedoførende og Tu-2 lette bombefly og ca. 500 jagerfly, inkl. MiG-17, MiG-19/F-6 og noen F-9; Be-6 *Madge* maritime rekognoseringsfly; 50 Mi-4 *Hound* helikoptre. Marinens jagerfly er integrert i luftforsvarssystemet.

Luftvåpenet: 250 000, inkl. strategiske styrker og 120 000 luftforsvarspersonell; ca. 4250 kampfly. Ca. 65 Tu-16 og noen Tu-4 middelstunge bombefly. Ca. 300 Il-28 og 100 Tu-2 lette bombefly. Ca. 200 MiG-15, 1500 MiG-17, 2000 MiG-19, 75 MiG-21 og noen F-9 jagerfly organisert i luftdivisjoner og -regimenter. Ca. 400 transportfly med faste vinger, inkl. ca. 200 An-2, Li-2, 50 Il-14 og Il-18, og 300 helikoptre, inkl. Mi-4 og 13 *Super Frelon*. Disse kan evt.

suppleres med ca. 400 fly fra Den Sivile Luftfartsadministrasjon.

Det finnes et luftforsvarssystem med evne til å føre et begrenset forsvar av viktige byområder, industriområder, militære installasjoner og våpenkomplekser. Nærmere 4000 jagerfly fra Marinen og Luftvåpenet er tildelt denne rollen, likeledes flere hundre CSA-1 (SA-2) bakke-til-luft raketter og flere tusen luftvernkanoner.

Paramilitære styrker: Offentlig sikkerhetsstyrke og en sivil milits med forskjellige elementer: Den Væpnede Milits, som teller ca. 5 millioner og er organisert i ca. 75 divisjoner og et ukjent antall regimenter; Bymilitsen, som teller flere millioner; Det Sivile Produksjons- og Anleggskorps, ca. 4 millioner; Den Ordinære og Basismilitsen, som får en del grunnopplæring, men gjennomgående er ubevæpnet.

BRUTTONASJONALPRODUKT OG FORSVARSUTGIFTER

Bruttonasjonalprodukt

Det finnes ingen offisielle kinesiske oppgaver over bruttonasjonalproduktet eller nasjonalinntekten. Vestlige anslag har variert svært meget, og det er vanskelig å velge blant et sprikende utvalg av talloppgaver, som er definert og beregnet på forskjellig vis. For eksempel antydte den kinesiske statsminister et beløp på \$ 120 milliarder i 1970 som bruttoverdien av produksjonen innen industri, transport og jordbruk, men dette er ikke det samme som bruttonasjonalprodukt da det ikke omfatter visse tjenester og sannsynligvis omfatter en del dobbelt-telling. Et anslag som er offentliggjort i *Handbook on the Far East and Australasia 1975-76* har satt nasjonalinntekten, som tilsvarende bruttonasjonalproduktet minus nedskrivninger, til \$ 115 milliarder for 1975. Til sammenligning opererer et nylig foretatt amerikansk anslag med et bruttonasjonalprodukt for 1974 på \$ 223 milliarder ut i fra 1973-priser, hvilket vil si \$ 245 milliarder med 1974-priser.

⁴⁾ Inklusive eldre øvingsfartøyer.

⁵⁾ I originalutgaven av *Militærbalansen* er her brukt benevnelsene «North Sea Fleet», «East Sea Fleet» og «South Fleet». (overs. anm.)

Forsvarsutgifter

China har ikke offentliggjort noen budsjett-tall siden 1960, og det er ingen almen enighet med hensyn til omfanget av de ressurser som anvendes på forsvaret. De beregninger som har vært foretatt, er bare spekulative. De forente staters Rustningskontroll- og Ned-

rustnings-Organ («Arms Control and Disarmament Agency» – ACDA) har nylig beregnet utgiftene for 1974 til \$ 17 milliarder. Observatører i De forente stater har imidlertid registrert en nivåreduksjon med hensyn til de kinesiske våpenanskaffelser mellom 1971 og 1974; en reduksjon som for den største delen inntraff i 1972.

Sammenligning av forsvarsutgifter 1972—1976.

Land	Millioner \$				\$ pr. capita				Som prosentandel av de statlige utgifter a)				Som prosentandel av bruttonasjonalproduktet b)			
	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976
<i>Warszawa-pakten c)</i>																
Bulgaria	352	403	457	438	41	46	52	50	6,3	6,0	6,0	6,0	2,4	2,5	2,7	2,7
Tsjekkoslovakia	1 564	1 602	1 706	1 805	107	109	116	121	7,4	7,0	7,3	(-)	3,8	4,0	3,8	3,8
Øst-Tyskland	2 218	2 373	2 550	2 729	129	138	148	158	8,9	8,6	7,9	7,8	5,1	5,4	5,4	5,5
Ungarn	442	477	506	551	42	46	48	52	4,2	3,7	3,5	3,6	2,5	2,3	2,4	2,4
Polen	1 718	1 832	2 011	2 252	51	54	59	66	8,4	7,2	7,0	7,0	3,3	3,2	3,0	3,1
Romania	577	626	707	757	28	30	33	35	4,7	4,1	3,7	4,0	1,9	1,7	1,7	1,7
Sovjet-Unionen d)	88 000	109 000	124 000	(-)	352	432	490	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
	-92 000	-113 000			-368	-447									- 11-13 %	
<i>NATO e)</i>																
Belgia	1 360	1 506	1 971	2 013	139	153	200	204	10,2	9,8	10,0	10,2	2,8	2,7	2,8	3,0
Storbritannia	9 033	10 041	11 118	10 734	161	179	198	190	12,9	12,9	11,6	11,0	5,2	4,9	5,1	4,9
Canada	2 417	2 944	2 965	3 231	109	131	130	140	12,0	14,3	11,9	10,0	2,2	2,0	2,1	2,2
Danmark	625	741	939	861	125	147	185	168	7,6	7,4	7,3	7,4	2,4	2,1	2,2	2,2
Frankrike	9 818	9 970	13 984	12 857	189	190	264	241	18,3	20,3	20,2	20,6	3,7	3,5	3,6	3,9
Vest-Tyskland *)	13 295	13 923	16 142	15 220	215	224	259	242	26,2	26,7	24,4	23,5	3,4	3,4	3,6	3,7
Hellas	664	807	1 435	1 249	74	90	159	138	21,7	25,2	25,5	26,0	4,6	4,1	4,0	6,9
Italia	4 131	4 415	4 700	3 821	75	80	84	68	10,1	11,0	9,7	8,6	3,1	3,0	2,9	2,6
Luxembourg	17	19	22	23	49	56	65	68	3,5	3,5	3,0	2,9	0,9	0,8	0,9	1,1
Nederland	2 102	2 406	2 978	2 825	157	178	218	205	11,9	12,2	11,0	9,8	3,4	3,3	3,4	3,6
Norge	669	723	929	902	169	181	232	223	9,4	8,5	8,2	7,6	3,3	3,2	3,1	3,1
Portugal	734	1 000	1 088	748	80	114	124	85	34,2	47,3	35,2	(-)	6,9	6,2	6,6	6,0
Tyrkia	892	1 173	2 200	2 800	23	30	55	70	21,1	19,2	26,6	29,4	4,2	4,1	3,7	9,0
De forente stater	78 472	85 906	88 893	102 691	372	405	417	477	29,2	26,5	23,8	26,0	6,7	6,1	6,1	5,9

Øvrige Europa

Østerrike	295	323	410	433	39	43	54	57	3,6	3,7	3,7	3,7	1,0	0,9	0,9	1,0
Irland	85	98 f)	128	134	28	32	41	43	2,9	3,9	4,3	4,3	1,3	1,2	1,4	1,6
Finland	255	313	388	364	55	67	83	77	5,5	5,3	5,0	4,8	1,5	1,4	1,4	1,4
Spania	1 162	1 372	1 701	1 766	33	39	48	49	14,0	14,1	14,5	15,2	1,9	1,9	1,9	1,8
Sverige	2 012	1 903	2 483	2 418	246	233	303	294	11,4	10,3	10,5	9,6	3,7	3,7	3,4	3,4
Sveits	808	832	1 047	1 221	124	126	160	184	20,1	19,2	19,3	19,1	1,9	1,8	1,8	1,8
Jugoslavia g)	1 045	1 295	1 705	1 798	50	61	80	84	48,1	49,5	49,9	40,9	4,8	5,3	5,1	5,6

Midt-Østen &
Middelhavsområdet

Algerie g)	146	221	285	312	9	14	17	18	5,3	6,2	4,7	5,5	1,7	1,7	1,8	(-)
Egypt	2 757	4 071	6 103	4 859	77	111	163	128	34,4	26,8	42,0	(-)	19,9	31,0	22,8	(-)
Iran g)	2 096	5 550	8 800	9 500	67	172	268	281	23,7	27,1	24,9	21,4	7,0	7,0	14,0	17,4
Irak	837	2 701	1 191	(-)	80	251	107	(-)	17,9	59,4	43,7	(-)	7,2	9,8	18,7	(-)
Israel	3 644	3 869	3 552	4 214	1 146	1 173	1 045	1 201	60,4	51,0	50,1	56,7	20,3	40,8	31,8	35,9
Jordan	147	142	155	155	58	54	57	55	31,6	26,6	22,0	19,4	16,0	16,4	12,1	12,2
Libya	145	169	203	(-)	67	72	83	(-)	18,5	16,1	13,7	(-)	2,6	2,3	1,4	1,7
Marokko	196	190	224	258	12	11	13	15	11,5	8,6	4,5	6,0	3,2	3,5	3,0	2,8
Saudi-Arabia	1 478	1 808	6 771	(-)	267	329	1 153	(-)	23,7	25,6	20,0	(-)	19,2	17,9	7,3	(-)
Sudan	114	118	120	(-)	7	7	7	(-)	18,6	14,9	15,1	(-)	5,2	4,6	4,3	(-)
Syria g)	405	452	706	1 003	59	64	96	132	44,1	24,5	25,3	22,3	9,0	16,0	11,0	15,1

Inkl. hjelp til Vest-Berlin:

16 012	16 668	19 540	18 758	259	268	313	299	31,6	28,8	29,2	28,9	4,1	4,1	4,3	4,4
--------	--------	--------	--------	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----

a) Denne oppstillingen er foretatt for å vise utviklingstendenser for de enkelte land; forskjeller med hensyn til omfanget av den statlige sektor gjør det uholdbart å foreta internasjonale sammenligninger.

b) Basert på de respektive lokale myntenheter. Hvor offisielle oppgaver mangler, er bruttonasjonalproduktet anslagsvis beregnet.

c) Dette avsnittet er ikke direkte sammenlignbart med de øvrige. Vanskeligheten med hensyn til å beregne brukbare omregningskursen gjør omregningen til dollar upresis. Beregningene av bruttonasjonalprodukt er ut i fra faktoromkostninger (markedspriser for SSSR's vedkommende).

d) Se side 9 (dvs. avsnittet om Sovjetunionen).

e) Forsvarsutgifter basert på NATO-definisjoner, men en del 1976-tall er beregnet ut i fra nasjonalt definerte data. Taloppgaver fra 1974 er fremdeles provisoriske, og avspeiler i avtagende grad inflasjon.

f) Oppgave kun for ni måneder.

g) Det såkalte «Gross domestic product» (GDP) i henhold til markedspriser, ikke bruttonasjonalproduktet.

NB:

Hvor data ikke har vært tilgjengelige, er dette angitt ved markeringen (-) i vedkommende rubrikk. (overs. ann.)

Den militærstrategiske balanse mellom NATO og Warszawa-pakten

Enhver vurdering av den militære balanse mellom NATO og Warszawa-pakten innebærer sammenligning av både mannskaps- og materiell-styrker, betraktninger vedrørende kvalitative karakteristika, slike faktorer som geografiske fortrinn, deployering, trening og forsyningsstøtte, samt forskjeller med hensyn til doktrine og filosofi. Vurderingen må foretas i sammenheng med den strategiske kjernefysiske balanse og den relative styrke av de to siders sjøstridskrefter.

Visse faktorer i denne sammenligningen er av særlig interesse. Av diverse grunner må Sovjetunionen antas å ha, innenfor eller nær «operasjonsteateret», styrker som i høy grad avspeiler denne stats doktrine og strategi; på den annen side har NATO – bundet som denne organisasjon er av en multinasjonal politisk prosess og av et offentlig press som ikke eksisterer i Sovjetunionen – hatt en tendens til å gå på akkord med hensyn til de militære krav. Selv om Warszawa-paktens materiellutstyr nok ofte er NATO's underlegent kvalitativt, så er Warszawa-paktens utstyr i motsetning til NATO's standardisert. For NATO's vedkommende gjør det seg således gjeldende begrensninger med hensyn til inter-operabilitet (dvs. evnen til å operere sammen) og følgelig også med hensyn til fleksibilitet. NATO har visse sterke sider, så som de taktiske luftstyrkenes slagkraft, men det er lite dybde i NATO's sentralområde, noe som medfører forsvarsproblemer. På den annen side har også Warszawa-pakten sine sårbare sider, spesielt på forsyningsiden; dessuten kan det være en del tvil når det gjelder noen av medlemsstatenes politiske pålitelighet og verdien av deres styrker.

Den vurdering som presenteres i det etterfølgende, bør derfor først og fremst betraktes som en kvantitativ pekepinn, da det på en såvidt begrenset plass som her er vanskelig å vurdere kvalitative faktorer og fastslå deres relevans. Vurderingen er rent militær, og således én-dimensjonal. Hva mer er, en hvil-

ken som helst statisk jevnføring av styrker som står overfor hverandre, kan bare gi begrenset innsikt i hva som eventuelt kan skje under de dynamiske betingelser som gjelder i en konfliktsituasjon. De to sider er ikke underlagt de samme militære krav: Sovjetstyrkene er beregnet for å spille en offensiv rolle, NATO-styrkene er beregnet for forsvar, for å skape i det minste en rimelig grad av tvil på sovjetisk side med hensyn til muligheten av en rask suksess gjennom et konvensjonelt angrep og med hensyn til de kjernefysiske konsekvenser som måtte følge. Den herværende presentasjon må nødvendigvis overforenkles noe som i sakens natur er et meget sammensatt problem, og som ikke så lett lar seg underkaste en analyse.

De respektive karakteristika ved den militære balanse er av sentral betydning for enhver betraktning vedrørende problematikken omkring MFR («Mutual Forces Reductions»: dvs. «Gjensidige Styrke-Reduksjoner»), men det geografiske område som man tar for seg i MFR-forhandlingene, dekker bare en del av NATO-området. Et avsnitt ved slutten av den herværende vurdering betoner visse faktorer vedrørende MFR.

Land- og luftstridskrefter

NATO's tre hoved-underkommandoer, henholdsvis for det nordlige, det sentrale og det sydlige Europa, synes ved første øyekast å gi et bekvemt grunnlag for å foreta en direkte jevnføring med de motstående styrker fra Warszawa-pakten, men visse problemer gjør seg her gjeldende. Den nord-europeiske kommando dekker ikke bare Norge, men også Østersjø-området, innbefattet Danmark, Schleswig-Holstein og innløpene til Østersjøen. Det er ikke mulig å foreta nøyaktige vurderinger med hensyn til de sovjetiske eller Warszawa-pakt-enheter som eventuelt ville bli satt inn i Østersjø-avsnittet snarere enn mot NATO's Sentraleuropeiske kommando,

Disponible landstridskrefter i fredstid (divisjonsekvivalenter) <i>c)</i>	Nordlige og sentrale Europa <i>a)</i>			Sydlige Europa <i>b)</i>		
	NATO	Warszawapakten	(derav SSSR)	NATO	Warszawapakten	(derav SSSR)
Pansrede	11	31	19	6	6	3
Infanteri, mekanisert og luftbårent	18	36	21	35	27	7

da det både i landstyrkene og luftstyrkene er tilstede en høy grad av fleksibilitet som muliggjør begge eventualiteter. For Warszawa-pakten utgjør denne sektoren en sammenhengende front, skjønt adskillige sovjetiske divisjoner er, som vi skal komme tilbake til senere i denne drøftelsen, utvilsomt rettet mot Norge. Det nordlige og det sentrale Europa er derfor oppført under ett i de tabeller som følger. Syd-Europa er oppført separat.

Landstridsenheter

Et tradisjonelt sammenligningsgrunnlag er det antall kampdivisjoner som de to sider har (vist i ovenstående tabell). Dette er i seg selv ikke på langt nær noen adekvat målestokk, for ikke bare varierer divisjonene sterkt med hensyn til organisasjon, størrelse og utstyr, men det er dessuten mange kampavdelinger som danner oppsetninger utenfor divisjonsstrukturene. Som en grov indikasjon på de respektive frontlinje-kompressurer på bakken i fredstid, har en telling av divisjoner en viss nytte, når dette blir sett i sammenheng med de forskjellige tabeller som presenteres i det følgende. Det kan imidlertid være villedende å legge altfor megen vekt på divisjonstallene.

Greske styrker er tatt med i tabellen. Franske enheter er ikke; hvis de ble inkludert ville dette medføre ytterligere to divisjoner i NATO's totalantall.^{d)} Selv om disse divisjonene er stasjonert i Tyskland og det har vært en del felles planlegning sammen med militære NATO-sjefer, er disse divisjonene ikke avsett som bidrag til NATO. De er ikke tildelt noen operasjonssektor, og det er langt fra full enighet om under hvilken militær strategi de eventuelt vil bli benyttet. Alle

de dertil egnede styrker fra Warszawa-pakten er inkludert, enskjønt den militære verdi av noen av dem turde være tvilsom av politiske grunner, avhengig av omstendighetene. Dette motvirkes ved at NATO har den fordel i Sentralavsnittet at mesteparten av NATO's slagkraft er i Vest-Tyskland, hvor den behøves, mens en tredjedel av de her angitte sovjetiske divisjoner befinner seg et stykke unna, i SSSR's vestlige militærdistrikter. Oppgavene for Nord- og Sentral-Europa viser derfor det som fra et NATO-synspunkt er situasjonen på sitt verste, mens oppgavene for Syd-Europa viser situasjonen i det mest flatterende lys, som det påpekes nedenunder.

Tabellen tilslører en markant ubalanse i Nord-Norge. I Norge er det bare norske styr-

a) Omfatter på NATO-siden de kommandoer som sjefene for AFCENT og AFNORTH har ansvaret for (se s. 21). Frankrike er ikke medregnet, heller ikke noen allierte landstridskrefter i Portugal eller Storbritannia. På Warszawapakt-siden er medregnet den kommando som paktens Øverstkommanderende har ansvaret for, unntatt Bulgarias, Ungarns og Romanias væpnede styrker; visse sovjetiske avdelinger som normalt er stasjonert i det vestlige SSSR samt slike styrker som eventuelt vil bli satt inn i de østersjøiske og norske operasjonsområder, er imidlertid inkludert.

b) Omfatter på NATO-siden de italienske, greske og tyrkiske landstyrker (inkl. i asiatiske del av Tyrkia), samt slike amerikanske og britiske avdelinger som eventuelt vil bli satt inn i Middelhavs-operasjonsteateret, og, på Warszawapakt-siden, Bulgarias, Ungarns og Romanias landstridskrefter samt sovjetiske avdelinger, normalt stasjonert i Ungarn og det sydvestlige SSSR, som eventuelt vil bli satt inn i Middelhavs-operasjonsteateret.

c) Divisjoner, brigader og lignende enheter, regnet sammen på basis av forholdstallet tre brigader pr. divisjon.

d) Disse er de to divisjoner som er stasjonert i Forbundsrepublikken Tyskland. Der er ytterligere syv i Frankrike, utenfor NATO's område. Franske divisjoner er imidlertid i ferd med å reorganiseres.

ker, og én brigade-gruppe er stasjonert i nord. Det er sterke sovjetiske styrker – ca. to divisjoner og én marineinfanteribrigade – på Kola-halvøya, og minst fem divisjoner i Leningrad militærdistrikt, samt enda flere enheter lengre syd i Østersjø-statene. Skjønt mange av disse enhetene kan være tiltenkt andre oppgaver, er det klart at store styrker kunne bli satt inn mot Norge (og også mot Danmark) og kunne bli forsterket raskt. Den sovjetiske sjømilitære styrke innen regionen er massiv, og sjømakt, innbefattet amfibiekapasitet, er et viktig element i den militære, og i særdeleshet den regionale, balanse. Det svære misforholdet retter søkelyset mot problemet med å forsvare Nord-Norge mot overraskelses-angrep. For å motvirke denne vanskelige stilling har man utformet et selvforsvars-system, basert på et sterkt Heimevern og rask mobilisering, for å trekke maksimal fordel av landets ulendte terreng og de dårlige vei- og jernbanekommunikasjoner. Det er imidlertid på det rene at forsvar mot et angrep av noen størrelse avhenger av hurtig assistanse, innbefattet sjømilitær støtte, utenfra.

Ytterligere to skjevheter er verd å bemerke. Den første er at alle de italienske landstridskrefter som er oppført i tabellen under «Sydlige Europa», er stasjonert i Italia og er således et stykke unna de potensielle konfrontasjonsområder såvel i det sydøstlige som det sentrale avsnitt. Den annen skjevhet, som er en levning fra de første etterkrigsårs okkupasjonszoner, er en noe uhensiktsmessig deployering i NATO's Sentral-europeiske kommando: De velutstyrte og sterke amerikanske enheter er stasjonert i den sydlige sektor, et område som for det meste er geo-

grafisk begunstiget hva forsvarsmuligheter angår. På de nord-tyske sletter, hvor adkomstveiene til de allierte hovedsteder går og hvor det er liten dybde og få hindre av vesentlig betydning, er derimot styrkene tildels mindre slagkraftige. (Dette deployeringsmønster gjør også at de amerikanske styrker er avhengig av nord-syd-gående forsyningskommunikasjonslinjer, siden de ikke lenger kan benytte fransk territorium). I krigstid ville man kunne bli nødt til å foreta sidevise styrke-forflytninger, og mer spesielt ville forsterkninger måtte sendes til det avsnitt hvor behovet for dem måtte være størst, snarere enn til de eksisterende nasjonale sektorer. Å lempe på denne uhensiktsmessige deployering ville i fredstid falle meget kostbart og bl.a. reise forlegnings- og forsyningsproblemer. En delvis oppretting av forholdet vil imidlertid bli foretatt i og med stasjoneringen av de to ekstra amerikanske brigader (se s. 2) i den nordlige sektor. Dette har dessuten den fordel at det vil lette forsterkning av sektoren med amerikanske tropper i en krisesituasjon.

Mannskapsstyrker

En jevnføring av de mannskapsstyrker som inngår i de frontlinjekampenheter som er deployert under normale omstendigheter i fredstid (til forskjell fra de totale mannskapsstyrker, som omtales senere) utfyller bildet ytterligere. Tallene som presenteres gjenspeiler de foran nevnte variasjoner i divisjonsoppsetningene, men omfatter også kamptropper i forband over divisjonsnivå samt det personell som direkte støtter dem. Tallene tar også underbemanning med i regningen – mange NATO- og Warszawapakt-

	Nordlige og Sentrale Europa <i>a)</i>			Sydlige Europa <i>b)</i>		
	NATO	Warszawapakten	(derav SSSR)	NATO	Warszawapakten	(derav SSSR)
Disponible kamp- og direkte støtte-tropper (i tusen)	635	910	620	540	395	155

a) og *b)* Se tilsvarende noter til foregående tabell.

divisjoner blir i fredstid holdt på langt under full styrke. De oppgaver som er beregnet på dette grunnlag, og som bare kan være rent tilnærmelsesvis, gir oss foranstående jevnføring.

Tallene omfatter ikke franske styrker; hvis de som er stasjonert i Tyskland regnes med, ville NATO's antall for nordlige og sentrale Europa bli øket med kanskje 50 000. Som foran omfatter tallene imidlertid også her Hellas.

Tabellen avslører fremdeles en markert overvekt for Warszawa-pakten i det nordlige og sentrale Europa (med forbehold for hvilken verdi som tør tillegges styrkene fra de øst-europeiske land). Tabellen omfatter naturligvis ikke personellet i de amerikanske dobbelt-baserte brigader, fordi dette personell ikke er fysisk tilstede i Europa. Den omfatter imidlertid på Warszawa-paktens side ca. 183 000 tropper som inngår i, eller i direkte støtte for, divisjoner i det vestlige militærdistrikter i Sovjetunionen, siden disse enhetene åpenbart er beregnet for operasjoner i Sentral-Europa, selv om de befinner seg i en viss avstand i tid og rom fra det aktuelle område.

I det sydlige Europa er tallene i NATO's fordel, men tabellen tilslører det forhold at styrkene står vidt adskilt, med italienske tropper deployert i en meget anseelig avstand fra henholdsvis Hellas' og Tyrkias.

Forsterkninger

Fremføringen av forsterkninger til operasjons-teateret samt mobilisering av førstelinjes reserver er forhold som i vesentlig henseende ville endre de talloppgaver som er anført i det foregående. Det er i virkeligheten sterke begrensninger forbundet med å jevnføre de rene fredstids-styrkeforhold. I en krise eller konfliktsituasjon er det den totale styrke med stridende personell som kan settes inn, som med tiden blir den viktigste styrkeforholdsindikator. Det er imidlertid store vanskeligheter forbundet med å foreta en numerisk sammenligning av eventuelle andre faktorer enn antallet av de potensielt tilgjengelige forsterkninger, da det er så mange variabler og ukjente størrelser som påvirker

det tempo hvormed forsterkninger og reserver kunne eller ville bli deployert operativt.

Implisitt i NATO's forsvarsplaner ligger det begrep som benevnes «politisk varslings-tid»: At det vil være et tilstrekkelig forvarsel om et mulig angrep til at man vil være i stand til å øke styrkenes beredskapsgrad, til å sette inn forsterkninger og til å iverksette mobilisering. Dette forutsetter selvfølgelig villigheten – på begge sider – til å sette inn forsterkninger i en krisesituasjon, og samtidig risikere å øke spenningen ved å gjøre dette. Fordelen vil her generelt være hos angriperen, som kan starte mobiliseringen først, håpe på å holde sine hensikter tilslørt, og endelig oppnå en viss grad av taktisk overraskelse. Angriperen kan velge sitt angrepspunkt, og bygge opp en betydelig lokal styrkeovervekt. Forsvareren vil formodentlig starte langsommere, og vil måtte holde seg på vakt på alle punkter.

NATO-styrkene ville bli bygget opp fra to kilder: Henholdsvis mobilisering av reserver for å øke styrken eller antallet av eksisterende enheter, samt forflytning inn i operasjonsteateret av aktive hær-enheter som i fredstid er stasjonert annetsteds.

Den potensielt raskeste styrkeoppbygging av noen størrelse, ville være fra mobiliseringen av reserver i Europa, noe som ville skje i løpet av et tidsrom på noen ganske få dager. Dette gjelder spesielt Tyskland, hvor reservene ville bringe avdelingene opp i krigsberedt styrke (men ikke øke deres antall) og mobilisere Territorialhæren på ca. 500 000 mann, beregnet på å bistå med lokalforsvaret. Også andre europeiske nasjoner ville kunne bruke mobiliserte reserver til å styrke sine avdelinger, og i enkelte tilfeller til å forsterke dem med tilleggs-avdelinger. Enheter fra utenfor det umiddelbart berørte område ville komme fra Canada, Storbritannia, Belgia, Nederland og muligens Frankrike, men først og fremst fra De forente stater.

I De forente stater er det to divisjoner samt et pansret kavaleriregiment; alle med sitt utstyr lagret i Tyskland. Disse avdelingenes personell ville kunne forflyttes meget

	Divisjoner			Selvstendige brigader/ regimenter			Marineinfanteri
	Pans- rede	Mekani- serte	Øvrige	Pans- rede	Mekani- serte	Øvrige	Divisjoner
<i>Aktive styrker</i>							
De forente stater <i>e)</i> ..	2	2	5	—	1	1	2
Belgia	—	—	—	—	1	1	—
Storbritannia <i>f)</i>	—	—	1	—	—	4	—
Canada	—	—	—	—	—	2	—
Tyskland	—	—	—	—	—	—	—
Nederland	—	—	—	1	4	4	—
Frankrike	—	3	1	—	—	—	—
I alt	2	5	7	1	6	8	2
<i>Reservestyrker g)</i>							
De forente stater	2	1	5	3	6	12	1
Belgia	—	—	—	1	1	—	—
Storbritannia	—	—	—	—	—	—	—
Canada	—	—	—	—	—	—	—
Tyskland	—	—	—	—	—	6 <i>h)</i>	—
Nederland	—	—	—	—	—	1	—
I alt	2	1	6	3	7	20	1
Samlede totalantall ..	4	6	13	4	13	28	3

raskt, ved bruk av den meget anselige lufttransport-kapasitet. (En brigade fra hver av de to nevnte divisjoner vil med det første bli fredstids-stasjonert i Tyskland). I De forente stater er det videre minst 7 divisjoner til (hvorav noen med tungt materiell) samt adskillige brigader, som også ville være disponible for bruk i Europa. Selv om disse ville kunne være disponible på et meget tidlig tidspunkt, ville imidlertid en stor del av utstyret måtte transporteres sjøveien. Det samme ville være tilfellet for de 8 divisjonene og de ca. 18 brigadene i Nasjonalgarden; disse kunne nominelt være i kampberedskap kanskje fem uker etter mobilisering, men ville muligens behøve ytterligere en del trening (noe som også turde gjelde de sovjetiske reserver). Ovenstående tabell oppsummerer de enheter som NATO-landene ville ha til rådighet med hensyn til å skaffe reserver til det kritiske sentral-avsnitt.

Warszawa-paktens forsterkningsplaner følger et mønster som er temmelig annerledes. Det er et stort antall sovjetiske divi-

sjoner, men de er satt opp på tre forskjellige bemanningsnivåer, og de andre Warszawa-pakt-enhetene på to nivåer (se henholdsvis s. 10 og s. 14). Forsterkning avhenger av å få fylt opp disse divisjonene gjennom mobilisering samt å få ført frem noen divisjoner fra Sovjetunionen. Alle de sovjetiske divisjoner som er stasjonert i Øst-Tyskland, Polen og Tsjekkoslovakia, er i Kategori 1 og ville således ikke trenge noe særlig forsterkninger, men enkelte av de øst-europeiske lands divisjoner i sentral-avsnittet er satt opp på et lavere bemanningsnivå. De divisjoner i Sovjetunionen som ville rykke frem først, ville være dem som står i den vestlige del av landet, og av disse er normalt opptil en

e) Inklusive lette divisjoner (infanteri og luftbårne).

f) Skal innen 1979 reduseres til én hær-brigade

g) Noen land, i særdeleshel Storbritannia, Canada, Nederland og Frankrike, kan ha planer om å mobilisere en del avdelinger av bataljons størrelse i tillegg til de enheter som her er oppført.

h) Disse er Hjemmeforsvars-grupper av brigade-størrelse, som evt. ville kunne ha begrensede defensive kamp-oppgaver.

tredjedel i Kategori 1. Med mer tid og risiko ville forsterkningsdivisjoner også kunne bli deployert fra så langt borte som den kinesisk-sovjetiske grense. Det totale antall

samt beredskapsgraden av de sovjetiske og øst-europeiske divisjoner (som man vil erindre er mindre enn NATO's) er vist i følgende tabell:

	Panserdivisjoner			Mekaniserte divisjoner			Øvrige divisjoner			Selvstendige brigader		
	Kategori			Kategori			Kategori			Kategori		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Tsjekkoslovakia	5	–	–	3	2	–	–	–	–	1	–	–
Øst-Tyskland	2	–	–	4	–	–	–	–	–	–	–	–
Polen	5	–	–	6	2	–	2	–	–	–	–	–
Sovjetiske divisjoner												
I ovennevnte område	14	–	–	13	–	–	–	–	–	–	–	–
Andre steder i) . .	13	12	11	29	32	37	2	4	1	–	–	–
Sovjetiske i alt	27	12	11	42	32	37	2	4	1	–	–	–

Såvidt man kan bedømme vil i særdeleshet Sovjetunionens mobilisering kunne foregå meget raskt, og det er blitt anslått at de 27 sovjetiske divisjoner i Øst-Europa vil kunne økes til over 80 i løpet av noen få uker – dersom mobiliseringen foregikk uten hindringer. Denne forutsetning ville selvfølgelig ikke kunne tas for gitt. Hvis fiendtlighetene allerede var begynt, ville forflytninger pr. jernbane og vei kunne stanses og styrkeoppbyggingen vesentlig forsinkes. Ikke desto mindre har Sovjetunionen – en europeisk makt som opererer på indre linjer – geografiske fordeler og skulle i de første ukene være i stand til å føre frem forsterkninger med tungt utstyr hurtigere over land enn De forente stater skulle kunne klare sjøveien. Dessuten ville man på sovjetisk side også kunne foreta tunge luftverts forflytninger. Amerikanernes evne til i løpet av få dager å overføre ad luftveien personellstyrkene tilhørende de dobbelt-baserte brigadene, er blitt demonstrert under øvelser. Med hensyn til de to divisjonene som har sitt utstyr i Tyskland, ville lufttransporten av personellet dreie seg om ytterligere en uke eller så. Liksom hva tilfellet er med hensyn til de sovjetiske styrker ville dette avhenge av at bevegelsene fikk foregå uhindret, av at man hadde trygghet i luftrommet og sikre fly-

plasser å gå ned på. Rask utflyvning fra flyplassene turde være vanskelig når kamphandlinger først var begynt. Økningen av de stridende avdelingers mannskapsstyrker ville kunne finne sted hurtig, både fra De forente stater og fra de europeiske NATO-land, men det virkelige problem for en rask oppbygging av kampdivisjoner ligger i den tidsforsinkelse som uunngåelig vil gjøre seg gjeldende for de amerikanske oppfølgingsenheter, som er avhengig av å transportere sitt tunge våpenmaterieell sjøveien, vil kunne bli klare for å settes inn i operasjonene.

En rimelig oppsummering av innledningsstillingen med hensyn til forsterkninger, tør være at Warszawa-pakten har en nærmest iboende evne til å gjennomføre en raskere oppbygning av sine enheter i de første ukene, spesielt hvis denne part kan oppnå en lokal overraskelses-fordel, og har videre et stort personell-grunnlag å trekke på; at NATO kan svare med en tilsvarende oppbygging bare dersom NATO har – og benytter seg av – tilstrekkelig varslingstid; at takten i den etterfølgende oppbygging av enheter også

i) Her iberegnet fire divisjoner av Kategori 1 stasjonert i Ungarn, samt en del divisjoner som muligens evt. vil forsterke det syd-europeiske avsnitt snarere enn sentralavsnittet. Sovjetisk marineinfanteri er ikke medregnet.

favoriserer Warszawa-pakten med mindre krisen utvikler seg langsomt nok til at man rekker å sette inn forsterkningene fullt ut; i sistnevnte fall kunne Vesten med tiden komme i en betraktelig mer fordelaktig posisjon. De allierte land, inklusive Frankrike, holder et noe større antall tropper under våpen enn Warszawa-pakten. For Hær/Marineinfanteri-styrker er tallene (i tusen): NATO 2 877; Warszawa-pakten 2 645. Sovjetunionen har dessuten en stor andel av sine styrker stasjonert langs grensen mot China. Det er åpenbart at de sovjetiske planer vil legge vesentlig vekt på å utnytte en hurtig styrkeoppbygging, og at NATO's planer tilsvarende vil legge vekt på å ha tilstrekkelige stående styrker til å møte ethvert angrep og på å forsterke disse styrkene i god tid.

Utstyr

I en jevnføring av utstyret er det særlig ett forhold som springer en i øynene: Warszawa-pakten er nesten utelukkende utstyrt med sovjetisk materiell eller materiell hvor konstruksjonen er av sovjetisk opprinnelse. Pakkens styrker har dermed fordelene av den fleksibilitet, den øvingsmessige forenkling samt den økonomi som standardisering medfører. NATO-styrkene har et bredt typespektrum av alt fra våpensystemer til kjøretøyer, og følgelig en tilsvarende duplisering med hensyn til forsyningssystemer, samt visse vanskeligheter når det gjelder interoperabilitet. NATO-styrkene har imidlertid mange våpen som er kvalitativt overlegne. De relative styrkeforhold er:

	Nordlige og Sentrale Europa			Sydlige Europa		
	NATO	Warszawa-pakten	(derav SSSR)	NATO	Warszawa-pakten	(derav SSSR)
Hoved-stridsvogner i operativ tjeneste i fredstid j)	7 000	19 000	11 000	4 000	7 500	2 750

I de ovenstående taloppgaver er franske styrker ikke iberegnet. Hvis de to divisjoner som er stasjonert i Tyskland ble tatt med i regnskapet, ville 325 stridsvogner komme i tillegg til det totalantall som er oppgitt for NATO; hvis de tre divisjonene i det østlige Frankrike ble tatt med, ville ytterligere 485 komme i tillegg.

Man vil se at i det nordlige og sentrale Europa har NATO litt over tredjeparten så mange operative stridsvogner som hva Warszawa-pakten har, skjønt NATO-stridsvognene jevnt over er kvalitativt overlegne (dog kanskje ikke i sammenligning med T-72, som nå i stadig økende grad settes i operativ tjeneste i sovjet-styrkene).^{k)} Denne tallmessige svakhet med hensyn til stridsvogner (og med hensyn til andre pansrede kampkjøretøyer, hvor sovjet-styrkene er særlig vel utstyrt) avspeiler NATO's essensielt defensive rolle og blir i noen utstrekning oppveiet av en overlegenhet med hensyn til tunge panser-

vern våpen; et felt hvor nye raketter som nå raskt tas i bruk i NATO-styrkene, ville kunne gi forsvaret en stadig økende slagkraft. NATO har sannsynligvis også mer effektive luftbårne panservernvåpen, plasert i jagerfly og helikoptre.

Warszawa-pakten er også betydelig sterkere når det gjelder konvensjonelt artilleri i det nordlige og sentrale Europa: Om man teller middelstunge og tunge feltkanoner,

j) Disse er stridsvogner som inngår i enheter, eller som er øremerket for bruk for de dobbelt-baserte enheter eller for øyeblikkelig-forsterknings-enheter (ca. 500). De omfatter ikke stridsvogner i reserve, eller mindre lagre av stridsvogner beregnet på å erstatte slike som blir skadet eller ødelagt. For sistnevnte kategoris vedkommende har NATO trolig noe slikt som 2000 stridsvogner i Europa. Også i Warszawa-paktens område er der stridsvogner i reserve, men antallene er vanskelig å fastslå. Den totale stridsvognbeholdning er imidlertid betraktelig høyere enn de totalantall som inngår i enheter, og som er oppført i tabellen.

k) Den sovjetiske stridsvognproduksjon er høy; ca. 1000 T-72 er blitt bygget i de siste to år.

bombekastere og rakettkastere som inngår i enhetene, har NATO ca. 2700 stk. mens Warszawa-pakten totalt har 5600. I det sydlige Europa er situasjonen omvendt idet NATO har 3500 mot Warszawa-paktens 2700, men ca. en tredjedel av NATO's er riktignok i Italia. Denne manglende balanse oppveies delvis av NATO-ammunisjonens høyere effekt og av NATO-styrkenes større forsyningsmessige evne med hensyn til vedvarende å opprettholde en høyere ildgivningstakt, noe som springer ut av en mye høyere transportkapasitet. De sovjetiske styrker er imidlertid nå i ferd med å forbedre sine forsyningsystemer, spesielt innen enhetene, og nye selvdrevne kanoner er i ferd med å erstatte de eldre tauede modeller. Også NATO moderniserer sitt artilleri, og har på dette området oppnådd en viss grad av standardisering. Mer spesielt er NATO i ferd med å utvikle et presisjonsstyrt prosjekttil som vil kunne gi artilleriet bl. a. en sterkt forbedret panservern-evne.

Forsynings-siden (Logistikk)

NATO har et lite fleksibelt forsyningsystem, som nesten fullstendig er basert på nasjonale forsyningslinjer med lite sentral koordinering. NATO kan nå ikke benytte fransk territorium, og har mange kommunikasjonslinjer som går i nord-syd retning nær det fremskutte deployeringsområde. Enkelte av NATO-landene er dessuten dårlig utstyrt med forsyninger for vedvarende strid, uten at det dermed er gitt at Warszawa-pakt-landene er bedre stillet i så måte.

Fly

Hvis NATO's landstrids-enheter skal være i stand til å utnytte den mobilitet som de besitter såvel om dagen som om natten, må de ha en større grad av flystøtte over slagmarken enn de nå har. Slik støtte blir besørget ved en kombinasjon av hurtigvirkende varslings- og kommunikasjonsystemer, jagerfly og luftvernåpnen for forsvar av nøkkelområder eller til bruk for fremskutte tropper. I antall fly er NATO underlegen, men

NATO har imidlertid en forholdsvis høyere andel fler-formåls fly med høy ytelseevne over hele oppdrags-spekteret, spesielt hva angår rekkevidde, nyttelast og allværskapabilitet. I særdeleshet kan en anelig styrke settes inn når det gjelder angrepsrollen mot bakke-mål. Mange Warszawa-pakt-fly er temmelig aldersstegne, og konstruert fortrinnsvis for luftforsvar, men begge parter er i ferd med å modernisere sine beholdninger. Sovjetunionen er i ferd med å ta i bruk nye jagerfly for angrep mot bakke-mål og dessuten, for første gang, jagerfly konstruert spesielt for «deep strike»*) og avvissing¹⁾. Også NATO er i ferd med å sette mange typer nye jagerfly i tjeneste. Spesielt de amerikanske styrker i Europa kan nå formodes å ha disponibelt meget avanserte luft-leverte våpen, så som laserstyrte bomber og andre presisjonsstyrte våpen. De to respektive siders luftstridskrefter har imidlertid fremdeles nokså forskjellige roller: Lang rekkevidde og høy nyttelast har vært lavere prioritert i Warszawa-pakten. NATO har opprettholdt en langdistanse-, «deep strike» taktisk fly-kapabilitet; Sovjetunionen har valgt å bygge opp en MRBM- (dvs. mellomdistanserakett) -styrke som, under visse omstendigheter, ville kunne utføre analoge oppdrag om enn ikke i den konvensjonelle fase av noe slag. For sistnevnte formål har man konstruert de nye jagerfly.

Warszawa-pakten nyter fordelene av å ha indre kommunikasjonslinjer, noe som letter kommando- og kontroll-funksjonene samt forsyningstjenesten. Warszawa-pakten har en relativt høy kapabilitet med hensyn til å operere fra spredtliggende naturlige flyplasser som betjenes av mobile systemer. Man har her også langt flere flyplasser med dekningsrom og den store fordelene av standardi-

*) «Deep strike» vil si å foreta angrep mot mål dypt inne bak fiendens linjer. (overs. anm.)

¹⁾ Det opplyses at de nyeste versjoner av MiG-23 *Flogger*, S-17/-20 *Fitter* og Su-19 *Fencer* har betraktelig forbedret evne m.h.t. rekkevidde, nyttelast, flyvningssegenskaper og elektroniske mottiltak. Dette kan muligens være på bekostning av totalantall i fremtiden, idet det har vært en økning på ca. 1300 taktiske fly i Warszawa-pakten i løpet av de siste syv år eller så.

Taktiske fly i operativ tjeneste	Nordlige og Sentrale Europa <i>m)</i>			Sydlige Europa		
	NATO	Warszawa-pakten	(derav SSSR)	NATO	Warszawa-pakten	(derav SSSR)
Lette bombefly	185	225	200	–	50	50
Jagerfly for angrep mot bakkemål	1 250	1 375	950	450	250	100
Avskjæringsjagerfly	375	2 050	950	275	700	200
Rekognoseringsfly	275	550	400	150	100	50

sert bakkestøtte-materiell som følger av at man bare har sovjetisk-konstruerte fly. Disse faktorene medfører større fleksibilitet enn hva NATO, med dets store variasjonsbredde i fly og støttemateriell, har. NATO lider under den ulempe at man har altfor få flyplasser, som derfor vil ha lett for å kunne bli overfylte; dessuten har det gått langsomt med byggingen av dekningsrom. NATO er utvilsomt fremdeles den overlegne part når det gjelder avansert materiell, men dette teknologiske forsprang er i ferd med å svinne hen etter hvert som de nyere sovjetiske fly, som er meget avanserte, blir tatt i bruk. NATO-luftmannskapenes kapabilitet (de har gjennomgående et høyere skolerings- og øvingsmessig nivå, og har et større antall timer i luften) samt flyenes større allsidighet, gir operativ styrke, og kvaliteten av vestlig teknologi er slik at bakkekontrollutstyret samt det luftbårne kontrollutstyr utvilsomt er overlegent i forhold til Warszawa-paktens. NATO har en ytterligere fordel i det at man har disponibelt flere fly «i bakhånden» til forsterkninger. Siden skvadroner raskt kan forflyttes, kunne NATO's foran beskrevne tallmessige underlegenhet eventuelt hurtig bli snudd om til overlegenhet forutsatt at nok flyplasser var disponible. Eksempelvis er den totale amerikanske beholdning av taktiske fly (bortsett fra trenings- og hjemmeluftforsvarsfly) 5000 stk., og i tillegg kommer også andre allierte fly; for Sovjetunionen er det tilsvarende tall 4500.

Sovjetunionen har alltid lagt stor vekt på luftforsvar. Dette fremgår ikke bare av det store antall avskjæringsjagerfly oppført i tabellen, men av styrken av dets deployering

av bakke-til-luft raketter og luftvernartilleri både i Sovjetunionen og i avdelinger i felten. Disse forsvarsverker ville utgjøre store problemer for NATO's angrepsfly, idet store anstrengelser ville måtte settes inn for forsvars- overvinnelse. NATO's territorium og styrker er langt dårligere forsynt med luftforsvarsverker, men store summer satses nå på nye systemer av mange slag, både høyt- og lavtgående, raketter og artilleri.

Operasjonsteaterets kjernefysiske våpen

Det har vært sagt at NATO har ca. 7000 kjernefysiske stridshoder, men dette antall er utvilsomt endret i og med at våpensystemer er blitt modernisert og om-deployert. Stridshodene kan benyttes i en rekke forskjellige leveringsmidler (i alt over 3000 stk.): Henholdsvis fly, kortdistanseraketter og visse typer

m) Det område som her dekkes er noe større enn det som er tatt med for bakke-styrkenes vedkommende, som beskrevet i note *a)*. Mange fly har langdistansekapabilitet og kan i alle tilfeller om-deployeres meget raskt. Følgelig omfatter talloppgavene her de angjeldende britiske og amerikanske fly i Storbritannia, amerikanske fly i Spania og sovjetiske fly i det vestlige SSSR. De omfatter imidlertid ikke de amerikanske dobbelt-baserte skvadroner, som ville ha betydd ytterligere ca. 100 fly av jager-type i tillegg til de samlede NATO-tall, ei heller de franske skvadroner med ytterligere kanskje 400 jagerfly. Den amerikanske marines hangarskip-baserte fly er utelatt, men det gjelder også det sovjetiske luftvåpens middels-rekkende bombefly som eventuelt vil kunne operere i en taktisk rolle.

artilleri.ⁿ⁾ (En oppregning av disse leveringsmidlene finnes i den internasjonale utgaven av *Militærbalansen 1976–1977* – overs. anm.). Det finnes også kjernefysiske miner. Effekten varierer, men er jevnt over av en størrelsesorden av noen få kilotonn. De bakkebaserte rakettutskytningsramper samt kanoner inngår i enheter ned til divisjonsnivå og blir betjent både av amerikanske og allierte tropper, men i sistnevnte tilfeller er stridshodene under «dobbel-nøkkel»-kontroll. Antallet sovjetiske stridshoder er sannsynligvis ca. 3500 stk., som likeledes leveres med såvel fly som rakett-systemer. De sovjetiske stridshoder antas gjennomsnittlig å være noe større enn NATO's, og leveringsmidlene, både på bakken og i luften, påtagelig mindre nøyaktige. Sovjetisk doktrine har beskjeftiget seg mer med område-mål enn med presisjon (og synes også å overveie bruken av utskytningsramper for levering av kjemiske våpen).

Begge sider har evne til å levere taktiske våpen fra utenfor operasjonsteateret. Sovjetunionen har en stor middelstung bombeflystyrke, som utstyres med *Backfire*; fly fra Det langtrekkende luftvåpen og Marinens luftvåpen; IRBM og MRBM, inklusive den nye SS-X-20; samt aerodynamiske raketter på undervannsbåter og overflateskip. NATO har jagerfly på hangarskip og på flyplasser i Storbritannia, og vil kunne bruke SLBM for visse taktiske roller. En del av leveringsmidlene, men ikke stridshodene, er i hendene på ikke-sovjetiske Warszawa-pakt-styrker.

Denne jevnføring av kjernefysiske stridshoder må imidlertid ikke betraktes i helt det samme lys som de forutgående jevnføringer av konvensjonelle våpen-systemer, da den strategiske doktrine på NATO-siden ikke er, og kan heller ikke være, basert på bruk av slike våpen i en såvidt stor målestokk. De antall som foreligger ble i sin tid akkumulert med henblikk på iverksettelsen av en tidligere, overveiende kjernefysisk strategi, og en beholdning av denne størrelse tjener nå hovedsakelig til at man vil kunne ha et bredt spektrum av valgmuligheter med hensyn til våpen, effekt og leveringssystem i tilfelle av

at man måtte overveie kontrollert eskalering. Et moment som imidlertid springer frem av jevnføringen, er at Sovjetunionen har evnen til å iverksette en kjernefysisk offensiv på slagmarken i massiv målestokk om det så måtte velge, eller å besvare en hvilken som helst NATO-eskalering med stort sett tilsvarende mottiltaks-muligheter, dog med mindre evne til å begrense medfølgende skadevirkninger.

Endringer over tid

De jevnføringer som er gjort i det foregående, gir et bilde som ikke avviker så svært meget fra for noen år siden, men over en lengre periode kan virkningene av små og langsomme endringer bli markerte, og balansen kan forrykkes. I 1962 utgjorde de amerikanske land-, sjø- og luftstridskrefter i Europa i alt 434 000 mann; nå er tallet omkring 300 000. Det var 26 sovjetiske divisjoner i Øst-Europa i 1967, nå er det 31. Det numeriske mønster opp gjennom årene har hittil utvist en gradvis dreining i Øst-blokkens favør, mens NATO har basert seg på å kunne oppveie dette gjennom en kvalitativ overlegenhet som dog på visse områder står i fare for å svinne hen. I fremtiden kan det imidlertid hende at innføring av nye våpensystemer, spesielt presisjonsstyrte våpen samt panservern- og luftvernraketter, vil redusere Warszawa-paktens overvekt i antall stridsvogner og fly.

ⁿ⁾ Disse kjernefysiske våpen er gjennomgående konstruert for bruk mot mål innenfor kampfområdet eller direkte i sammenheng med manøvreringen av de kjempende styrker – altså det som kalles «taktisk» bruk. De 7000 stridshoder omfatter imidlertid også et anseelig antall som føres av slike fly som F-4 og F-104, og som eventuelt vil kunne leveres mot mål utenfor kampfområdet eller uten i sammenheng med manøvreringen av de kjempende styrker, og således bli satt i «strategisk» bruk. Det vil uvegerlig være en viss overlappning når fly- eller rakett-leveringsmidler som kan benyttes til å levere både konvensjonelle og kjernefysiske stridshoder, blir beskrevet som henholdsvis «taktiske» eller «strategiske». Totalantallet 7000 omfatter også kjernefysiske stridshoder for visse luftforsvars-raketter og kjernefysiske miner.

Oppsummering

Det vil fremgå av analysen i det foregående at balansen mellom NATO og Warszawa-pakten ikke kan måles kun ved en jevnføring av mannskapsstyrker, kampenheter eller utstyr. For det første har Warszawa-pakten numerisk overlegenhet i enkelte henseender og NATO i andre, og man har ingen fullt ut tilfredsstillende måte å sammenligne disse asymmetriske fortrinn på. For det andre vil kvalitative faktorer som ikke kan reduseres til tall, så som trening, moral, lederskap, taktisk initiativ og geografiske posisjoner, kunne vise seg å spille en dominerende rolle under krigføring. Som oppsummering kan imidlertid tre iakttagelser gjøres gjeldende:

For det første er den totale balanse slik at militær aggresjon vil synes lite fristende. Forsvarssystemene er av slik en størrelse og av en slik kvalitet at et hvilket som helst forsøk på å slå hull i dem ville kreve at det ble satt inn et større angrep. Konsekvensene for en angriper ville være uberegnelige, og faremomentene, innbefattet risikoen for kjernefysisk opptrapping, påbyr forsiktighet. Heller ikke kan operasjonsteateret sees isolert: Også den strategiske sentralbalanse og de maritime styrker (ikke minst fordi disse er berørt med hensyn til å holde sjørutene åpne for forsterkninger og forsyninger, og p.g.a. deres åpenbare rolle i nord og i Middelhavet) spiller en livsviktig rolle i regnestykket.

For det annet har NATO lagt vekt på kvalitet, særlig med hensyn til utstyr og trening, for å motvirke underlegenhet i antall, men dette forsprang står i fare for å tæres opp. Ny teknologi har styrket forsvaret, men den vil bli stadig mer kostbar i fremtiden. Hvis Vestens forsvarsbudsjetter ikke opprettholdes på et høyere nivå enn det nåværende og personellomkostningene fortsetter å stige, vil Warszawa-pakten kunne bli i stand til å kjøpe mer av de nye systemene enn NATO. De sovjetiske militærutgifter, i realbeløp, har i mange år vært jevnt stigende. Ennvidere kan teknologi ikke påregnes fullt ut å kunne oppveie kvantitative fordeler.

For det tredje, mens det nok kan sies at det pr. idag alt i alt foreligger en balanse-

situasjon, så synes Warszawa-pakten å være mer tilfreds med denne enn NATO. Det er NATO som søker å endre den antallsmessige balanse via MFR-drøftelsene mens Warszawa-pakten søker å bibeholde det eksisterende fordelingsforhold.

Gjensidige styrkereduksjoner (MFR)

Forhandlinger vedrørende gjensidige reduksjoner av styrker og rustninger samt ledsagende tiltak i Sentral-Europa («mutual reduction of forces and armaments and associated measures in Central Europe»)^{o)} har pågått siden 30. oktober 1973. «Sentral-Europa» var ikke definert i det kommuniké som man ble enige om etter de forberedende rådslagninger, men drøftelsene har dreiet seg om styrker og rustninger i Polen, Tsjekkoslovakia, Øst-Tyskland, Vest-Tyskland, Nederland, Belgia og Luxembourg (det såkalte «NATO Guidelines Area», eller NGA). Frankrike deltar ikke i drøftelsene, så dets styrker holdes formodentlig utenfor (unntatt kanskje, under visse omstendigheter, de to divisjonene i Tyskland). Det samme gjelder hvilke som helst sovjetiske eller NATO-tropper som ikke er stasjonert i det ovenfor beskrevne område. Styrker stasjonert i Berlin under fire-makts jurisdiksjon vil trolig ikke *per se* bli omfattet av drøftelsene, men ville utvilsomt bli medregnet når det gjelder totale øvre styrketall-grenser.

Siden det aktuelle område er mer begrenset enn det området som vi stort sett har befattet oss med i den foreliggende vurdering, og siden samlet personellstyrke snarere enn den kampmessige styrke er en hovedmålestokk, er nedenstående tabell satt opp for å vise basis-tallene som NATO's forhandlere må ha brukt som utgangspunkt. Talloppgavene for personellstyrkene er oppført med antall tusen. Tallene for stridsvogner gjelder de som inngår i enheter, og omfatter ikke reserve-beholdninger.

^{o)} Den fulle forkortelse for disse forhandlingene er MUREFAAMCE, men MFR («mutual force reductions») er her brukt av bekvemmelighets-hensyn.

NATO	Personellstyrker		Utstyr		Warszawa- pakten	Personellstyrker		Utstyr	
	Land- styrker	Luft- styrker	Strids- vogner	Fly		Land- styrker	Luft- styrker	Strids- vogner	Fly
De forente stater	189	41	2 500	260	Sovjetunionen	455	60	7 900	7 300
Storbritannia	55	9	650	130	Tsjekkoslovakia	135	45	2 900	450
Canada	3	2	30	50	Øst-Tyskland	105	36	1 700	400
Belgia	64	20	325	140	Polen	204	63	3 200	850
Tyskland	345	117	2 400	580					
Nederland	78	21	525	160					
	734	210	6 430	1 320					
Frankrike	58		325						
Tilsammen	792	210	6 755	1 320	Tilsammen	899	204	15 700	3 000

Hver av de to sider fremsatte innledningsvise forslag. NATO foreslo reduksjoner i to faser. Den første fase ville medføre en 15 prosents nedskjæring av amerikanske og sovjetiske landstyrker innen området (NGA), dvs. en reduksjon på 29 000 amerikanske og 68 000 sovjetiske tropper. I den annen fase ville alle landstridskrefter fra henholdsvis NATO og Warszawa-pakten bli redusert til en felles øvre grense på 700 000, hvilket ville innebære ytterligere nedskjæringer, henholdsvis med 70 000 på NATO's og 130 000 på Warszawa-paktens side. En grunn til å foreslå at nedskjæringen skulle starte med landstridskreftene, er utvilsomt at dette ville kunne være et relativt enkelt foretagende, fri for de innfløkte sider ved sammenligninger av våpen, og således lettere å enes om rent analytisk. Forslaget sprang også ut av NATO's bekymring over de sovjetiske landstridskreftenes styrke, spesielt med hensyn til stridsvognsdivisjoner. Det tok åpenbart ikke hensyn til den kjensgjerning at taktiske luft- og landstridskrefter militært sett må betraktes som et kombinert hele, med hver av komponentene avhengig av hverandre. En slik tilnærming kompliseres likevel noe ved det forhold at noen land har bakke-til-luft styrker i sine hærorganisasjoner mens de hos andre inngår i luftvåpenet.

Warszawa-paktens forslag dekket både land- og luftstridskrefter i området, og forutsatte nedskjæringer i alle de nasjonale styrke-kontingenter, ikke bare De forente

stater og Sovjetunionens. Disse nedskjæringene skulle foregå i tre stadier; En innledningsvis reduksjon på 20 000 på hver side innen 1975; en reduksjon nummer to på 5 prosent innen 1976; og en tredje og siste reduksjon på 10 prosent innen 1977, hvilket ville resultere i at de gjenværende Warszawa-pakt-styrker ville være vesentlig større enn NATO's. Warszawa-paktens forhandlere foreslo også at flyene i området skulle omfattes av MFR (se ovenstående tabell), likeledes kjernevåpenstyrker.

NATO tilbød derefter, i desember 1975, et alternativt forslag – å trekke tilbake 1000 taktiske atomstridshoder, sammen med 54 F-4 fly med kjernefysisk evne samt 36 *Pershing* bakke-til-bakke raketter, pluss de 29 000 amerikanske tropper, til gjengjeld for en tilbaketrekking av 68 000 sovjetiske landstridstropper og 1700 middelstunge stridsvogner. NATO modifiserte også sitt standpunkt med hensyn til luftstridskrefter og tilbød å inkludere dem (men ikke andre fly enn dem som inngikk i forslaget vedrørende kjernefysiske våpen) innen den felles øvre grense. Dette ville gi en øvre grense på 900 000 for land- og luftstridskrefter, og innen denne totalramme en grense på 700 000 for landstridskrefter. De øvre grenser skulle være kollektive rammer, uten spesifiserte øvre grenser for de respektive enkelte land. Warszawa-paktens synspunkt her var at man skulle bli enige om grenser for de enkelte land, og pakten fastholdt påny sitt syn om at reduk-

sjonene måtte være like i antall og ikke asymmetriske. I februar 1976 fremla Warszawa-pakten en ny plan som tillot at de innledende nedskjæringer kun skulle gjøres av Sovjetunionen og De forente stater, men som krevet at alle land med styrker innen området (NGA) skulle forplikte seg til, før noen styrkereduksjoner skulle iverksettes, å foreta nedskjæringer i 1977–78. Nedskjæringene skulle være i henhold til like prosentsetser, det skulle være øvre grenser for hvert enkelt land, og i mellomtiden skulle styrkenivåene «fryses» fast. NATO's reaksjon var å holde

fast ved motstanden mot prinsippet om like store prosentvise reduksjoner, å presse på for en overenskomst som ville medføre en felles øvre grense, samt igjen å be Warszawa-pakten om å fremskaffe data om dens styrker, for derved å bidra til at det kunne gjøres fremskritt i forhandlingene. En del data vedrørende land- og luftstridskreftene ble derpå, i juni 1976, fremlagt fra Warszawa-paktens side. Det later til at de oppgitte tall var noe lavere enn dem som er presentert i tabellen ovenfor.

Styrkeforholdet i Nord-Europa

Innledning

Det er naturlig å begrense en vurdering av de militære styrkeforhold i Nord-Europa til det geografiske område som faller innenfor NATOs Nordkommando, og det motsvarende område av Warszawapakten. NATOs Nordkommando (Northern European Command) omfatter Norge, Danmark og delstaten Schleswig-Holstein i Forbundsrepublikken Tyskland. Innenfor Warszawapakten (WP) ligger Leningrad og Det baltiske militærdistrikt i Sovjetunionen, Polen og Den tyske demokratiske republikk innenfor interesseområdet. Videre faller Sverige, Finland og Østersjøen innenfor denne avgrensning av Det Nord-Europeiske område.

Nordområdet og særlig Skandinavias militær-strategiske betydning ligger i dets geografiske plassering på den korteste veg mellom supermaktene, og fordi området gir muligheter for å kontrollere passasjene mellom henholdsvis Østersjøen – Nordsjøen og Barentshavet – Norskehavet.

I løpet av de senere år har Sovjetunionen bygget ut Kolahalvøya økonomisk og militært. Her finnes basene til Nordflåten, som omfatter ca 180 undervannsfartøyer og 60 større overflatefartøyer. Ca. 51 eller over 70 % av de strategiske rakettubåter, som inngår i den kjernefysiske balanse med USA, har sine baser på Kola. Det må også antas at en stor del av Nordflåtens overflatefartøyer, fly og øvrige undervannsbåter har til oppgave å sikre disse strategiske undervannsbåter, og å motvirke NATOs tilsvarende. De øvrige Sovjetiske undervannsbåter er en trusel mot de sjøverts forbindelser mellom NATO-landene, og herunder mulighetene for å føre inn forsterkninger til Nordflanken av NATO i en krigssituasjon. Nord-flåten har også innvirkning på den lokale balanse i nord ved at den kan gjennomføre landgangsoperasjoner med marineinfanteri. Hvor langt vest slike operasjoner kan gjennomføres er avhengig av mulighetene for luftforsvar og sikring mot NATOs sjøstridskrefter. I Østersjøen

har Sovjet og de øvrige WP medlemmer betydelige sjøstridskrefter, men disse er øyensynlig beregnet for å oppnå og opprettholde kontroll over Østersjøen, med den betydelige maritime base og reparasjonskapasitet som finnes her.

Som følge av utviklingen er de strategisk viktigste områder i Nord-Europa konsentrert i Nord-Norge, den nordligste del av Finland og Kolahalvøya samt Østersjøutløpene. Begge disse viktige områder kan gi Sovjetunionen strategiske fordeler med sikte på å øke beskyttelsen for deres baser, sikre transitt for sjøstridskrefter til vestlige farvann og å understøtte sjø- og landoperasjoner mot vest. For NATO har området særlig betydning for overvåkning og varsling, og for å motvirke sovjetiske operasjoner med sjø- og luftstridskrefter i vestlige farvann.

Styrkeforholdene og de potensielle militære operasjoner i området kan ikke betraktes isolert. Både for NATO og Warszawapakten vil evnen til å overføre styrker fra andre områder spille en stor rolle for gjennomføring av offensive operasjoner, og for å forsterke forsvaret av eget territorium. Den militære balanse i Nord-Europa er altså ikke bare avhengig av de aktuelle styrkeforhold innen området, men også hvilke overførings- og forsterkningsmuligheter som foreligger på begge sider.

Nord-Norge/Kola-området

Hovedparten av Norges stående styrker er plassert i Nord-Norge. De omfatter en redusert infanteribataljon (ca 450 mann) i Sør-Varanger og en bataljonsgruppe (ca 1000 mann) i Porsanger samt en brigade (ca 5000 mann) i Troms. Dessuten er det en Lett luftvern bataljon med et stående batteri (L 70) på Bardufoss, Andøya og Bodø flystasjoner. På Bardufoss flystasjon er det også en stående stridsvogneskadron, og Andøya og Bodø flystasjoner har hver en stående stridsvogntropp og et geværkompani som inngår i kuppforsvaret. Luftforsvaret omfatter en skvadron

med avskjæringsjagere (C-104), en skvadron med maritime angrepsfly (CF-104), en maritim rekognoseringseskvadron (P-3B), en helikopterskvadron (HU-1B) for samvirke med landstridskreftene og et detasjement av fotorekognoseringsfly (RF-5). Dessuten deployeres ytterligere jagerbombeskvadroner (F-5) til flyplassene i Nord-Norge til uregelmessige tider. Kystartilleriet har i alt 15 fort, minestasjoner og torpedobatterier som sperer de viktigste innseilings-leder fra Ofoten til Lyngen, hvorav ca halvparten er beredskapsoppsatt til enhver tid. For øvrig er en stor del av de operative undervannsbåter og TKRBer deployert til Nord-Norge til enhver tid, hvor de inngår i invasjonforsvaret.

På Kolahalvøya er det to fullt oppsatte motoriserte infanteridivisjoner, en i området mellom Petsjenga og Murmansk, og en lenger sør mellom Alakurti og Kandalaksja. Dessuten er et marineinfanteriregiment forlagt i Petsjengaområdet. I den sydlige del av Leningrad militærdistrikt er det ytterligere seks motoriserte infanteridivisjoner, samt en stridsvogndivisjon og en luftlandedivisjon. Det er 340–400 kampfly på Kola. Heri inngår Nordflåtens flyvåpen og 100 allværsjagere tilhørende luftforsvaret. Jagerbombere er ikke fast stasjonert på Kola, men kan overføres fra de sydlige deler av Leningrad militærdistrikt.

En nærmere sammenlikning av antall mann, stridsvogner og fly m v har mindre interesse dersom man ikke også tar i betraktning faktorer som avstander, lende og hvor store styrker som må antas å være påkrevet for henholdsvis offensive og defensive operasjoner i området.

De norske forsvarsstyrkene i Nord-Norge har en defensiv oppgave; å etablere en strids-situasjon dersom norsk territorium blir krenket og å sinke angriperen til forsterkninger kan føres inn til landsdelen. Hvorvidt de sovjetiske styrker på Kolahalvøya forutsettes anvendt i en offensiv rolle kan ikke sies med noen sikkerhet, men marineinfanteri med amfibiestridsvogner og tilstrekkelig kapasitet i landgangsfartøyer er typiske offensive elementer. Det er mulig å gjennom-

føre et overraskende angrep med de styrker som er lokalt tilgjengelige. En annen sak er imidlertid om de lokale styrker er tilstrekkelige til å gjennomføre overraskende angrep så langt inn på norsk territorium at det gir en klar militær fordel, og med tilstrekkelig sikkerhet for at målene kan nås i tide.

Sovjetrusserne kan også overføre fly og landstridskrefter til den nordvestlige del av Kola forut for et angrep. Det finnes som nevnt også styrker som kan brukes for dette formål i den sydlige del av Leningrad militærdistrikt, både hva angår motoriserte infanteridivisjoner, taktiske flystyrker og luftlandeadelinger. Overføring av styrker av noe omfang vil imidlertid ta tid og kunne innebære risiko for at hensikten røpes, og at det treffes beredskapstiltak på NATOs side.

Det norske forsvaret i Nord-Norge har en betydelig mobiliseringspotensial. I løpet av mindre enn 48 timer kan det mobiliseres to feltbataljoner og et antall lokale feltkompanier samt støtte og forsyningsavdelinger i Finnmark slik at styrken totalt svarer til mer enn en brigade. I Troms settes det opp mobiliseringstillegg til BRIG N, og i Nord- og Sør-Hålogaland ytterligere to KR (brigader). Hertil kommer at to KR (brigader) fra Sør-Norge er øremerket for forsterkning av Nord-Norge. For en del av disse nasjonale forsterkninger er det tunge materiell forhåndslagret i Nord-Norge, og overføringen vil kunne skje i løpet av 2–7 dager etter at avdelingene er mobilisert. Hertil kommer at det innen NATO-samarbeidet legges vekt på å kunne gjennomføre rask overføring av allierte forsterkninger til Norge i en krise- eller krigssituasjon (se nedenfor).

Sør-Norge og Østersjøutløpene

I Sør-Norge er det relativt beskjedne stående styrker; en redusert infanteribataljon (HMKG), en stridsvogneskadron, et feltartilleribatteri og et geværkompani foruten stridsvogntropper på de viktigste flyplasser. Til gjengjeld har Sør-Norge et større mobiliseringspotensial, – med i alt 9 KR (brigader samt støtte- og forsyningsavdelinger.

I Danmark omfatter de stående styrker 3 mekaniserte brigader på Jylland, 2 mekaniserte brigader på Sjælland samt en bataljonsgruppe på Bornholm. I Schleswig-Holstein er det en vesttysk mekanisert divisjon. Både de danske og vest-tyske stående styrker kan forsterkes med mobiliseringsstyrker.

På Warszawapaktens side står sovjetiske, polske og øst-tyske styrker. Hvor stor del av disse som i tilfelle vil kunne settes inn mot Østersjø-utløpene er vanskelig å bedømme, fordi operasjoner i dette området mest sannsynlig vil være del av en større Øst-Vest konflikt i Europa. I dette tilfelle vil antakelig operasjoner i sentralregionen gis prioritet. Allikevel er det realistisk å regne med at inntil 8 divisjoner, og de tilgjengelige marineinfanteri- og sjølandeavdelinger (to sovjetiske marineinfanteriregimenter, en polsk sjølande-divisjon og et øst-tysk sjølande-regiment) vil kunne bli satt inn mot Danmark og Schleswig-Holstein. Selv om Warszawapakten vil kunne oppnå en overvekt i landstridskrefter, innebærer det totale bildet også her store usikkerhetsmomenter. Disse henger i første rekke sammen med at det neppe vil være mulig å begrense konflikten til Østersjø-utløpene og dansk område uten at også øvrige NATO-partnere blir direkte involvert, og om de aktuelle angrepsmålene kan nås uten at alliert støtte og forsterkninger kan komme inn. Og dersom hensikten med et angrep i denne retning er å få kontroll over Østersjø-

utløpene, kan dette ikke oppnås uten at WP også skaffer seg kontroll over den norske Skagerak-kysten. Det vil i tilfelle kreve både tid og ytterligere styrkeinnsats.

Forsterkningsmuligheter

Overføring av styrker fra de mer sentrale deler av Warszawa-pakten nordover til Kola eller vestover mot Østersjø-utløpene og/eller sentralregionen er for en stor del avhengig av tilgjengelige transportmidler og kommunikasjonsnettets kapasitet:

- inntil tre luftlandedivisjoner kan overføres til Sentraleuropa eller Skandinavia i løpet av ca 3 døgn, men hele denne styrke kan neppe ventes satt inn i nord.
- det er tilstrekkelig antall landgangsfartøyer for overføring av de marine-infanteri- og sjølandeenheter som finnes både i Nord og i Østersjøen. Dessuten er det tilstrekkelig handelstonnasje for å overføre de motoriserte infanteridivisjoner m v som det kan være aktuelt å bruke i en sjølandsetting i Nord eller i Østersjøen.
- jernbane- og vegnettet fra det sentrale USSR til Nord-Europa gjør det mulig å overføre 12–14 divisjoner på under 10 døgn, og herav 3–4 divisjoner mot norsk område i nord.

For NATOs vedkommende er overføring av allierte forsterkninger mer avhengig av sjø- og lufttransport. De mest aktuelle forsterkninger er:

M + 2–6 dager	3 bataljoner pluss støtte- og fors organer 4 flyskvadroner	ACE Mobile Force (Land)
	5–8 fregatter og tilsvarende	ACE Mobil Force (Air): 1 kanadisk, 1 nederlandsk, 1 britisk og 1 amerikansk.
M + 10 dager	2–5 hangarskipsgrupper	STANAVFORLANT MARCONFORLANT – Strike Fleet med 250–450 fly.
M + 14 dager	2 Commando Groups, Royal Marines (Bn grupper) 1 Commando Group, Royal Netherlands Marines (Bngr) 1 US Marine Amphibious Brigade, MAB	MARCONFORLANT Amphibious Forces MARCONFORLANT Amphibious Forces MARCONFORLANT Amphibious Forces

M + 10–20 dager	1 Luftlande brigadegruppe med støtte og fors organer	UK Mobile Force, UKMF
M + 30 dager	1 US Marine Infantry Division med fly og fors støtte 1 Canadian Air/Sea Transportable Combat Group, CAST CBT GP (brigadegr)	II Marine Amphibious Force, MAF
M + 60 dager	1 US Marine Infantry Division med fly og fors støtte	I Marine Amphibious Force, MAF

Det er ikke mulig å si med sikkerhet om de utpekte forsterkninger vil bli satt inn, og om de i tilfelle vil nå frem i tide. Dette avhenger bl a av tidspunktet for den politiske beslutning om å sette inn forsterkningene. Det vil igjen være avhengig av situasjonen, og om det dreier seg om en krise som er under utvikling, eller om et faktisk angrep allerede har funnet sted. I det første tilfelle vil det gjøre seg gjeldende politiske begrensninger i retning av at innføring av allierte forsterkninger kan bidra til å skjerpe krisen, og eventuelt resultere i en uønsket opptrapping. I det andre tilfellet når et angrep allerede har funnet sted gjør slike begrensninger seg ikke gjeldende. På den annen side kan det vise seg nødvendig å føre inn forsterkningene i et område hvor angriperen iverksetter motiltak. I denne situasjon må en regne med tap, og tidsfaktoren blir også mer kritisk. En viktig side ved de allierte forsterkninger er imidlertid at de omfatter stående styrker som ikke krever forutgående mobilisering, og at det vil være mulig å klargjøre forsterkningene og dessuten å bringe enkelte av dem i en gunstig utgangsposisjon (også ombord på hangar- og amfibieskip) for rask innføring når situasjonen krever det.

Den viktigste side ved de allierte forsterkninger er imidlertid ikke om og når de vil bli satt inn, men at de eksisterer og at de er forberedt på å bli satt inn. Dermed er de et viktig bidrag til den militære balanse i Nord-Europa, og det usikkerhetsmoment som de innebærer vil tjene som en vesentlig avskrek-kende faktor i en mulig angriperes øyne.

Sverige og Finland

Disse stater er geografisk sett slik plassert at de befinner seg mellom militærallianser i Nord-Europa. Begge fører en utenriks- og forsvarspolitik som tar sikte på å opprettholde en troverdig nøytralitet i tilfelle av en væpnet konflikt i området. Hvorvidt de vil kunne gjennomføre denne målsetting er i første rekke avhengig av hvor viktig hele eller deler av deres områder vil være i en mulig konflikt, – og i hvilken grad hver av dem har tilstrekkelig militær evne til å hindre noen av partene i en konflikt i å gjøre bruk av deres territorium.

Svensk territorium blir ikke ansett for å omfatte områder som i seg selv vil gi NATO eller WP strategiske fordeler i en konflikt. Det kan imidlertid brukes for å skaffe seg adgang til de viktige områder i Nord og for åpning av Østersjøutløpene.

Sverige har et sterkt forsvar, som for Marinens og Flyvåpenets mer slagkraftige deler er stående. Landstridskreftene omfatter i fred et stort antall øvingsavdelinger, som i deler av året kan oppfylle beredskapsfunksjoner. I øvre Norrlands militærrområde er det slike avdelinger i Kiruna, Boden, Kalix, Luleå og Umeå. Dessuten legges repetisjons-øvingene slik at de såvidt mulig også oppfyller en beredskapsfunksjon. Ved mobilisering setter Sverige opp 4 Norrlandsbrigader, 6 panserbrigader og 20 infanteribrigader samt ca 50 selvstendige infanteri-, panser-, artilleri- og luftvernrakettbataljoner. Dessuten settes det opp ca 100 lokalforsvarsbataljoner og 4–500 selvstendige lokalforsvarskompanier. Totalt omfatter Hæren ca 600 000 mann, og Heimevernet ca 93 000

mann. Hertil kommer ca 65 kystartilleriforbånd (KA-brigader og bataljoner, sperrebataljoner og kompanier, artilleri- og rakettbatterier samt kystjegerkompanier og mineutleggerdivisjoner).

Heller ikke finsk territorium anses å omfatte områder som i seg selv er strategisk viktige. I nord vil imidlertid bruk av deres område gi muligheter for transitt av militære styrker.¹⁾ Finland opprettholder et relativt sterkt forsvar, særlig hva angår landstridskrefter for å troverdiggjøre overfor både NATO og WP at deres territorium ikke blir brukt av noen av partene i en mulig konflikt. I fred vil øvingsavdelingenes befal og tjenestgjørende mannskaper (ca 35 000 mann) kunne organiseres som bataljoner. I Nord-Finland finnes det en jegerbataljon i Sodankylä, en moderne flybase i Rovaniemi med en skvadron avskjæringsjagere (18 stk J 35 Draken) samt en luftvern bataljon, to reduserte brigader i

h h v Uleåborg og Kajana, samt ett redusert feltartilleriregiment i Uleåborg. Repetisjonsavdelinger sydfra øves årlig i Lappland. Videre finnes i Nord-Finland 6–7 grensevaktkompanier tilsammen på 1000–1200 mann. Ved mobilisering kan Finland sette opp 15–20 brigader, og totalt ca 660 000 mann. Årlig repetisjonsøves ca 29 000 mann (avdelings- og spesialist/befalsutdannelse). Basert på folketallet og den mobiliseringsprosent som gjelder for landet som helhet, kan mobiliseringsstyrken i Lappland utgjøre inntil 29 000 mann.

¹⁾ Iflg. Den finsk-sovjetiske vennskaps- og støttepakt av 1948 går det frem av artikkel 1 at i tilfelle Finland eller Sovjetunionen gjennom finsk territorium skulle bli utsatt for væpnet angrep fra Tyskland eller en annen stat som er i forbund med Tyskland, kommer Finland til å avverge angrepet, eventuelt med Sovjetunionens hjelp. Artikkel 2 slår fast at Finland og Sovjetunionen skal rådslå med hverandre dersom det konstateres en trusel.

DEN NORSKE ATLANTERHAVSKOMITE 1976

Den norske Atlanterhavskomités oppgave er å arbeide for større opplysning om norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, med særlig vekt på det vestlige forsvarssamarbeid. I dette arbeidet har Atlanterhavskomitéen siden 1955 søkt å gi et størst mulig enhetlig bilde av det sikkerhetspolitiske samarbeidet, m. a. o. har en ansett at sikkerhetspolitikken også har en viktig politisk side, såvel som en økonomisk og handelsmessig.

Det sikkerhetspolitiske miljø i Norge er ikke stort. Her har Atlanterhavskomitéen, som bygger på personlig medlemskap, i mangel av et utenrikspolitisk selskap kunnet dekke et reelt behov. Allikevel har Komitéen alltid sett det som sin viktigste oppgave å virke ut over sin egen krets og søkt å gå alvorlig til verks med sine informasjonsprogrammer, i de fleste tilfeller i samarbeid med norske myndigheter.

Med den gledelige utviklingen i retning av større forståelse stormaktene imellom, og mellom øst og vest i det hele, har det vært naturlig å utvide rammen for Komitéens virksomhet til også å gjelde samtale om begrensning av strategiske våpen (SALT), forhandlingene om reduksjoner av styrker og våpen i Sentral-Europa (MBFR), de generelle nedrustningsforhandlingene (CCD) og oppfølgingen av Konferansen om sikkerhet og samarbeid i Europa (CSCE).

I 1976 arrangerte Den norske Atlanterhavskomité fire større konferanser, hvorav konferansen på Norsk Sjømannsforbunds kurscenter i Asker, og i Tromsø, er årvisse. De to øvrige større konferansene i 1976 ble holdt for kvinneledere i samarbeid med Norske Kvinners Nasjonalråd, også på Leangkollen i Asker, og for lærere i den høgre skolen fra Midt-Norge i Trondheim. Videre har Komitéen samarbeidet om en rekke mindre seminar spredt ut over resten av landet.

I forbindelse med NATO's Ministerrådsmøte i Oslo i mai 1976 ble

det på et tidligere tidspunkt startet en artikkelservice for lokalpressen, de journalistene som skulle dekke møtet var invitert til et seminar av Atlanterhavskomiteén i samarbeid med Utenriksdepartementet, det ble utgitt trykksaker og det ble gjennomført et presseopplegg for den utenlandske pressen som gjestet Oslo.

I løpet av året inviterte Komiteén tre grupper, bestående av politikere, lærere, kvinneledere og forsvarsinteresserte, til Brussel. Disse studieturene fant sted i april, mai og november i samarbeid med Luftforsvaret og NATO's Informasjonstjeneste i Brussel. Videre ble det invitert representanter fra Stortinget til en studietur til Berlin, Bonn og Brussel i samarbeid med Den tyske forbundsregjering, NATO-Rådet og Nordkommandoen på Kolsås.

I arbeidet med å informere om norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk i utlandet, fulgte Atlanterhavskomiteén også i 1976 opp arbeidet i Den atlantiske traktats forbund (ATA), Det atlantiske forbund av unge politiske ledere (AAYPL), Det atlantiske informasjonssenter for lærere (AICT) og NATO Information Forum som er et norsk-dansk-tysk samarbeidsmøte om informasjonsspørsmål og ulik de andre organisasjonene også har offentlige myndigheter representerte.

Som i tidligere år ble det i 1976 distribuert en rekke trykksaker utgitt av NATO på norsk etter ønske fra norske myndigheter. Videre har Komiteén fortsatt sitt eget publikasjonsprogram der skriftserien også for dette årets vedkommende har stått sentralt.

Som tidligere nevnt bygger medlemskapet i Komiteén på enkeltpersoner. Atlanterhavskomiteéns arbeid ledes av et styre som blir valgt på årsmøte. Stortingspresident Guttorm Hansen har vært dens formann siden 1967. Komiteéns sekretariat ligger i Akersgt. 57, Oslo 1, hvortil alle henvendelser rettes.